

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)

ปริญญา

พัฒนาสังคม

โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง ความพึงพอใจในชีวิตสมรสของนักบินกองทัพอากาศไทย

Marital Satisfaction of Royal Thai Air Force Pilots

นามผู้วิจัย นางชไมลักษณ์ เกษมธนเสถียร

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการ

(อาจารย์ถวัลย์ เนียมทรัพย์, ประ.ค.)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์นาถ พันธมนาวิน, Ph.D.)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สิริกกร กาญจนสุนทร, วท.ม.)

ประธานสาขาวิชา

(อาจารย์พรเทพ พัฒนานุรักษ์, ศศ.ม., บธ.ม.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์วินัย อาจคงหาญ, M.A.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 5 เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๐

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ความพึงพอใจในชีวิตสมรสของนักบินกองทัพอากาศไทย

Marital Satisfaction of Royal Thai Air Force Pilots

โดย

นางชไมลักษณ์ เกษมธนเสถียร

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)
พ.ศ. 2550

ชไมลักษณ์ เกษมธนเสถียร 2550: ความพึงพอใจในชีวิตสมรสของนักบินกองทัพ
อากาศไทย ปรินญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) สาขาพัฒนาสังคม
โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา ประชานกรรมการที่ปรึกษา:
อาจารย์ถวัลย์ เนียมทรัพย์, ปร.ค. 114 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของ
นักบินกองทัพอากาศไทย 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสของนักบินกอง
ทัพอากาศไทย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักบินของกองทัพอากาศไทยที่ผ่านการสมรส
แล้วและปัจจุบันยังคงใช้ชีวิตคู่ร่วมกับคู่สมรสจำนวน 165 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบ
สอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและ
การวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักบินกองทัพอากาศไทยมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม
และรายด้าน(ทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ ด้านสถานภาพทางการเงินภายในครอบครัว ด้านกิจกรรมที่คู่สมรส
กระทำร่วมกัน ด้านการยกย่องให้เกียรติ ด้านการแสดงออกเกี่ยวกับความรัก ความผูกพันระหว่าง
คู่สมรส ด้านภาระงานบ้านภายในครอบครัว ด้านการเกี้ยวข้องของเครือญาติและด้านความสั
พันธ์ทางเพศ) อยู่ในระดับมาก 2) การสื่อสารระหว่างคู่สมรส การทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างคู่
สมรสและยศของนักบินกองทัพอากาศไทยสามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรส
โดยรวมของนักบินกองทัพอากาศไทยได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยสามารถร่วม
กันพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวมได้ร้อยละ 64.3 โดยการสื่อสารระหว่างคู่สมรส
สามารถพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวมของนักบินกองทัพอากาศไทยได้ดีที่สุด

ชไมลักษณ์ เกษมธนเสถียร
ลายมือชื่อนิติ

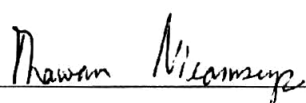

ลายมือชื่อประธานกรรมการ

29 / ๗ / ๒๕๕๐

Chamailak Kaseamtanasathien 2007: Marital Satisfaction of Royal Thai Air Force Pilots. Master of Arts (Social Development), Major Field: Social Development, Interdisciplinary Graduate Program. Thesis Advisor: Mr. Thawan Nieamsup, Ph.D. 114 pages.

The objectives of this research were: 1) to study level of marital satisfaction of Royal Thai Air Force pilots. 2) to study factors affecting marital satisfaction of Royal Thai Air Force pilots. Samples of this study consisted of 165 married Royal Thai Air Force pilots. Data were collected by using a questionnaire. Statistical analysis were percentage, mean, standard deviation and stepwise multiple regression analysis.

The results of this research were as follows: 1) the overall of marital satisfaction of Royal Thai Air Force pilots and each of the dimensions (families' financial status, co-activities, respect and honor, expression of intimacy between husband and wife, housework burden, relationships with cousins and sexual relations) were indicated at a high level. 2) communication between couples, co-activities and rank could be used to predict overall marital satisfaction of Royal Thai Air Force pilots at .001, which was statistically significant, with cooperative prediction equal to 64.3 % and communication between couples being the best predictor.

Chamailak Kaseamtanasathien
Student's signature Thesis Advisor's signature

29 / May / 2007

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก อาจารย์ ดร. ถวัลย์ เนียมทรัพย์ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นาด พันธ์มนาวิน กรรมการวิชาเอก และผู้ช่วยศาสตราจารย์ สิริกร กาญจนสุนทร กรรมการวิชาการ ที่ให้คำแนะนำปรึกษาและปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ รวมทั้งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธวัชชัย สันคิปประภา ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย ที่ได้ให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณนักบินกองทัพอากาศไทยทุกท่านที่กรุณาสละเวลาในการตอบแบบสอบถาม โดยเฉพาะผู้บังคับบัญชาระดับสูงของกองบินที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลและอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งคุณ วรวรรณ ธนประโยชน์ศักดิ์และคุณ พรนิภา อ่อนเกิด ที่ช่วยให้คำแนะนำในการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล จนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ตลอดระยะเวลาที่ทำการศึกษายู่จนสำเร็จการศึกษาและขอขอบคุณเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ นิสิตปริญญาโทสาขาพัฒนสังคมภาคปทุมธานี 42 ทุกคนที่เป็นกำลังใจ ให้ความช่วยเหลือในทุกๆ ด้าน รวมถึงผู้เขียนตำรา เอกสารบทความต่างๆ ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและนำมาอ้างอิงในงานวิจัยครั้งนี้

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่เป็นอย่างสูงและขอขอบคุณครอบครัวของผู้วิจัยที่ส่งเสริม สนับสนุนเป็นกำลังใจให้กับผู้วิจัยตลอดมาและหวังว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่สนใจต่อไป

ชไมลักษณ์ เกษมธนเสถียร

เมษายน 2550

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(6)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
นิยามศัพท์ปฏิบัติการ	4
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	9
แนวคิดเกี่ยวกับครอบครัวและการสมรส	9
แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตสมรส	15
แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจในชีวิตสมรส	17
บทบาทและหน้าที่ของนักบินกองทัพอากาศไทย	29
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	32
กรอบแนวคิดในการวิจัย	34
สมมติฐานการวิจัย	37
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	38
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	38
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	40
การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ	46
การเก็บรวบรวมข้อมูล	47

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การวิเคราะห์ข้อมูล	48
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	48
บทที่ 4 ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์	49
ผลการวิจัย	49
ข้อวิจารณ์	77
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	90
สรุปผลการวิจัย	90
ข้อเสนอแนะ	93
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	97
ภาคผนวก	104
ประวัติการศึกษาและการทำงาน	114

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนนักบินกองทัพอากาศไทยจำแนกตามหน่วยงานสังกัดกองทัพอากาศไทย	30
2	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างนักบินกองทัพอากาศไทยจำแนกตามหน่วยงานสังกัดกองทัพอากาศไทย	39
3	จำนวนและร้อยละของนักบินกองทัพอากาศไทยจำแนกตามข้อมูลทั่วไป	50
4	จำนวนและร้อยละของนักบินกองทัพอากาศไทยจำแนกตามปัจจัยก่อนสมรส	52
5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการสื่อสารระหว่างคู่สมรสของนักบินกองทัพอากาศไทย	54
6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างคู่สมรสของนักบินกองทัพอากาศไทย	55
7	จำนวนและร้อยละของนักบินกองทัพอากาศไทยจำแนกตามปัจจัยในช่วงสมรส	57
8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของนักบินกองทัพอากาศไทย	60
9	ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยก่อนสมรสกับปัจจัยในช่วงสมรสของนักบินกองทัพอากาศไทย	65

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
10	การวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอนของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวมของนักบินกองทัพอากาศไทย	66
11	การวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอนของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านสถานภาพทางการเงินภายในครอบครัวของนักบินกองทัพอากาศไทย	67
12	การวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอนของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านกิจกรรมที่คู่สมรสกระทำร่วมกันของนักบินกองทัพอากาศไทย	68
13	การวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอนของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการยกย่องให้เกียรติของนักบินกองทัพอากาศไทย	69
14	การวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอนของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการแสดงออกเกี่ยวกับความรักความผูกพันระหว่างคู่สมรสของนักบินกองทัพอากาศไทย	71
15	การวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอนของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการะงานบ้านภายในครอบครัวของนักบินกองทัพอากาศไทย	72

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
16	การวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอนของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการเกี่ยวข้องของเครือญาติของนักบินกองทัพอากาศไทย	73
17	การวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอนของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านความสัมพันธ์ทางเพศของนักบินกองทัพอากาศไทย	74
18	ตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสของนักบินกองทัพอากาศไทย	76

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ตัวแบบสมมุฐานความพึงพอใจในชีวิตสมรสของ Burr	19
2	ตัวแบบสมมุฐานความพึงพอใจในชีวิตสมรสของ Miller	21
3	ตัวแปรคุณภาพชีวิตสมรสและความมั่นคงในชีวิตสมรสของ Lewis and Spanier	22
4	กรอบแนวคิดในการวิจัย	36

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ในสภาพการณ์ปัจจุบันภายใต้การเปลี่ยนแปลงของระบบโครงสร้างทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ทำให้ประเทศไทยกำลังเผชิญกับปัญหาหลายด้าน โดยเฉพาะปัญหาทางสังคม เนื่องจากสังคมไทยเปลี่ยนแปลงเป็นสังคมเมืองมากขึ้น ประกอบกับสภาพทางเศรษฐกิจตกต่ำ ทำให้ประชาชนต้องดิ้นรนหาเลี้ยงชีพเพื่อการอยู่รอด เกิดการเห็นแก่ตัว ขาดความเอื้ออาทรช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน โครงสร้างครอบครัวกลายเป็นครอบครัวเดี่ยว นิยมวัตถุมากขึ้นและการรับกระแสวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามามาก ทำให้ค่านิยมเปลี่ยนไป กลายเป็นคนฟุ้งเฟ้อ แสวงหาความสุขได้ง่ายขึ้นจากแหล่งบันเทิง สื่อต่างๆ ที่มาพร้อมกับยุคสารสนเทศในโลกโลกาภิวัตน์ ทำให้นิยมความสะดวกสบายจนเคยชิน ในเมื่อความสุขแสวงหาได้ง่าย จึงทำให้คนไทยขาดความอดทน ความสำนึก ผิด ชอบ ชั่ว ดี ตามประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามของไทย ขาดความรับผิดชอบต่อหน้าที่ในการดำรงชีวิตทั้งชีวิตเดี่ยวและชีวิตคู่หรือชีวิตครอบครัว จนปัจจุบันเกิดภาวะครอบครัวแตกแยก ปัญหาตามมามีให้เห็นได้ชัด คือการหย่าร้าง ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ปัญหาเด็กเร่ร่อน การใช้จ่ายและสารเสพติด อาชญากรรม และความรุนแรงและโรคที่เกิดจากพฤติกรรมทางเพศสัมพันธ์ได้แก่ กามโรคและโรคเอดส์ที่กำลังทวีจำนวนสูงขึ้นเรื่อย ๆ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2540) จากปัญหาที่กล่าวมาไม่ใช่เรื่องเล็กอีกต่อไปและมีแนวโน้มเพิ่มความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ ในทุกแห่งทุกหน จึงเป็นเหตุให้สังคมไทยขึ้นป้าย “วิกฤตติดลบ”

สถาบันครอบครัวถือเป็นสถาบันพื้นฐานของมนุษย์ เนื่องจากครอบครัวเกิดขึ้นพร้อมกับปรากฏการณ์ของมนุษย์ ทุกคนเกิดและเจริญเติบโตมาในครอบครัว นอกจากนี้สถาบันครอบครัวยังถือได้ว่าเป็นหน่วยย่อยที่เล็กที่สุดของสังคม ซึ่งเป็นการรวมกลุ่มบุคคลที่มีความสัมพันธ์ทางสายโลหิตและในฐานะสามีภรรยา มีความสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้น โดยมีการรวมกลุ่มกันแบบปฐมภูมิ (Primary Group) ซึ่งเกิดขึ้นมาเองโดยธรรมชาติตามความจำเป็นของการดำรงอยู่ (สนธิ สมภาร, 2539) จากที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่าสถาบันครอบครัวเป็นจุดกำเนิดและจุดเริ่มต้นของการเลี้ยงดูหล่อหลอมมนุษย์ให้ปฏิบัติหรือประพฤติตามกรอบของวัฒนธรรม โดยอาศัยวิธีการถ่ายทอดค่านิยมทางวัฒนธรรมที่ได้รับจากบรรพบุรุษให้กับชนรุ่นหลัง ซึ่งวิธีการเหล่านี้จะมีลักษณะเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้สอดคล้องเข้ากันกับสถานการณ์และ

สภาพสังคมในเวลานั้น เพื่อมิให้สังคมเกิดการเสียระเบียบหรือเกิดความวุ่นวายขึ้นได้ อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะมีการปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินงานของสถาบันครอบครัวให้สอดคล้องเข้ากับสถานการณ์และสภาพสังคมในเวลานั้น ๆ ก็มิได้ทำให้ทุกหน่วยของสถาบันครอบครัวในสังคมประสบความสำเร็จปราศจากปัญหาภายในหน่วยสังคมเล็ก ๆ เหล่านี้ทั้งหมด บางหน่วยสถาบันครอบครัวในสังคมก็อาจเป็นชีวิตที่หวานชื่น มีความสุขพร้อม หน้าพร้อมตา บางหน่วยสถาบันครอบครัวก็อาจประสบกับความล้มเหลว ตายจากกัน แยกกันอยู่ หรือแม้กระทั่งหย่าร้างจากกันไป ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าชีวิตครอบครัวนั้นก็เปรียบเสมือนสมรภูมิของการต่อสู้ หาใช่ทางที่ประดับหรือโรยด้วยกลีบกุหลาบไปเสียทุกครั้ง ซึ่งย่อมประสบทั้งความสุขและความทุกข์ปะปนกัน ดังนั้นเมื่อหญิง-ชายตัดสินใจเข้าสู่ชีวิตสมรส ทั้งคู่ย่อมคาดหวังชีวิตสมรสที่ประสบแต่ความสุข ความเข้าใจซึ่งกันและกันได้เป็นอย่างดี กล่าวได้ว่าไม่มีคู่สมรสใดต้องการชีวิตคู่ซึ่งประสบกับความล้มเหลวจนกระทั่งต้องลงเอยด้วยการหย่าร้างอย่างแน่นอน(บุญประครอง ภาณุรัตน์, 2531)

เนื่องจากปัจจุบันอัตราการหย่าร้างในสังคมไทยเพิ่มมากขึ้น ปี 2545 ครอบครัวไทยแตกแยก มีอัตราหย่าร้าง 3 ล้านครัวเรือนต่อจำนวนครัวเรือนโดยรวมทั้งประเทศ 19 ล้านครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 16 (สำนักทะเบียนราษฎร, 2545) ซึ่งเป็นดัชนีที่ชี้ให้เห็นถึงความไม่มั่นคงในชีวิตสมรสของครอบครัว จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจว่าทำไมคู่สมรสบางคู่จึงมีชีวิตสมรสที่ประสบความสำเร็จ สามารถประคับประคองชีวิตคู่ของตนได้ตลอดรอดฝั่ง บางคู่ประสบความล้มเหลวไม่สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะที่อยู่ร่วมชีวิตกันได้ ปัญหานี้จึงเป็นแง่มุมที่น่าสนใจศึกษาต่อไปว่า มีปัจจัยใดที่ทำให้ชีวิตคู่ดำเนินต่อไปได้อย่างราบรื่น มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสและเมื่อเกิดปัญหาในการอยู่ร่วมกันก็สามารถปรับตัวเข้าหากันได้ในที่สุด

กองทัพอากาศไทยเป็นหน่วยงานที่มีบุคลากรประสบความสำเร็จในชีวิตสมรสระดับสูง ถ้าเทียบกับอัตราหย่าร้างของคนทั้งประเทศ กล่าวคือมีอัตราหย่าร้างจำนวน 38 คน จากจำนวนนักบินกองทัพอากาศไทยที่สมรสจำนวน 1,035 คน ซึ่งคิดเป็นเพียงร้อยละ 3.67 ของจำนวนนักบินกองทัพอากาศไทยที่สมรสทั้งหมด จึงเป็นที่น่าสนใจว่ามีสาเหตุใดหรือปัจจัยใดที่ทำให้นักบินกองทัพอากาศไทยประสบความสำเร็จในชีวิตคู่สูงและปัจจัยเหล่านั้นมีผลมากน้อยเพียงใด ทั้งๆที่ลักษณะการทำงานของนักบินกองทัพอากาศไทยเป็นอาชีพที่ต้องมีการเดินทางบ่อยและมีการฝึกบินที่หนัก อีกทั้งมีการฝึกบินไปวางกำลังต่างพื้นที่บ่อยครั้ง

ด้วยตระหนักถึงความสำคัญของสถาบันครอบครัวและถือเป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายที่จะต้องร่วมมือกันและช่วยเหลือกัน ประกอบผู้วิจัยได้มีส่วนเกี่ยวข้องและอยู่ในครอบครัวหรือสังคมของกองทัพอากาศไทย จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสของนักบินกองทัพอากาศไทย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะนำไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตคู่ของนักบินกองทัพอากาศไทยให้สามารถครองคู่อยู่ด้วยกันด้วยความเข้าใจกันทำให้เป็นชีวิตสมรสที่มีคุณภาพ มีความพึงพอใจในชีวิตสมรส และดำเนินชีวิตสมรสได้อย่างมีความสุขต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของนักบินกองทัพอากาศไทย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสของนักบินกองทัพอากาศไทย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่กองทัพอากาศไทย หน่วยงาน บุคคลที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาความพึงพอใจในชีวิตสมรสของนักบินกองทัพอากาศไทย เพื่อให้ นักบินกองทัพอากาศไทยมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสเพิ่มขึ้น
2. เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของประชาชนในสังคมไทยต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจในชีวิตสมรสของนักบินกองทัพอากาศไทย” ผู้วิจัยจะทำการศึกษากับนักบินของกองทัพอากาศไทย โดยมีขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักบินของกองทัพอากาศไทยที่ผ่านการสมรมาแล้วและปัจจุบันยังใช้ชีวิตคู่ร่วมกับคู่สมรสจำนวน 281 คน

2. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของนักบินกองทัพอากาศไทยและปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสของนักบินกองทัพอากาศไทย

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ

- ปัจจัยก่อนสมรส ได้แก่ อายุแรกสมรสของนักบินกองทัพอากาศไทย อายุแรกสมรสของคู่สมรส ระดับการศึกษาของนักบินกองทัพอากาศไทย ระดับการศึกษาของคู่สมรส ระยะเวลา รู้จักกันก่อนสมรสและเหตุผลในการเลือกคู่

- ปัจจัยในช่วงสมรส ได้แก่ การสื่อสารระหว่างคู่สมรส จำนวนบุตร การทำกิจกรรมร่วมกันของคู่สมรส สถานภาพทางเศรษฐกิจ(รายได้รวม รายจ่ายรวม การมีหนี้สินและภาระหนี้สิน) และยศ

3.2 ตัวแปรตาม คือ ความพึงพอใจในชีวิตสมรสของนักบินกองทัพอากาศไทย 7 ด้าน คือ (1) สถานภาพทางการเงินภายในครอบครัว (2) กิจกรรมที่คู่สมรสกระทำร่วมกัน (3) การยกย่องให้เกียรติ (4) การแสดงออกเกี่ยวกับความรัก ความผูกพันระหว่างคู่สมรส (5) ภาระงานบ้านภายในครอบครัว (6) การเกี้ยวพาราสีของเครือญาติและ (7) ความสัมพันธ์ทางเพศ

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ศัพท์บางคำในความหมายดังต่อไปนี้

1. นักบินกองทัพอากาศไทย หมายถึง ข้าราชการทหารอากาศที่จบหลักสูตรการบินของโรงเรียนการบินกองทัพอากาศหรือเทียบเท่าและได้ปฏิบัติหน้าที่นักบินประจำกองทัพอากาศ

โดยมีชั้นยศตั้งแต่เรืออากาศตรีถึงพลอากาศเอกที่ผ่านการสมรสมาแล้วและยังใช้ชีวิตคู่ร่วมกับคู่สมรส

2. ปัจจัยก่อนสมรส หมายถึง สิ่งที่เป็นข้อมูลพื้นฐานของนักบินกองทัพอากาศไทย และคู่สมรสก่อนที่ทำการสมรสหรือครองคู่อยู่ด้วยกัน ประกอบด้วยอายุแรกสมรสของนักบินกองทัพอากาศไทย อายุแรกสมรสของคู่สมรส ระดับการศึกษาของนักบินกองทัพอากาศไทย ระดับการศึกษาของคู่สมรส ระยะเวลา รู้จักกันก่อนสมรสและเหตุผลในการเลือกคู่

2.1 อายุแรกสมรสของนักบินกองทัพอากาศไทย หมายถึง จำนวนปีนับตั้งแต่ปีที่เกิดจนถึงปีที่นักบินกองทัพอากาศไทยสมรสกับคู่สมรสคนปัจจุบัน

2.2 อายุแรกสมรสของคู่สมรส หมายถึง จำนวนปีนับตั้งแต่ปีที่เกิดจนถึงปีที่คู่สมรสของนักบินกองทัพอากาศไทยสมรสกับนักบินกองทัพอากาศไทย

2.3 ระดับการศึกษาของนักบินกองทัพอากาศไทย หมายถึง วุฒิทางการศึกษาสูงสุดที่นักบินกองทัพอากาศไทยได้รับในปัจจุบัน

2.4 ระดับการศึกษาของคู่สมรส หมายถึง วุฒิทางการศึกษาสูงสุดที่คู่สมรสของนักบินกองทัพอากาศไทยได้รับในปัจจุบัน

2.5 ระยะเวลา รู้จักกันก่อนสมรส หมายถึง จำนวนปีที่นักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรสได้รู้จักชอบพอกัน คำนวณกันจนกระทั่งแต่งงานกัน

2.6 เหตุผลในการเลือกคู่ หมายถึง สาเหตุที่ทำให้นักบินกองทัพอากาศไทยตกลงใจแต่งงานกับคู่สมรสคนปัจจุบัน จากสาเหตุดังนี้ ชอบพอกันเองหรือได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากพ่อแม่และญาติพี่น้อง

3. ปัจจัยในช่วงสมรส หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นกับนักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรส ภายหลังการครองคู่อยู่ด้วยกัน ประกอบด้วย การสื่อสารระหว่างคู่สมรส จำนวนบุตร การทำ

กิจกรรมร่วมกันของกลุ่มสมรส สถานภาพทางเศรษฐกิจ (รายได้รวม รายจ่ายรวม การมีหนี้สิน และภาระหนี้สิน) และยศ

3.1 การสื่อสารระหว่างคู่สมรส หมายถึง การถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก ความเชื่อและความเป็นจริงระหว่างนักบินกองทัพอากาศไทยกับคู่สมรสที่อาศัยอยู่ร่วมกัน สื่อสารให้เป็นที่เข้าใจตรงกัน ซึ่งอาจกระทำได้หลายวิธี เช่น การใช้ถ้อยคำ ใช้น้ำเสียง การรับฟัง การแสดงสีหน้า และการใช้ภาษาท่าทาง

3.2 การทำกิจกรรมร่วมกันของกลุ่มสมรส หมายถึง การที่นักบินกองทัพอากาศไทยกับคู่สมรสมีเวลาอยู่ร่วมกัน ได้มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ใช้เวลาว่างพักผ่อนร่วมกันท่องเที่ยวด้วยกัน ปรับตัวเข้าหากัน แสดงความเห็นอกเห็นใจต่อกัน ไม่ว่าจะอยู่ในบ้านหรือนอกบ้าน

3.3 สถานภาพทางเศรษฐกิจหมายถึง สถานะทางการเงินในปัจจุบัน และการจัดสรรด้านการเงินภายในครอบครัวของนักบินกองทัพอากาศไทย ซึ่งประกอบด้วย รายได้รวม รายจ่ายรวม การมีหนี้สินและภาระหนี้สิน

3.3.1 รายได้รวม หมายถึง รายรับโดยเฉลี่ยที่นักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรสได้รับในแต่ละเดือน

3.3.2 รายจ่ายรวม หมายถึง ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยที่นักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรสใช้จ่ายในแต่ละเดือน

3.3.3 การมีหนี้สิน หมายถึง การที่นักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรสมีหนี้ที่ต้องรับผิดชอบและชำระคืน

3.3.4 ภาระหนี้สิน หมายถึง จำนวนหนี้สินทั้งหมดในปัจจุบันของนักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรสที่เป็นหนี้ นับเป็นบาท

4. ยศ หมายถึง สถานภาพโดยความสามารถ (Achieved status) เป็นสถานภาพในปัจจุบันที่นักบินกองทัพอากาศไทยได้รับหลังจากจบการศึกษา มีคำสั่งแต่งตั้งและบรรจุเข้ารับ

ราชการเป็นทหารประจำการ สำหรับยศของนักบินกองทัพอากาศไทย จะเป็นผู้ที่จบการศึกษาจากโรงเรียนนายเรืออากาศหรือเทียบเท่าแล้วเป็นเหล่านักบิน มีคำสั่งแต่งตั้งให้ติดยศและการเลื่อนชั้นยศที่สูงขึ้นตามระเบียบและสิทธิกำลังพล โดยมีชั้นยศตั้งแต่เรืออากาศตรีถึงพลอากาศเอก โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่มดังนี้ เรืออากาศตรีถึงเรืออากาศเอก, นาวาอากาศตรีถึงนาวาอากาศเอก และพลอากาศตรีถึงพลอากาศเอก

5. ความพึงพอใจในชีวิตสมรส หมายถึง ความรู้สึกเป็นสุขอันเกิดจากความคาดหวัง ซึ่งได้รับการตอบสนองของนักบินกองทัพอากาศไทยที่มีต่อสภาพชีวิตสมรสของตนเอง ใน 7 ด้าน คือ (1) สถานภาพทางการเงินภายในครอบครัว (2) กิจกรรมที่คู่สมรสกระทำร่วมกัน (3) การยกย่องให้เกียรติ (4) การแสดงออกเกี่ยวกับความรัก ความผูกพันระหว่างคู่สมรส (5) การงานบ้านภายในครอบครัว (6) การเกี่ยวข้องของเครือญาติและ (7) ความสัมพันธ์ทางเพศ

5.1 สถานภาพทางการเงินภายในครอบครัว หมายถึง สถานะทางการเงินที่แสดงออกถึงจำนวนเงินที่มีอยู่ เงินออม หนี้สิน ของนักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรส ซึ่งมีพฤติกรรมทางการเงินแตกต่างกันออกไป โดยมีพื้นฐานมาจากความรับผิดชอบ วินัยทางการเงิน การจัดการและระบบในการควบคุมหรือในการใช้จ่าย

5.2 กิจกรรมที่คู่สมรสกระทำร่วมกัน หมายถึง การที่นักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรสได้ร่วมกันดำเนินการหรือกระทำในระหว่างใช้ชีวิตร่วมกัน โดยร่วมกันกระทำกิจกรรมต่างๆ ซึ่งอาจเป็นสันตนาการเพื่อการท่องเที่ยว การพักผ่อนหย่อนใจร่วมกันหรืองานอดิเรกอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้

5.3 การยกย่องให้เกียรติ หมายถึง การที่นักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรสได้กระทำแสดงออกถึงการเคารพนับถือ ยกย่องให้เกียรติซึ่งกันและกัน ซึ่งสามารถแสดงออกได้ โดยการพูดจาและลักษณะท่าทางที่สื่อว่าเป็นการยกย่อง ให้เกียรติอีกฝ่ายหนึ่ง ไม่ว่าจะอยู่ ณ สถานที่แห่งใดก็ตาม

5.4 การแสดงออกเกี่ยวกับความรัก ความผูกพันระหว่างคู่สมรส หมายถึง การที่นักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรสได้มีความรู้สึกที่ดีต่อกัน มีความห่วงหาอาทร ซึ่งสามารถ

แสดงออกโดยการให้ของขวัญในโอกาสต่างๆ ให้กำลังใจเมื่อประสบปัญหาหรือเมื่อยามเจ็บป่วย รวมถึงแสดงออกถึงความรัก ความห่วงใย คิดถึงกัน เมื่ออยู่ห่างไกลกัน

5.5 ภาระงานบ้านภายในครอบครัว หมายถึง งานที่เกิดขึ้นภายในบ้านของนักบิน กองทัพอากาศไทยและคู่สมรส ไม่ว่าจะเป็นงานบ้าน การเลี้ยงดูบุตร การเตรียมหรือจัดหาอาหารและสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ การทำความสะอาดบ้าน ซักผ้า และ ซ่อมแซมสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ซึ่งเป็นภาระงานที่สมาชิกภายในครอบครัวต้องรับผิดชอบ อาจช่วยกันทำเพื่อแบ่งเบาภาระงาน

5.6 การเกี่ยวข้องของเครือญาติ หมายถึง ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวที่มีการลำดับญาติกัน มีความเคารพนับถือ ความสนิทสนม ไปมาหาสู่ เยี่ยมเยียนซึ่งกันและกันระหว่างนักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรสกับญาติพี่น้องของแต่ละฝ่าย

5.7 ความสัมพันธ์ทางเพศ หมายถึง การที่นักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรสได้มีกิจกรรมทางเพศกัน รวมถึงการสัมผัส การหอม โอบกอด จูบ เป็นความเอาใจใส่ต่อความรู้สึก และเป็นการตอบสนองความต้องการทางเพศของแต่ละฝ่าย รวมถึงความถี่ในการมีเพศสัมพันธ์ ซึ่งขึ้นอยู่กับอารมณ์และความต้องการของแต่ละบุคคล

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

การวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของนักบินกองทัพอากาศไทยนั้น ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และนำเสนอเป็นหัวข้อดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับครอบครัวและการสมรส
2. แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตสมรส
3. แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจในชีวิตสมรส
4. บทบาทและหน้าที่ของนักบินกองทัพอากาศไทย
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับครอบครัวและการสมรส

ความหมายของครอบครัว

มีผู้ให้ความหมายของครอบครัวไว้หลายประการ ได้แก่

คณะอนุกรรมการด้านครอบครัว (2537) กล่าวว่า ครอบครัว หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มีความผูกพันกันทางอารมณ์และจิตใจ มีการดำเนินชีวิตร่วมกัน รวมทั้งพึ่งพิงกันทางสังคม เศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์กันทางกฎหมายและทางสายโลหิต

สุพัตรา สุภาพ (2540) ได้กล่าวว่า ครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดของสังคม เป็นหน่วยย่อยของสังคมที่มีความสัมพันธ์และร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด เป็นสถาบันที่คงทนที่สุดและยังไม่เคยปรากฏว่าสังคมมนุษย์สังคมใดไม่มีสถาบันครอบครัว เพราะมนุษย์ทุกคนต้องอยู่ในสถาบันนี้ เนื่องจากเป็นสังคมกลุ่มแรกที่มนุษย์ทุกคนเจอตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งเติบโตและมีครอบครัวแยกออกมา ครอบครัวจะให้ตำแหน่ง ชื่อ และสกุล ซึ่งเป็นเครื่องบอกสถานภาพ บทบาท

ตลอดจนกำหนดสิทธิหน้าที่ที่สมาชิกมีต่อกันและต่อสังคม ครอบครัวเป็นสถาบันแห่งแรกและแห่งสำคัญของสังคมในการกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผน ซึ่งมีการกำหนดมาตรฐานความประพฤติของครอบครัว

สายสุรี จุติกุล (2542) ได้ให้ความหมายของครอบครัวว่าคือ กลุ่มคนที่มีความสัมพันธ์ทางสายโลหิต มาอยู่ด้วยกัน มีความรักความผูกพัน ความห่วงใย ความคิดถึงกัน ตั้งใจที่จะช่วยเหลือดูแลกัน ซึ่งเป็นความหมายเชิงนามธรรมทั้งหมด ส่วนความหมายเชิงรูปธรรมของครอบครัวก็คือบ้านหรือที่อยู่อาศัย

เมื่อพิจารณาความหมายของครอบครัวที่ได้กล่าวมาแล้ว สามารถสรุปได้ว่า ครอบครัวมีความหมายเป็นสองนัยยะ ได้แก่ ครอบครัวในแง่กฎหมาย คือมีความผูกพันกันโดยการจดทะเบียนสมรส และครอบครัวในแง่ของความผูกพันโดยการมีบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมาอยู่ร่วมกัน มีความสัมพันธ์หรือผูกพันกันทั้งทางอารมณ์และจิตใจ และสมาชิกมีบทบาทหน้าที่ ที่พึงปฏิบัติต่อกัน ในการศึกษาครั้งนี้กำหนดให้ศึกษาเฉพาะครอบครัวที่บุคคลสองคนมาอยู่ร่วมกันโดยการสมรส และมีการจดทะเบียนสมรสเท่านั้น

หน้าที่ของครอบครัว

นักวิชาการได้กล่าวถึงหน้าที่ของครอบครัวไว้ ดังนี้

โสภา ชปิลมันท์ (2534) ได้กล่าวไว้ว่า หน้าที่ของครอบครัวนอกจากจะทำหน้าที่ให้กำเนิดสมาชิก ให้มีการอบรมเลี้ยงดูลูก ปลูกฝังนิสัยที่ดีงาม รวมทั้งทำหน้าที่ทางเศรษฐกิจแล้วยังทำหน้าที่ที่สำคัญที่สุดคือการสร้างความสัมพันธ์กันระหว่างสมาชิกในครอบครัว ทั้งระหว่างสามีภรรยาและพ่อแม่ ลูก ซึ่งจะมีผลไปถึงความมั่นคงในครอบครัว ความเป็นปึกแผ่น อันจะนำไปสู่การที่สมาชิกในสังคมจะมีความมั่นคงทางจิตใจมีความสุขด้วย

สุพัตรา สุภาพ (2540) ได้กล่าวถึงครอบครัวว่าครอบครัวมีหน้าที่ทั้งหมดด้วยกัน 6 หน้าที่ ดังนี้

1. สร้างสรรค์สมาชิกใหม่ (Reproduction) เพื่อให้สังคมสามารถดำรงอยู่ได้ การมีสมาชิกใหม่ต้องมีให้สมดุลกับทรัพยากรภายในประเทศ

2. บำบัดความต้องการทางเพศ (Sexual Gratification) ซึ่งออกมาในรูปของการสมรส เป็นการลดปัญหาทางเพศบางอย่าง เช่น ข่มขืน การสมรสจึงเป็นสิ่งจำเป็นในสังคมที่มีการจัดระเบียบเพราะการสมรสคือวิธีการหนึ่งที่สังคมเข้ามาควบคุมความสัมพันธ์ให้อยู่ในขอบเขต

3. เลี้ยงดูผู้เยาว์ให้เจริญเติบโตขึ้นในสังคม (Maintenance of Immature Children) ครอบครัวมีหน้าที่เลี้ยงดูบุตรตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งเติบโตใหญ่ การเลี้ยงดูจากที่อื่นแม้ทำได้ก็ไม่ได้เท่ากับครอบครัว ครอบครัวจึงเป็นสถาบันที่สำคัญมากต่อระบบการพัฒนาทางร่างกายและจิตใจของเด็กเป็นสถานที่ที่เลี้ยงดูเด็กให้เป็นคนที่เจริญเติบโตสมบูรณ์ไม่ให้เกิดปัญหาสังคม

4. ให้การอบรมสั่งสอนแก่เด็กให้รู้จักระเบียบของสังคม (Socialization) ครอบครัวเป็นแหล่งการอบรมเบื้องต้นที่มีอิทธิพลต่อเด็กมากที่สุด เป็นสถาบันเตรียมตัวเด็กให้ออกไปเผชิญกับสิ่งแวดล้อม ช่วยอบรมเด็กให้รู้จักกฎเกณฑ์คุณค่าแบบของความประพฤติ ฯลฯ สอนให้เด็กปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมในสังคม

5. กำหนดสถานภาพ (Social Placement) บุคคลได้ชื่อสกุลมาจากครอบครัว ซึ่งส่วนมากก็เปลี่ยนได้ในเวลาต่อมา สถานภาพเป็นสิ่งที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด เช่น เป็นลูกคนรวย เป็นลูกพ่อค้า เป็นลูกชาวนา สถานภาพอาจเปลี่ยนแปลงได้ขึ้นอยู่กับสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิกอยู่

6. ให้ความรักความอบอุ่น (Affection) ครอบครัวเป็นแหล่งที่สมาชิกได้รับความรัก ความอบอุ่นอย่างบริสุทธิ์ใจ เป็นแหล่งที่ให้หลักประกันว่าจะมีคนรักเราจริงและรักเราเสมอ ครอบครัวจะเป็นแหล่งให้กำลังใจและปลุกปลอบใจ เพื่อให้สมาชิกสามารถผ่านอุปสรรคไปได้ สรุปแล้วครอบครัวจึงเป็นแหล่งให้ความรัก ความคุ้มครองและความมั่นคงทางด้านจิตใจแก่สมาชิก ทำให้สมาชิกมีพลังใจในการฝ่าฟันอุปสรรคต่าง ๆ ให้อุตลวงไปด้วยดี

ความหมายของการสมรส

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายของคำว่า “สมรส” หมายถึง การแต่งงาน เช่น นาย ก. สมรสกับนางสาว ข. และ “การแต่งงาน” หมายถึง การทำพิธีให้ชายหญิงอยู่กินเป็นสามีภรรยาตามประเพณี

สุพัตรา สุภาพ (2540) กล่าวว่า การสมรส คือ การที่ชายหญิงมีความสัมพันธ์ทางเพศในรูปที่สังคมยอมรับ แต่ละสังคมจะมีกฎเกณฑ์ระเบียบแบบแผนสำหรับคู่สมรสเพื่อความถูกต้อง เช่น บางสังคมการสมรสจะสมบูรณ์แบบจะต้องผ่านพิธีกรรมทางศาสนา ส่วนมากจะกำหนดการจดทะเบียนสมรสเป็นหลักสำคัญที่สุดในการปฏิบัติ

พวงผกา ประเสริฐศิลป์ (2542) ได้อธิบายว่า การสมรส คือ การที่ชาย-หญิง ของไทย มีความรักใคร่ต่อกันจนสุกงอม มีความเห็นอกเห็นใจกันและพร้อมที่จะดำเนินชีวิตร่วมกันเป็นครอบครัวอย่างสามัคคีปรองดอง จึงจำเป็นต้องแต่งงานกัน หรือบางทีอาจจะกล่าวได้ว่าการแต่งงานนั้นเป็นการบำบัดความต้องการทางเพศของมนุษย์ที่เป็นไปตามประเพณีของสังคม

ประเภทของการสมรส

ประเภทของการสมรสสามารถแบ่งได้หลายรูปแบบ ดังนี้

สุพัตรา สุภาพ (2540) ได้แบ่งประเภทของการสมรสไว้หลายแบบดังต่อไปนี้

1. แบ่งตามความเป็นใหญ่ในครอบครัว

1.1 Patriarchy เป็นครอบครัวที่ถือว่าพ่อเป็นใหญ่ เช่น ครอบครัวแถบเอเชียซึ่งเป็นครอบครัวที่แพร่หลายมาก ลูกที่เกิดมาใช้นามสกุลของพ่อ

1.2 Matriarchy ครอบครัวที่ถือว่าแม่เป็นใหญ่ เช่น ครอบครัวเอสกีโม บางเผ่าเป็นครอบครัวที่สังคมที่เจริญแล้วไม่ค่อยนิยมใช้กัน

1.3 Equalitarian ถือพ่อและแม่เป็นใหญ่เท่ากัน

2. แบ่งตามจำนวนคู่สมรส

2.1 Monogamy เป็นครอบครัวแบบชายหนึ่งหญิงหนึ่ง เรียกว่า ผัวเดียวเมียเดียว เป็นแบบที่นิยมกันมากที่สุดในปัจจุบัน อาจจะเป็นเพราะสภาพทางเศรษฐกิจไม่อำนวยหรือ ปริมาณชายหญิงใกล้เคียงกัน สังคมส่วนมากจะกำหนดเป็นลายลักษณ์อักษร (เป็นรูปกฎหมาย เช่น ไทย แคนยูนีโรป อเมริกา ฯลฯ คือให้มีการจดทะเบียนสมรสได้เพียงคนเดียว ยกเว้นจะได้ หย่าร้างกันเสียก่อน แต่มีเหมือนกันในบางแห่งห้ามการหย่าร้าง)

2.2 Polygamy (Plural Marriage) เป็นแบบคู่สมรสชายหญิงมากกว่า 1 คนขึ้นไป เรียกว่า มากผัวมากเมีย ซึ่งแบ่งเป็น

2.2.1 Polygyny มีชาย 1 คนต่อหญิงหลายคน เรียกว่า มากเมีย ซึ่งในบาง ประเทศแม้จะมีกฎหมายห้าม แต่ในทางปฏิบัติมีมากมาย เช่น สังคมแอฟริกา จีน ไทย ถ้ามีฐานะดีหรือมีเหตุผลอื่น ศาสนาอิสลามอนุญาตให้มีภรรยาได้ 4 คน เป็นต้น

2.2.2 Polyandry มีหญิง 1 คน ต่อชายมากกว่า 1 คน เรียกว่า มากผัว (ซึ่งในประเทศที่เจริญแล้วถือว่าผิดศีลธรรม) อาจจะพบได้ในหลายแห่งหรือในสังคมที่หญิงน้อยกว่าจำนวนชายมาก เช่น ใน Marques and Island ที่หญิง 1 คนมีชายหลายคน ยิ่งมีชายเป็นจำนวนมากขึ้นเท่าไร ก็แสดงว่าหญิงนั้นมั่งมีมากขึ้นเท่านั้น เพราะชายคือเครื่องแสดงฐานะของหญิง ซึ่งเป็นเพราะวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้น ๆ กำหนด

2.3 Promiscuity สำส่อน คือ หญิงชายมีความสัมพันธ์ทางเพศกับใครก็ได้โดยไม่ ต้องมีแบบแผน มีเฉพาะในสังคมบางแห่ง เช่น พวกฮิปปี้บางกลุ่ม

2.4 Group Marriage สำหรับประเภทนี้ยังไม่เคยมีการสมรสแบบนี้มาก่อน แต่ที่พอจะใกล้เคียงในลักษณะนี้ก็คือชนบางเผ่าของ New Guinea คือชายทุกคนที่เกิดมาเมื่ออายุ ถึงเกณฑ์ที่กำหนด ผู้ชายดังกล่าวจะมีภรรยาได้ 1 คน และภรรยาของตนจะถูกแบ่งปันให้กับ

คนอื่น ๆ ในอาณัติเดียวกัน ซึ่งประเพณีแบบนี้ก็ปรากฏในแอฟริกาบางเผ่าเหมือนกัน เช่น Masai

3. แบ่งตามความสัมพันธ์ทางสายโลหิต

3.1 Patrilineal ญาติฝ่ายพ่อสำคัญ

3.2 Matrilineal ญาติฝ่ายแม่สำคัญ

3.3 Bilineal ญาติของทั้งฝ่ายพ่อและแม่สำคัญ

4. แบ่งตามที่อยู่อาศัย

4.1 Patrilocal กลุ่มสมรสอยู่กับพ่อแม่ฝ่ายชาย (อยู่กับพ่อหัวแม่หัว)

4.2 Matrilocal กลุ่มสมรสอยู่กับพ่อแม่ฝ่ายหญิง (อยู่กับพ่อตาแม่ยาย)

4.3 Neolocal กลุ่มสมรสไม่อยู่กับพ่อแม่ฝ่ายใด โดยจะแยกอยู่อย่างอิสระนิยมมากในสังคมอุตสาหกรรมหรือสังคมที่กำลังพัฒนา

5. แบ่งตามที่มาของกลุ่มสมรส

5.1 Endogamy สมรสกับคนในวงศ์วานเดียวกัน คือ อาจจะเป็นชั้นเดียวกัน เผ่าเดียวกัน อาชีพเดียวกัน ชาติเดียวกัน เป็นต้น เช่น พวกราชวงศ์สมรสกับพวกเดียวกันเพื่อรักษาเลือดให้บริสุทธิ์ หรือพวกที่มีวรรณะมักจะสมรสกับพวกวรรณะเดียวกันดังที่ปฏิบัติกันอยู่ในอินเดีย

5.2 Exogamy สมรสกับคนนอกวงศ์วานนอกอาชีพ เราจะพบเห็นกันมากในสังคมสมัยใหม่ การสมรสระหว่างคนต่างฐานะ ต่างอาชีพ ต่างชาติเป็นของธรรมดา เพราะสังคมแบบนี้รับคุณค่าใหม่ ๆ เช่น ความเสมอภาค ความเท่าเทียมกัน เป็นต้น ดังนั้นการสมรสต่างวงศ์วานกันออกไปมีขึ้นได้โดยอิสระ ไม่ใช่ของต้องห้ามหรือผิดประเพณีแต่อย่างใด

แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตสมรส

ความหมายของคุณภาพชีวิตสมรส

คุณภาพชีวิตสมรสเป็นเรื่องที่นักวิจัยด้านสังคมให้ความสนใจ แต่แต่ละคนมีความคิดเห็นและสนใจศึกษาแต่ละด้านแตกต่างกันไป ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิดของนักวิชาการ ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของคุณภาพชีวิตสมรสไว้ดังนี้

Lewis and Spanier (1979) กล่าวว่า คุณภาพชีวิตสมรสมีความหมายครอบคลุมองค์ประกอบหลายอย่างที่เป็น การประเมินความสัมพันธ์ของกลุ่มสมรสโดยที่ชีวิตสมรสที่มีคุณภาพสูงจะต้องมีการปรับตัวที่ดีระหว่างชายและหญิง การสื่อสารระหว่างคู่สมรสดี มีความสุขในชีวิตสมรส คู่สมรสเข้ากันได้ดี มีความพึงพอใจในชีวิตสมรส มีความขัดแย้งต่ำ มีการประสานกันระหว่างคู่สมรสเป็นอย่างดี

Wolf (1996) อธิบายว่า คุณภาพชีวิตสมรส หมายถึง ความรู้สึกส่วนตัวของกลุ่มสมรสแต่ละฝ่ายที่มีต่อความสัมพันธ์ภาพในชีวิตสมรสไม่ว่าจะเป็นความพึงพอใจ ความสุข ซึ่งแตกต่างกับความหมายของความมั่นคงในชีวิตสมรสซึ่งหมายถึง ความสามารถที่จะหลีกเลี่ยงการหย่าร้างจากกันของกลุ่มสมรส ดังเห็นได้จากข้อเท็จจริงที่ว่า คู่สมรสบางคู่มีความมั่นคงในชีวิตสมรสสูงแต่มีคุณภาพชีวิตสมรสอยู่ในระดับต่ำ

Eshleman (1974) กล่าวว่า คุณภาพชีวิตสมรส มีความหมายแตกต่างกันไปในแต่ละแง่มุม ในมุมมองของนักจิตวิทยา คุณภาพชีวิตสมรส หมายถึง ความรู้สึกของกลุ่มสมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งต่อความสัมพันธ์สถานภาพระหว่างกัน แต่ในมุมมองของนักสังคมวิทยา คุณภาพชีวิตสมรส หมายถึง สถานภาพของทั้งสองฝ่ายต่อความสัมพันธ์ระหว่างกัน นอกจากนี้ในบางแง่มุมอาจหมายถึง การบรรลุเป้าหมายใดเป้าหมายหนึ่งที่ตั้งไว้

องค์ประกอบของคุณภาพชีวิตสมรส

นักวิจัยหลายท่านได้ให้ความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตสมรส แต่ละคนมีความคิดเห็นและสนใจศึกษาคุณภาพชีวิตสมรสแต่ละด้านแตกต่างกัน การประเมินระดับคุณภาพ

ชีวิตสมรสแตกต่างกันตามเกณฑ์และการให้คุณค่าที่ประเมิน จึงเป็นการยากที่จะให้ความหมายเนื่องจากสิ่งที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตสมรสหรือการดำรงสมรสที่ด้นั้น ควรมาจากทั้งปัจจัยต่างๆ ได้แก่ ความรู้สึกและอารมณ์สภาพทางกายภาพรอบตัว เช่น ทรัพย์สินสมบัติที่ให้ความสะดวกสบายการทำงาน สุขภาพและความปลอดภัย การมีปฏิสัมพันธ์ในสังคมและการได้แสดงออกในทางสร้างสรรค์ คุณภาพชีวิตสมรสมีองค์ประกอบที่ซับซ้อนหลายด้านทั้งด้านตัวบุคคลคือคู่สมรสซึ่งแต่ละคนย่อมมีความแตกต่างกันตามสภาพครอบครัว ความเชื่อ ค่านิยม เมื่อมาอยู่ร่วมกันก็มีองค์ประกอบอื่น ๆ มาเกี่ยวข้อง ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจสังคมและการทำงานด้วย เหตุนี้ทำให้คุณภาพชีวิตสมรสมีความซับซ้อน มองได้หลายแง่มุม ซึ่งมีนักวิชาการด้านครอบครัวหลายคนได้เสนอแนวทางการศึกษาองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตสมรสหลายแนว ดังนี้

โสภา ขปิลมันท์ (2534) ได้กล่าวถึงชีวิตสมรสที่ประสบความสำเร็จว่ามีลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1. มีชีวิตสมรสที่ยั่งยืน สมดังคำอวยพรของไทยที่ว่า “ให้อยู่ด้วยกันจนแก่จนเฒ่า ถือไม้ไผ่ยอดทอง กระบองยอดเพชร” แม้ว่าคู่สมรสจะผ่านเหตุการณ์เลวร้ายบางอย่าง เช่น ความยากจนแสนสาหัส การทะเลาะเบาะแว้ง แต่ถ้าไม่ถึงขั้นที่ทำให้การสมรสแตกหัก สามิภรรยาแยกกันอยู่หรือหย่าร้างกัน ก็นับได้ว่าเป็นการสมรสที่ยั่งยืน
2. มีชีวิตสมรสที่ผาสุก ทั้งสามิภรรยาจะต้องยอมรับว่าตนมีความสุขและรู้สึกว่าคุณสมรสมีความสุข เมื่อถามความรู้สึกของสมาชิกคนอื่นในครอบครัว ตลอดจนคนนอกครอบครัว ก็เห็นพ้องต้องกันว่าคู่สมรสมีความสุข
3. มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสของตน คู่สมรสที่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสของตนมักเข้ากันได้ดีและมีความสุข เขาจะตอบรับเมื่อมีผู้ถามคำถาม เช่น “สมมติว่าคุณกลับเป็นโสดใหม่ได้ คุณจะเลือกแต่งงานกับคู่สมรสคนปัจจุบันของคุณไหม” อย่างไรก็ดี ชีวิตสมรสของคู่ที่ตอบรับคำถามข้างต้น ไม่จำเป็นต้องปราศจากความขัดแย้งใด ๆ เขาอาจมีความแตกต่างหรือขัดแย้งกันบ้าง แต่สิ่งที่พอใจมีมากกว่าที่ไม่พอใจ และสิ่งที่ไม่พอใจกันและกันนั้นไม่สำคัญจนคู่สมรสมองข้ามเสียได้

Burr (1970) ระบุว่าองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตสมรส ได้แก่ การปรับตัวในชีวิตสมรส (Adjustment) ความพึงพอใจในชีวิตสมรส (Satisfaction) ความสุขในชีวิตสมรส (Happiness) และความสำเร็จในชีวิตสมรส (Success)

แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจในชีวิตสมรส

ความหมายของความพึงพอใจ

Porter and Lawler (1968 อ้างใน จันทรเพ็ญ คุปต์กาญจนกุล, 2526) ได้ให้ความหมายของ “ความพึงพอใจ” ไว้ว่ามีแง่คิด 2 ประเด็น คือ

1. ความพึงพอใจ หมายถึง ระดับความลงรอย (Congruence) ระหว่างความคาดหวังของบุคคลและสิ่งตอบแทนที่บุคคลนั้นได้รับจริง ๆ ความหมายนี้มักใช้ในงานเขียนเกี่ยวกับความพึงพอใจในงาน (Job Satisfaction) ซึ่งหากมองในแง่ของความพึงพอใจไม่ได้เป็นการประเมินเชิงทัศนคติหรือการประเมินในเชิงอัตวิสัย (Attitudinal or Subjective Assessment) เพราะเป็นเงื่อนไขของความลงรอยระหว่างความคาดหวังและสิ่งตอบแทนที่ได้รับจริง

2. ความพึงพอใจ หมายถึง ปรากฏการณ์ในแง่นามธรรมเกี่ยวกับความเพลิดเพลิน ความสบายใจ หรือความสุขที่ได้ประสบมา ความพึงพอใจในประเด็นนี้ได้นำมาใช้แพร่หลายมากที่สุดในการศึกษาทางด้านครอบครัว เช่น Burr (1970) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสไว้ว่าความพึงพอใจเป็นเป้าหมายสำคัญในชีวิตสมรส ซึ่งความพึงพอใจในชีวิตสมรส หมายถึง ระดับความปรารถนาที่ได้รับการตอบสนองของบุคคล เป็นแง่หนึ่งที่เฉพาะเจาะจงของสถานการณ์ในชีวิตสมรส เป็นต้นว่าความพึงพอใจทางเพศ ความพึงพอใจของความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต เป็นความรู้สึกในแง่อัตวิสัย หรือนามธรรมของบุคคล

ความหมายของความพึงพอใจในชีวิตสมรส

Burr (1970) อธิบายว่า ความพึงพอใจในชีวิตสมรส หมายถึง ระดับความปรารถนาที่ได้รับการตอบสนองของบุคคล เป็นแง่หนึ่งที่เฉพาะเจาะจงของสถานการณ์ในชีวิตสมรส เป็นต้น

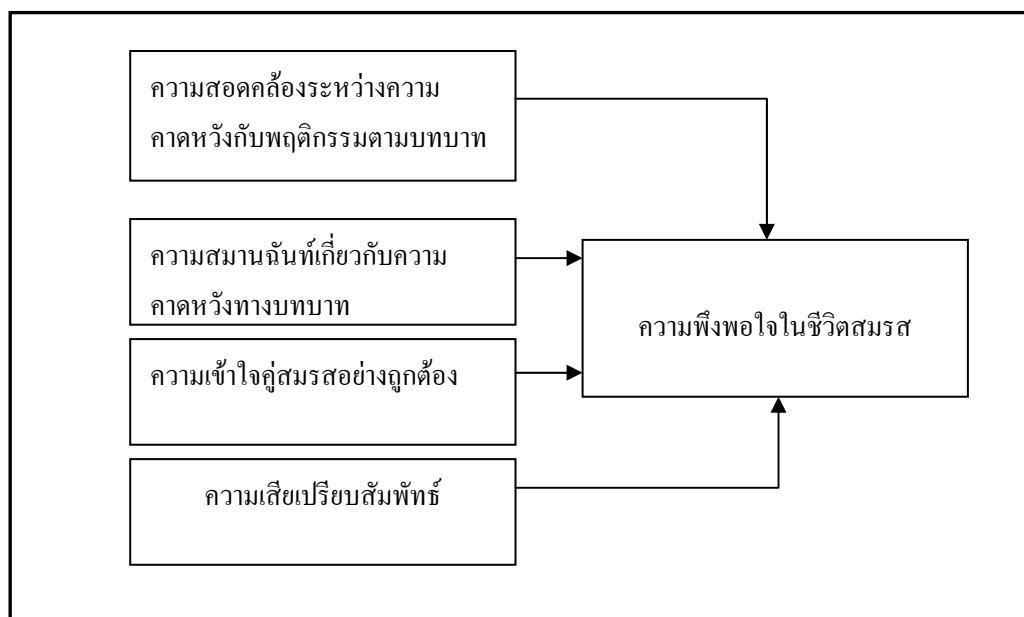
ว่าความพึงพอใจทางเพศ ความพึงพอใจของความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต เป็นความรู้สึกในแง่อัตวิสัย หรือนามธรรมของบุคคล

Hawkins (1968) กล่าวว่า ความพึงพอใจในชีวิตสมรส หมายถึง ความรู้สึกเชิงอัตวิสัย (Subjective Feelings) ในลักษณะของความสุข ความเพลิดเพลิน ซึ่งสามีหรือภรรยาได้รับ โดยพิจารณาจากชีวิตสมรสในแง่ต่าง ๆ ทุกด้าน ตัวแปรนี้เป็นตัวแปรเชิงทัศนคติ มีลักษณะต่อเนื่อง โดยเรียงจากความพึงพอใจมากไปหาความพึงพอใจน้อย การวัดความพึงพอใจในชีวิตสมรสเป็นลักษณะของกลุ่มสมรสเฉพาะบุคคล และเป็นการวัดครอบคลุมทั้งหมดโดยที่ผู้ตอบจะถูกถามเพื่อให้เห็นความรู้สึกพึงพอใจมากหรือน้อย

ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่า ความพึงพอใจในชีวิตสมรส หมายถึง ระดับความรู้สึกที่คู่สมรส รู้สึกเพลิดเพลิน มีความสุข หรือมีความสบายใจต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับจากชีวิตสมรสเป็นลักษณะของกลุ่มสมรสเฉพาะบุคคล ที่มีความสุขตามคุณภาพชีวิตสมรสของตนเอง

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรส

Burr (1970) ได้รวบรวมปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรส ซึ่งเป็นการเสนอในลักษณะตัวแบบสมมุติฐาน โดยมีเหตุผลทางทฤษฎีสนับสนุน ในการเอาปัจจัยต่างๆ เข้ามาในตัวแบบ ปัจจัยที่สำคัญ ได้แก่ ความสอดคล้องระหว่างความคาดหวังทางบทบาท (Role Expectation) กับพฤติกรรมตามบทบาท (Role Behavior) ความสมานฉันท์เกี่ยวกับความคาดหวังทางบทบาท ความเข้าใจคู่สมรสอย่างถูกต้อง ความเสียเปรียบสัมพัทธ์ แต่ตัวแบบสมมุติฐานของ Burr ยังไม่ได้ทดสอบกับประชาชนในชีวิตจริง ซึ่งพอสรุปเป็นแผนภาพได้ดังภาพที่ 1

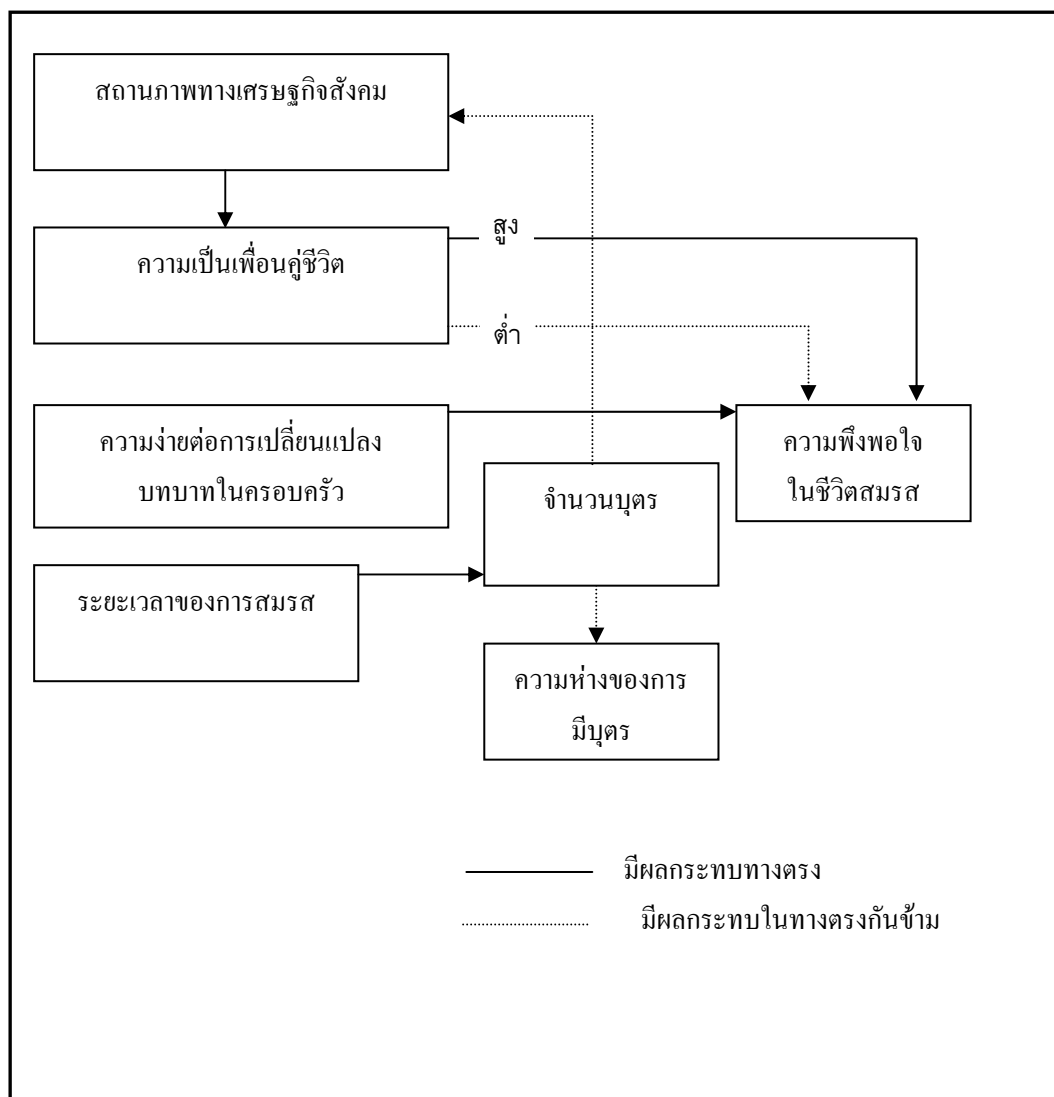
ภาพที่ 1 ตัวแบบสมมุติฐานความพึงพอใจในชีวิตสมรสของ Burr
ที่มา: Burr (1970: 29)

Miller (1976) ได้สร้างตัวแบบเชิงทฤษฎีความพึงพอใจในชีวิตสมรสซึ่งประกอบด้วยตัวแปรอิสระ 5 ตัว ได้แก่ (1) ปริมาณการทำตามสิ่งที่คาดคะเนไว้ล่วงหน้า (Amount of Anticipatory Socialization) (2) ความง่ายต่อการเปลี่ยนแปลงบทบาทในครอบครัว (Ease of Familial Role Transition) (3) ระยะเวลาของการสมรส (Length of Marriage) (4) จำนวนบุตร (Number of Children) (5) ความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต (Companionship) (6) สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม (Family Social Economic Status) และ (7) ความห่างของการมีบุตร (Child Spacing) ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นคู่สมรสที่อยู่ในเมืองและชานเมืองของเมือง Minneapolis ประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวน 212 คู่ ผลของการวิเคราะห์พบว่า

1. สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมมีผลกระทบตรงกับความพึงพอใจในชีวิตสมรส สำหรับคู่สมรสที่มีการทำกิจกรรมร่วมกันต่ำ แต่มีผลกระทบในทางตรงกันข้ามสำหรับคู่สมรสที่มีการทำกิจกรรมร่วมกันสูง
2. ความง่ายต่อการเปลี่ยนแปลงบทบาทในครอบครัว มีผลกระทบทางตรงกับความพึงพอใจในชีวิตสมรส

3. ระยะเวลาของการสมรสมีผลกระทบทางตรงกับจำนวนบุตร
4. จำนวนบุตรมีผลกระทบในทางตรงกันข้ามกับความห่างของการมีบุตร
5. สถานภาพทางเศรษฐกิจไม่มีผลกระทบต่อจำนวนบุตร หรือความห่างของการมีบุตร
6. สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมมีผลกระทบทางตรงกับความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต
7. จำนวนบุตรมีผลกระทบในทางตรงกันข้ามกับความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต แม้ว่าบุตรจะเป็นที่มาของความคาดหวังหรือความพึงพอใจ แต่ในทางปฏิบัติแล้วจำนวนบุตรจะลดความถี่ของการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างคู่สมรส

ตัวแปรที่มีผลกระทบทางตรงกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสในทฤษฎีของ Miller (1976) ได้แก่ ความง่ายต่อการเปลี่ยนแปลงบทบาททางครอบครัวและความถี่ในการทำกิจกรรมร่วมกัน ส่วนสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมหรือจำนวนบุตรไม่มีผลกระทบทางตรงกับความพึงพอใจในชีวิตสมรส แต่ตัวแปรนี้มีผลต่อความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต ระยะเวลาของการสมรสไม่มีผลทางตรงกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสแต่มีผลต่อจำนวนบุตร ส่วนความห่างของการมีบุตรสัมพันธ์กับระยะเวลาของการสมรสและจำนวนบุตร แต่ไม่มีผลต่อตัวแปรอื่นในแบบสมมุติฐาน ซึ่งพอสรุปเป็นแผนภาพได้ดังแผนภาพที่ 2

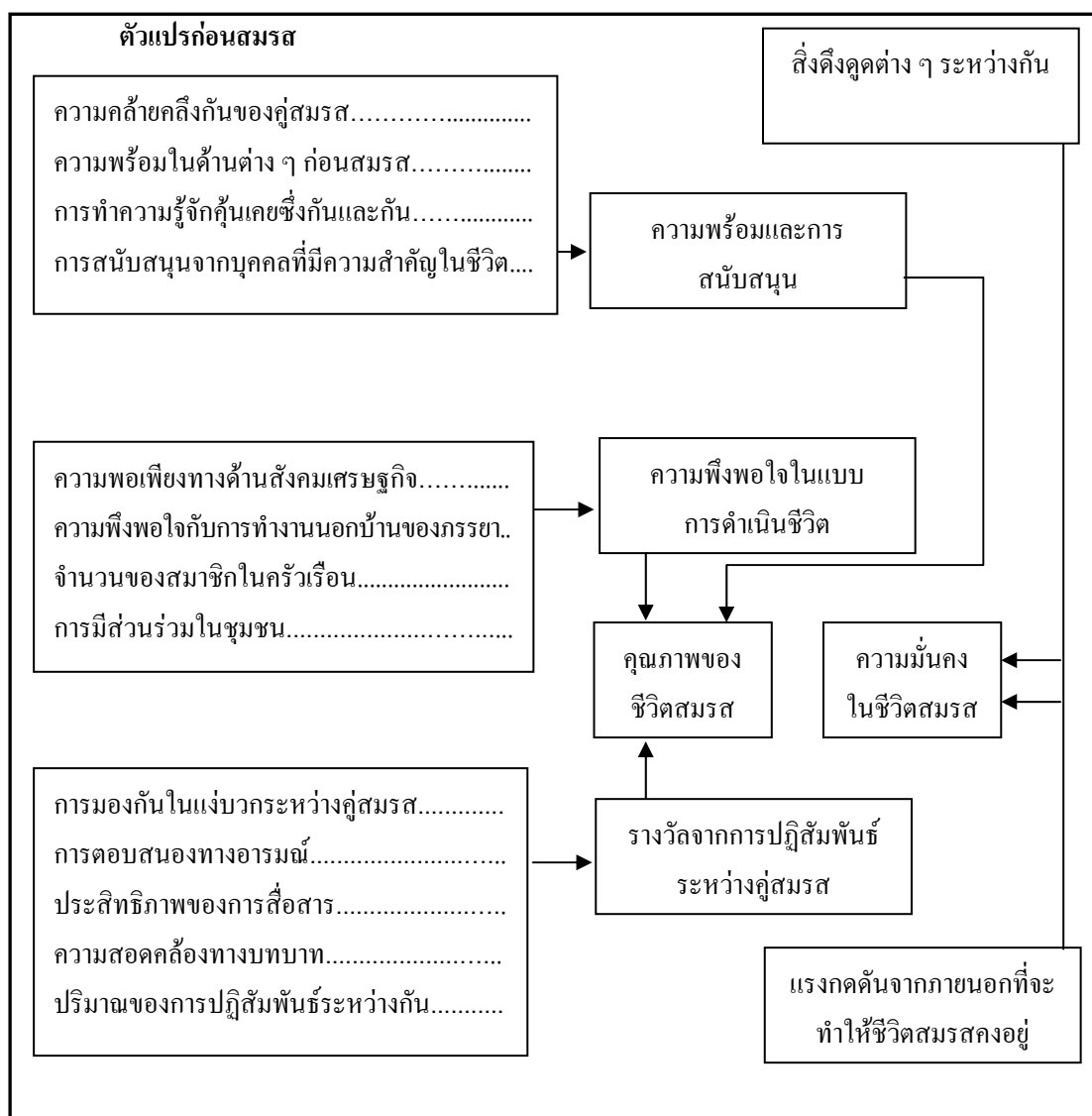

ภาพที่ 2 ตัวแบบสมมุติฐานความพึงพอใจในชีวิตสมรสของ Miller

ที่มา: Miller (1976: 56)

Lewis and Spanier (1979) ยังได้รวบรวมผลการศึกษาและผลงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้แล้วในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตสมรส และนำแนวความคิดเหล่านั้นมาจัดระบบเป็นกรอบทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตสมรสและความมั่นคงในชีวิตสมรส โดยกำหนดว่าคุณภาพชีวิตสมรสเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญของความมั่นคงในชีวิตสมรส (Marital Stability) เป็นเป้าหมายของชีวิตสมรสประการหนึ่ง ซึ่งมักจะนำมาใช้เป็นแนวคิดบ่อย ๆ โดยหมายถึงการที่ชีวิตสมรสดำเนินต่อไปได้ เพื่อชีวิตสมรสที่มั่นคงจะสิ้นสุดเมื่อฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเสียชีวิตส่วนชีวิต

สมรสที่ไม่มั่นคงจะสิ้นสุดจากความตั้งใจที่จะแยกทางหรือหย่าร้างกัน ซึ่งพอจะสรุปเป็นแผนภาพได้ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 ตัวแปรคุณภาพชีวิตสมรสและความมั่นคงในชีวิตสมรสของ Lewis and Spanier
ที่มา: Lewis and Spanier (1979: 119)

นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่นๆที่มีผลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสดังนี้ (Bahr, 1989)

1. ความรัก (Love) ความรักเป็นปัจจัยที่สำคัญในการตัดสินใจใช้ชีวิตร่วมกันของคู่รัก จากงานวิจัยหลายชิ้นต่างให้ข้อค้นพบที่ตรงกันว่า ความรักมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความ

พึงพอใจในชีวิตสมรส โดยการได้แต่งงานกับคนที่ตนรักเป็นปัจจัยที่ทำให้คู่สมรสมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสสูง เช่นงานวิจัยของ Lauer (1986 อ้างใน Bahr, 1989) ที่พบว่า การได้แต่งงานกับคนที่ตนรักและอยากอยู่ด้วยเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อชีวิตสมรสและทำให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตสมรสสูง

2. ระดับการศึกษา (Level of Education) การศึกษาเป็นการพัฒนาบุคคล ทำให้บุคคลมีความเข้าใจพื้นฐานของชีวิตที่ดีและมีความคิดความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ได้ง่าย (Booth and White, 1980 อ้างใน Bahr, 1989) กล่าวว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงจะเป็นผู้ที่มีความรู้มากและกว้างไกลกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาค่ำและสามารถแก้ไขปัญหาโดยมองทางเลือกได้มากกว่าด้วย ซึ่งเป็นสิ่งที่สนับสนุนให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้วย

3. การนับถือศาสนา (Religiosity) การนับถือศาสนาเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้คู่สมรสเกิดความพึงพอใจในชีวิตสมรส โดยบุคคลที่ปฏิบัติกิจกรรมเกี่ยวกับศาสนาอย่างสม่ำเสมอจะมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสมากกว่าบุคคลที่ไม่ได้ปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาหรือปฏิบัติอย่างไม่สม่ำเสมอ (Bahr, 1989) ซึ่งสอดคล้องกับเหตุผลของ Stinnett (1984) ที่กล่าวว่า ศาสนาสอนให้คนมีความอดทนซึ่งกันและกัน มีการให้อภัยกันและช่วยเหลือกันและกันมากขึ้น ซึ่งจะทำให้มีความสุขและความพึงพอใจ

4. รายได้ (Income) ผู้ที่มีความล้มเหลวในชีวิตสมรสหรือการไม่มีความสุขในชีวิตสมรส มักจะเกี่ยวข้องกับปัญหาทางเศรษฐกิจ เมื่อคู่สมรสมีรายได้ไม่เพียงพอต่อความต้องการก็จะก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้นเอง ความพึงพอใจในชีวิตสมรสมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีรายได้สูง ส่วนการขาดแคลนทรัพยากร การมีรายได้ลดลงและการตกงานมักมีความสัมพันธ์กับการหย่าร้าง (Stinnett, 1984) นอกจากนี้ Brinkerhoff and White (1978 อ้างใน Bahr, 1989) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจในชีวิตสมรสของครอบครัวที่มีรายได้น้อยต้องพึ่งความช่วยเหลือจากรัฐบาลกับครอบครัวที่มีฐานะและอาชีพที่มั่นคง ผลการศึกษาพบว่าความรู้สึกพอใจในฐานะทางเศรษฐกิจสามารถทำนายความพึงพอใจในชีวิตสมรสในครอบครัวที่มีรายได้น้อย แต่ไม่พบผลดังกล่าวในครอบครัวที่มีฐานะมั่นคง

5. ความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต (Companionship) ความเป็นเพื่อนคู่ชีวิตหมายถึง การที่คู่สมรสทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันในยามว่าง ทั้งกิจกรรมภายในและภายนอกบ้าน เช่น การไปเยี่ยม

เพื่อน ๆ ด้วยกัน มีเวลาพูดคุยปรึกษาหารือกันและการไปรับประทานอาหารนอกบ้านด้วยกัน เป็นต้น ซึ่งจะเป็นสิ่งที่จะก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่แน่นแฟ้นและทำให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้วย (Wilson and Filsinger, 1986) ซึ่งตรงกับการศึกษาของ Renne (1970) ที่พบว่าความพึงพอใจในชีวิตสมรสมีแนวโน้มสูงในกลุ่มสมรสที่ใช้เวลาวางไปเยี่ยมเยือนเพื่อนฝูงหรือญาติด้วยกันบ่อย ๆ และตรงกับการศึกษาของ อุบลรัตน์ พิชญ์ชยชนนท์ (2531) ที่ว่าความเป็นเพื่อนคู่ชีวิตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตสมรส

6. ความสัมพันธ์ทางเพศ (Sexual Relationship) ความสัมพันธ์ทางเพศเป็นสิ่งที่สามารถปรับได้ คู่สมรสจะต้องไม่ปิดบังกันและจำเป็นต้องมีการสังเกตรสนิยมของกันและกัน เพราะความสัมพันธ์ทางเพศจำเป็นที่ทั้งสองฝ่ายจะต้องได้รับความสุขและความพึงพอใจพอ ๆ กันและเป็นเรื่องสำคัญที่ช่วยจรรโลงให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตสมรสได้ (นิยม บุญมี, 2530) ซึ่งตรงกับการวิจัยของ Wyatt and Rowe (1990) ที่พบว่าความสัมพันธ์ทางเพศเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้คู่สมรสเกิดความพึงพอใจในชีวิตสมรส

7. ความสอดคล้องทางบทบาท (Role Consensus) Burr (1970) ได้ให้ความหมายของความสอดคล้องทางบทบาทว่าเป็นระดับของความสอดคล้องเกี่ยวกับความเชื่อหรือความปรารถนาของคนสองคนที่มีพฤติกรรมว่า พฤติกรรมไหนควรทำหรือไม่ควรทำ ถ้าคู่สมรสมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าใครควรทำอะไรและทำอย่างไรก็มีแนวโน้มที่จะมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสสูง ซึ่งมีหลายงานวิจัยที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรส และปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญก็คือความสอดคล้องทางบทบาท โดยความสอดคล้องทางบทบาทจะทำให้คู่สมรสมีการกระทำบทบาทที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ (Ying, 1991)

8. การสื่อสารทางบวก (Positive Communication) จากงานวิจัยหลาย ๆ งานวิจัยพบว่า การสื่อสารทางบวกระหว่างคู่สมรสมีความสำคัญในการพัฒนาชีวิตสมรสให้มีความสุข การสื่อสารทางบวกหมายถึง การสื่อสารกันอย่างชัดเจน ตามความเป็นจริง เป็นผู้ฟังที่ดี มีความเห็นอกเห็นใจ เข้าใจและเปิดเผยต่อกัน

ทักษะในการสื่อสารที่สำคัญประการหนึ่ง ได้แก่ ความสามารถในการเป็นที่ปรึกษาและแก้ปัญหา คู่สมรสทุก ๆ คู่ที่แต่งงานกันย่อมมีความยุ่งยากในชีวิต การขาดความสามารถในการให้คำปรึกษาจะทำให้การสื่อสารระหว่างกันในอนาคตถูกจำกัด Megnaghan (1982 อ้างใน

Bahr, 1989) ศึกษาความสามารถในการจัดการเรื่องต่าง ๆ ในชีวิตสมรส พบว่าคู่สมรสที่ปฏิเสธปัญหามีแนวโน้มที่จะเกิดความยุ่งยากและไม่สามารถแก้ปัญหาได้ ส่วนคู่สมรสที่สามารถปรึกษาหารือกันจะมีความเครียดน้อยซึ่งทำให้เกิดปัญหาน้อยด้วย

9. วุฒิภาวะทางอารมณ์ (Emotional Maturity) Bahr (1989) กล่าวว่า บุคคลที่บรรลุวุฒิภาวะทางอารมณ์จะมีบุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์แล้ว เมื่อแต่งงานก็จะเป็นคู่สมรสที่ดีได้ เพราะจะปฏิบัติบทบาทต่างๆ ที่เป็นที่ยึดหวังในชีวิตสมรสได้ดี ปรับตัวเข้ากับความต้องการและความคาดหวังต่าง ๆ ของคู่สมรสได้ดี มีความยืดหยุ่นเข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ ทำให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตสมรส ส่วนบุคคลที่ไม่บรรลุวุฒิภาวะทางอารมณ์จะปรับเข้ากับคู่สมรสได้ยากทำให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตสมรสต่ำดังการศึกษาของ Cole and Dean (1978 อ้างใน Bahr, 1989) ที่พบว่าคะแนนวุฒิภาวะทางอารมณ์ของสามีมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของภรรยา และพบผลเช่นเดียวกันในสามีด้วย

10. บุคลิกภาพ (Personality) บุคลิกภาพมีบทบาทสำคัญต่อบุคคลมาก เนื่องจากเป็นสิ่งที่ จะช่วยให้เราทำนายได้ว่าบุคคลจะทำอะไรในสถานการณ์ที่กำหนด และเป็นปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับความรักและการแต่งงาน อีกทั้งยังส่งผลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้วย ซึ่ง Stinnett (1984) พบว่าผู้ที่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสมักจะมีลักษณะของบุคลิกภาพโดยทั่วไปที่ส่งเสริมให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างบุคคล ลักษณะเหล่านั้น ได้แก่ การมีความมั่นคงทางอารมณ์ การมีเมตตา การมีความใส่ใจ การให้ความร่วมมือช่วยเหลือ และการมองโลกในแง่ดี ส่วน Burchinal (1974 อ้างใน Duvall, 1977) พบว่าลักษณะของบุคลิกภาพที่มีโอกาสน้อยที่จะพบความพึงพอใจในชีวิตสมรสคือ การไม่บรรลุวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีความสนใจในสิ่งต่าง ๆ น้อย มีการปรับตัวเข้ากับสังคมไม่ค่อยดี ไม่ค่อยมีทักษะในการอยู่ร่วมกับคนอื่น ส่วนบุคลิกภาพที่จะส่งเสริมให้มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสจะเป็นแบบผู้ที่มีการบรรลุวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีความยืดหยุ่นปรับตัวได้ดี มีทักษะในการคบค้าสมาคมกับคนอื่นได้ดี จากข้อมูลดังกล่าวมานั้นสรุปได้ว่าบุคลิกภาพแบบไม่มีความมั่นคงทางอารมณ์ และมีความมั่นคงทางอารมณ์มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรส

11. ลำดับขั้นของชีวิตสมรส (Stage of Marriage Life Cycle) จากงานวิจัยต่าง ๆ พบว่าความพึงพอใจในชีวิตสมรสจะเปลี่ยนไปตามลำดับขั้นของชีวิต โดยความพึงพอใจในชีวิตสมรสจะค่อย ๆ ลดลงจากตอนเริ่มแต่งงานใหม่ จนถึงระยะที่ถูกพ้นจากความดูแล เช่นการแต่งงานและ

การแยกบ้านอยู่ ต่อจากนั้นความพึงพอใจในชีวิตสมรสจะค่อย ๆ เพิ่มขึ้น จากระยะที่ลูกออกจากบ้านจนถึงวัยเกษียณอายุ (Rollins and Cannon, 1974 อ้างใน Bahr, 1989)

12. การเปิดเผยตนเอง (Self-Disclosure) การเปิดเผยตนเอง หมายถึง การแสดงให้เห็นถึงตัวตนที่แท้จริงของตนเองต่อคนอื่น ๆ ซึ่งรวมถึงการเปิดเผยความรู้สึก ความต้องการและทัศนคติ การเปิดเผยตนเองเป็นทักษะอย่างหนึ่งของการสื่อสารระหว่างคู่สมรสที่เป็นไปอย่างเปิดเผยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตสมรส โดยคู่สมรสที่มีการสื่อสารกันอย่างเปิดเผยตนเองจะมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสมากกว่าคู่สมรสที่เปิดเผยความรู้สึกที่แท้จริงของตนเองน้อย

13. การเอื้อประโยชน์ต่อกัน (Reciprocity) การเอื้อประโยชน์ต่อกัน หมายถึง การแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ระหว่างกันของคู่สมรส บุคคลทั่ว ๆ ไปจะเอื้อประโยชน์ต่อบุคคลอื่นที่เขารับรู้ว่าจะเอื้อประโยชน์ต่อเขาเช่นกัน ตัวอย่างเช่น ถ้าสามีพบว่าภรรยาแสดงความรักใคร่ในตัวเขา เขาก็จะแสดงความรักต่อภรรยาเป็นการตอบแทน ความพึงพอใจในชีวิตสมรสจะเกิดขึ้นถ้าคู่สมรสมีความรู้สึกว่า ความรักและการผูกมัดระหว่างเขาทั้งสองไม่ได้รับการแลกเปลี่ยน (Bahr, 1989) จากงานวิจัยของ Spendlove (1990) ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรส พบว่าระดับการรับรู้ถึงความรัก ความห่วงใยที่ได้รับจากคู่สมรส และระดับการแสดงความรักความห่วงใยต่อคู่สมรสอีกฝ่ายเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตสมรส ส่วนงานวิจัยของ Ying (1991) พบว่าการแสดงความรักความห่วงใยต่อกันของคู่สมรส (Emotional support) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตสมรส

14. ความเป็นพ่อแม่ (Parenthood) งานวิจัยของ Lupri and Fridercs (1981 อ้างใน Bahr, 1989) พบว่า การมีบุตรจะมีผลกระทบทางลบต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรส คือความพึงพอใจในชีวิตสมรสจะลดลงเมื่อมีบุตรและจะเพิ่มขึ้นเมื่อบุตรออกจากบ้านและงานวิจัยของ Figley (1973 อ้างใน Bahr, 1989) พบว่าความพึงพอใจในชีวิตสมรสของคู่สมรสที่มีบุตรจะต่ำกว่าคู่สมรสที่ไม่มีบุตร แต่จากการศึกษาระยะยาวของ Booth and White (1980 อ้างใน Bahr, 1989) โดยศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตสมรสของคู่สมรสทั้งหมดเสื่อมลงในช่วงเวลา 3 ปี ซึ่งไม่พบความสัมพันธ์ดังกล่าว จึงสรุปได้ว่า การเป็นพ่อแม่ไม่ได้มีผลกระทบต่องานความพึงพอใจในชีวิตสมรสเมื่อไม่ได้คำนึงถึงปัญหาอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตสมรส

15. การทดลองอยู่ด้วยกันก่อนแต่งงาน (Premarital Cohabitation) การทดลองอยู่ด้วยกันก่อนการแต่งงานเป็นขั้นตอนหนึ่งของการเลือกคู่สำหรับคู่สมรสบางคู่เพื่อทดสอบว่าทั้งคู่เข้ากันได้และสามารถใช้ชีวิตร่วมกันได้หรือไม่ ซึ่งมีงานวิจัยที่พบผลแตกต่างกันไป เช่น งานวิจัยของ Demaris and Leslie (1984 อ้างใน Bahr, 1989) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการทดลองอยู่ด้วยกันก่อนแต่งงานกับคุณภาพชีวิตสมรสในคู่สมรสที่เพิ่งแต่งงาน ผลการวิจัยพบว่าคู่สมรสที่ทดลองและไม่ได้ทดลองอยู่ด้วยกันก่อนการแต่งงานมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสต่ำทั้งสองฝ่าย แม้จะควบคุมตัวแปรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้วก็ตาม และจากการศึกษาของ Watson (1983 อ้างใน Bahr, 1989) พบว่าคู่สมรสที่ทดลองอยู่ด้วยกันก่อนการแต่งงานมีความพึงพอใจต่ำกว่าคู่สมรสที่ไม่ได้ทดลองอยู่ด้วยกันก่อนการแต่งงาน

16. บทบาททางเพศ (Sex Role) งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในชีวิตสมรสกับเอกลักษณ์บทบาททางเพศ ส่วนใหญ่จะพบว่าบุคคลที่มีบทบาททางเพศในลักษณะแอนโดรจีเนีย (Androgyny) จะมีความสามารถปรับตัวและมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตสมรสดีกว่าบทบาทเพศลักษณะอื่นๆ และคู่สมรสในชีวิตสมรสสูงกว่าคู่สมรสที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีลักษณะความเป็นหญิงฝ่ายเดียว (Antill, 1983 อ้างใน นันทกานต์ วงษ์ปัญญา, 2542)

17. การรับรู้ถึงความห่วงใยจากคู่สมรส (Emotional Support) ในชีวิตสมรสนั้น พฤติกรรมที่คู่สมรสแสดงออกเพื่อสื่อถึงความรักความห่วงใย (Emotional Support) ที่มีต่อกันนั้น Erickson (1973 อ้างใน Bahr, 1989) ได้อธิบายว่า ได้แก่ การปฏิบัติต่าง ๆ ดังนี้ เช่น การแสดงความรักใคร่ผูกพัน การเป็นฝ่ายเริ่มต้นชักชวนพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ การแสดงความห่วงใยในทุกข์สุข การรับรู้ได้อย่างรวดเร็วในความไม่สบายใจของคู่สมรสอีกฝ่าย การไม่ทอดทิ้งในยามที่อีกฝ่ายมีปัญหาหรือป่วยไข้เป็นต้น โดยพฤติกรรมเหล่านี้ต้องเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกอย่างสม่ำเสมอและจริงใจ จากหลักฐานงานวิจัยหลายชิ้นในปัจจุบันต่างให้ข้อค้นพบที่ตรงกันว่า การรับรู้ถึงความห่วงใยจากคู่สมรสที่มีความสัมพันธ์กับการมีความพึงพอใจในชีวิตสมรส ดังเช่นงานวิจัยของ Adamek (1984 อ้างใน Bahr, 1989) ที่พบว่า การได้รับความรัก ความห่วงใยจากสามีมีผลให้ภรรยามีความพึงพอใจในชีวิตสมรส ในขณะที่การไม่ได้รับสิ่งดังกล่าวทำให้เกิดความเศร้าโศกแก่ภรรยา Bahr (1989) ศึกษาเรื่องความเปลี่ยนแปลงของสัมพันธภาพในชีวิตสมรสในช่วงที่คู่สมรสกำลังเปลี่ยนสถานภาพไปเป็นพ่อแม่ ผลการศึกษาพบว่า ในช่วงหลังคลอดบุตรนั้น ทั้งหญิงและชายต่างมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสลดลง เมื่อคู่สมรสของตนไม่ค่อยได้อยู่เคียงข้างและไม่ค่อยได้แสดงความรัก ความห่วงใยต่อกันดังที่คาดหวัง นอกจากนี้ Schafer and Keith

(1984 อ้างใน Bahr, 1989) ยังพบว่าความพึงพอใจในชีวิตสมรสของภรรยาขึ้นอยู่กับ การได้รับความรักความห่วงใยจากสามี และพบอีกว่าสามีมีการแสดงความรักความห่วงใยต่อภรรยาน้อยกว่าที่ภรรยาต้องการและที่สามีต้องการด้วย นั่นคือ ภรรยาต้องการให้สามีแสดงความรักความห่วงใยต่อเธอมากกว่าที่เป็นอยู่และสามีก็ยังหวังว่า ตัวเขาเองก็น่าจะแสดงความรักความห่วงใยต่อภรรยาได้มากกว่านั้นด้วย

Burgess and Cottrell (1930 อ้างใน Burr, 1970) ยังได้เสนอปัจจัยอื่นๆที่มีผลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรส คือการปรับตัวในชีวิตสมรส (Marital Adjustment) โดยให้ความหมายในแง่ของการประเมินประสบการณ์ในชีวิตทั่ว ๆ ไป ซึ่งการปรับตัวในชีวิตสมรสประกอบไปด้วย

1. ความเห็นที่สอดคล้องกันระหว่างคู่สมรสเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ที่ถือว่าเป็นประเด็นสำคัญ
2. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมและความสนใจร่วมกัน
3. การแสดงออกถึงความรักและความไว้วางใจซึ่งกันและกันอย่างเปิดเผย
4. การมีเรื่องที่ต้องขัดข้องใจกันน้อย
5. การที่มีความรู้สึกโดดเดี่ยว อ้างว้าง หรือมีความทุกข์ หงุดหงิดน้อย

Jackson and Maslach (1982 อ้างใน บุญประครอง ภาณุรัตน์, 2531) ได้เสนอแบบแผนของการปรับตัวในชีวิตสมรสไว้ 3 ประการคือ

1. การปรับตัวเข้าหากันอย่างอะลุ่มอล่วย หรือประนีประนอม (Compromise) คู่สมรสจะเกิดความพอใจ เห็นอกเห็นใจกัน สร้างความรู้สึกมั่นคงและบอกถึงความเสียสละไม่เห็นแก่ตัว

2. ความปรองดองรักใคร่กัน (Accommodation) โดยการที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งยอมให้กัน เพื่อความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว คู่สมรสจะต้องไม่ทู่ใจต่อกันมีความพยายามร่วมมือกัน ทั้งกาย วาจา ใจ ซึ่งบางครั้งอาจแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างกันแต่ควรมีเป้าหมายร่วมกัน

3. ความขัดแย้งเป็นปฏิปักษ์ต่อกัน (Hostility) ซึ่งแต่ละฝ่ายอาจสร้างความตึงเครียด หรือเป็นผู้ที่ไม่ยอมยืดหยุ่น โดยเน้นความต้องการของตนเองฝ่ายเดียว ทำให้เกิดการทะเลาะ ซึ่ง บางกรณีช่วยระบายอารมณ์ที่ค้างค้ำออกไป แล้วก็กลับมาคืนดีกันเห็นอกเห็นใจและรักกันมากขึ้น แต่อาจเป็นการเสี่ยงต่อการแตกแยกกันได้ ถ้าหากไม่ร่วมมือกันหรือไม่เข้าใจกันในที่สุด

บทบาทและหน้าที่ของนักบินกองทัพอากาศไทย

เนื่องจากกำลังทางอากาศมีความสำคัญที่สามารถตัดสินใจการแพ้หรือชนะสงครามได้ ดังที่เห็นได้จากสงครามต่าง ๆ ในปัจจุบัน ซึ่งกำลังทางอากาศ ประกอบด้วยปัจจัยหลัก 3 ประการ คือ กำลังพล เทคโนโลยีและยุทธวิธี เป็นส่วนประกอบสำคัญ ดังนั้นนักบินถือว่าเป็นกำลังรบหลักที่มีบทบาทสำคัญของกองทัพอากาศ เป็นผู้ดำเนินกลยุทธ์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ของอากาศยานและระบบอาวุธ ให้เกิดประสิทธิภาพ ประโยชน์สูงสุด ต่อกองทัพอากาศและประเทศชาติ

นักบินกองทัพอากาศไทยจึงต้องมีหน้าที่ทำการบินอากาศยานที่ได้บรรจุอยู่ในกองทัพอากาศโดยจะทำการบินกับเครื่องบินใดนั้นขึ้นอยู่กับกระบวนการของกองทัพอากาศ โดยทั้งนี้ นักบินต้องทำการบิน มีการทบทวนความรู้ และมีการศึกษาหาความรู้ใหม่ๆ ในวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการบินอยู่เสมอ เพื่อให้มีความเข้าใจอย่างถ่องแท้และเกิดทักษะในการบินยิ่งขึ้น ซึ่งจะทำให้เกิดสัมฤทธิผลความสำเร็จ ประสิทธิภาพ การบินได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย

จากการที่นายทหารเหล่านักบิน มีลักษณะของการปฏิบัติงานที่ต้องมีความเสี่ยงในการปฏิบัติหน้าที่และการปฏิบัติภารกิจ ซึ่งเป็นการทำงานภายใต้ความกดดันหลาย ๆ อย่าง เพราะเป็นการใช้ชีวิตนอกเหนือธรรมชาติยิ่งเหล่าวิหคที่ธรรมชาติสร้างให้มีชีวิตและบินได้ในอากาศ เพื่อทำหน้าที่รักษาอธิปไตยและปกป้องน่านฟ้าไทย มิให้ศัตรูมาถล่มทำลาย จึงทำให้ต้องมีการฝึกบินที่เข้มงวด มีการฝึกดำเนินกลยุทธ์เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการต่อกรกับผู้รุกราน ทั้งทางภาคพื้นและทางอากาศ ทำให้นักบินมีการฝึกบินเดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ เพราะปัจจัย

แห่งความสำเร็จอีกอันหนึ่งคือ ยุทธวิธี จึงมีการฝึกนอกพื้นที่ เพื่อให้ให้นักบินเพิ่มประสบการณ์ และสร้างความคุ้นเคยในลักษณะพื้นที่ต่าง ๆ ดังนั้นจึงทำให้ต้องจากครอบครัวอันเป็นที่รักเป็นเวลานานหรือในห้วงเวลาของการฝึกนอกที่ตั้งนั้น ๆ อาจนำไปสู่ปัญหาภายในครอบครัวของเหล่านักบินได้ จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจจากที่กล่าวมาข้างต้นว่าทหารอากาศเหล่านักบินผู้เป็นจุดเริ่มต้นของกองทัพอากาศและเป็นผู้มีความสำคัญในกองทัพอากาศ น่าจะเป็นกลุ่มตัวอย่างที่น่าสนใจสำหรับการศึกษาและวิจัยในหัวข้อความพึงพอใจในชีวิตสมรส

ปัจจุบันกองทัพอากาศไทยได้แบ่งหน่วยงานความรับผิดชอบออกเป็น 43 หน่วยงาน และมีข้าราชการนักบินทั้งที่ยังทำการบินและมิได้ทำการบินแล้วในสังกัดทั้งหมดจำนวน 1,553 คน ดังรายละเอียดตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนนักบินกองทัพอากาศไทยจำแนกตามหน่วยงานสังกัดกองทัพอากาศไทย

หน่วยงาน/สังกัด	จำนวนทั้งหมด
1. กองบัญชาทหารกองทัพอากาศ	145
2. สำนักงานเลขานุการกองทัพอากาศ	6
3. กรมสารบรรณทหารอากาศ	4
4. กรมกำลังพลทหารอากาศ	43
5. กรมข่าวทหารอากาศ	35
6. กรมยุทธการทหารอากาศ	318
7. กรมส่งกำลังบำรุงทหารอากาศ	27
8. สำนักงานปลัดบัญชาทหารอากาศ	14
9. กรมจเรทหารอากาศ	23
10. สำนักงานเทคโนโลยีสารสนเทศทหารอากาศ	2
11. กรมกิจการพลเรือนทหารอากาศ	20
12. กองบัญชาการยุทธทางอากาศ	62
13. กองพลบินที่ 1	3
14. กองบิน 2	92
15. กองบิน 6	134

ตารางที่ 1 (ต่อ)

หน่วยงาน/สังกัด	จำนวนทั้งหมด
16. กองพลบินที่ 2	2
17. กองบิน 1	56
18. กองบิน 21	27
19. กองบิน 23	31
20. กองพลบินที่ 3	2
21. กองบิน 4	82
22. กองบิน 41	33
23. กองบิน 46	46
24. กองพลบินที่ 4	3
25. กองบิน 5	34
26. กองบิน 56	8
27. กองบิน 7	18
28. กรมควบคุมการปฏิบัติการทางอากาศ	54
29. โรงเรียนการบิน	80
30. กองบัญชาการสนับสนุนทหารอากาศ	16
31. กรมช่างอากาศ	1
32. กรมพลธิการทหารอากาศ	2
33. กรมแพทย์ทหารอากาศ	1
34. กรมลาดตระเวนทางอากาศ	5
35. กรมอิเล็กทรอนิกส์ทหารอากาศ	1
36. กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ	13
37. กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ	8
38. สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง	69
39. โรงเรียนนายเรืออากาศ	21
40. กรมสวัสดิการทหารอากาศ	7
41. กรมการเงินทหารอากาศ	1
42. สำนักงานตรวจบัญชีทหารอากาศ	2

ตารางที่ 1 (ต่อ)

หน่วยงาน/สังกัด	จำนวนทั้งหมด
43. สำนักงานผู้บังคับทหารอากาศดอนเมือง	2
รวมทั้งสิ้น	1,553

ที่มา : กรมกำลังพลทหารอากาศ, 2548

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรส ได้มีผู้ทำการศึกษาวิจัยไว้หลายท่าน ดังนี้

อุบลรัตน์ พิษณุชยชนนท์ (2531) ได้ทำการศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตสมรส : ศึกษากรณีข้าราชการสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นข้าราชการสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 291 คน ผลการศึกษา พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรส คือความเสียเปรียบสัมพัทธ์มีความสัมพันธ์เชิงลบ ความสมานฉันท์ทางบทบาทมีความสัมพันธ์เชิงบวกประสิทธิภาพของการสื่อสารมีความสัมพันธ์เชิงบวก การสนับสนุนจากบุคคลนัยสำคัญมีความสัมพันธ์เชิงลบ คุณภาพชีวิตสมรสของบิดามารดามีความสัมพันธ์เชิงบวก ระยะเวลาสมรสมีความสัมพันธ์เชิงลบ โดยที่ความเสียเปรียบสัมพัทธ์มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรสมากที่สุด ส่วนปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรส คือความคล้ายคลึงทางอายุ ความคล้ายคลึงทางการศึกษา ระยะเวลาคู่กันก่อนสมรส รายได้ของครอบครัวและองค์ประกอบครัวเรือน

พิมพ์พรรณ สุรนนท์ (2533) ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตสมรส : ศึกษาเฉพาะกรณีข้าราชการสังกัดกรมประชาสัมพันธ์ กรมพัฒนาชุมชนและสำนักผังเมือง กลุ่มตัวอย่าง เป็นข้าราชการที่สมรสแล้ว กรมประชาสัมพันธ์ จำนวน 50 คน (และคู่สมรส) กรมการพัฒนาชุมชน จำนวน 50 คน(และคู่สมรส) สำนักผังเมือง จำนวน 50 คน(และคู่สมรส) ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสมากที่สุด คือการสนับสนุนจากบุคคลนัยสำคัญ รองลงมาตามลำดับ คือ ความสมานฉันท์ทางบทบาท ความเป็นเพื่อนชีวิตและความ

เสียเปรียบสัมพัทธ์ ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรส คือความคล้ายคลึงกันทางการศึกษาและรายได้ของกลุ่มสมรส

เอมอร มณีวัฒนา (2538) ได้ศึกษาเรื่องสัมพันธภาพกับคุณภาพชีวิตของกลุ่มสมรสในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นคู่สมรสที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 383 คู่ ผลการศึกษาพบว่ารายได้ จำนวนบุตร ช่วงอายุที่ต่างกันของกลุ่มสมรส ระยะเวลาสมรสมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสัมพันธภาพของกลุ่มสมรส ส่วนความแตกต่างของอาชีพทำให้สัมพันธภาพในครอบครัวแตกต่างกัน โดยอาชีพราชการ รัฐวิสาหกิจและบริษัทเอกชน มีสัมพันธภาพในครอบครัวสูง ขณะที่อาชีพค้าขายธุรกิจส่วนตัว ช่างเทคนิคหรือรับจ้าง มีสัมพันธภาพในครอบครัวต่ำและพบว่าสัมพันธภาพในครอบครัวและคุณภาพชีวิตกลุ่มสมรสมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญ

ทิฆัมพร ศรีสังข์ (2539) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจในชีวิตสมรสของข้าราชการตำรวจในเมืองพัทยา กลุ่มตัวอย่างเป็นข้าราชการตำรวจภูธร ตำบลพัฒนา ที่สมรสแล้วทุกคน จำนวน 157 นาย ผลการศึกษาพบว่าลักษณะครอบครัวข้าราชการตำรวจส่วนใหญ่เป็นครอบครัวเดี่ยวเลือกคู่สมรสด้วยตนเอง พักอาศัยอยู่ในบ้านพักหรือแฟลตของข้าราชการตำรวจ บางครอบครัวภรรยาต้องประกอบอาชีพเพื่อช่วยเหลือครอบครัว ข้าราชการตำรวจมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสอยู่ในระดับสูง ผลการทดสอบพบว่า ความสมานฉันท์ทางบทบาท ประสิทธิภาพของการสื่อสารและความเสียเปรียบสัมพัทธ์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของข้าราชการตำรวจ ซึ่งรายได้ของครอบครัว ระยะเวลาสมรสและความเป็นเพื่อนคู่ชีวิตไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรส

มัลลิกา สมสกุล (2543) ได้ศึกษาคุณภาพชีวิต : ศึกษากรณีปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของข้าราชการสำนักงานงบประมาณ กลุ่มตัวอย่างเป็นข้าราชการสำนักงานงบประมาณที่สมรสแล้ว จำนวน 175 คน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรส ได้แก่ คุณภาพชีวิตสมรสของบิดามารดา การสนับสนุนจากบุคคลรอบข้าง การสื่อสารระหว่างคู่สมรส ความเป็นเพื่อนคู่ชีวิตและความคาดหวังทางบทบาท ส่วนอายุแรกสมรสและระยะเวลาคู่กันเคยก่อนสมรส ไม่ใช่ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรส พบว่า ความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต การสื่อสารระหว่างคู่สมรสและการสนับสนุนจากบุคคลรอบข้าง เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลที่สามารถพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสของข้าราชการสำนักงานงบประมาณ

Burr (1970) ได้กำหนดสมมติฐานว่า อายุแรกสมรสมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวในชีวิตสมรส ซึ่งความสัมพันธ์นั้นเป็นความสัมพันธ์ในเชิงบวกและผลจากการศึกษาทำให้เห็นว่าคู่สมรสที่มีอายุแรกสมรสต่ำ การปรับตัวในชีวิตสมรสจะต่ำกว่าคู่สมรสที่มีอายุแรกสมรสสูงกว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าบุคคลที่แต่งงานในขณะที่อายุน้อยนั้นความรับผิดชอบต่าง ๆ ตลอดจนวุฒิภาวะนั้นตามธรรมชาติโดยเฉลี่ยแล้วย่อมมีน้อยกว่าผู้ที่มีอายุสูงวัยกว่า ดังนั้นการปรับตัวในการมีชีวิตอยู่ร่วมกันกับบุคคลอื่นย่อมกระทำได้ยากกว่าและประสบการณ์ในการเรียนรู้ชีวิต ตลอดจนการยับยั้งชั่งใจย่อมมีน้อยกว่าผู้ที่ผ่านโลกมามากกว่า ดังนั้นเมื่อการปรับตัวกระทำได้ในระดับที่ต่ำ ย่อมส่งผลทำให้ความพึงพอใจในชีวิตสมรสต่ำไปด้วย

Hawkins (1968) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต (Companionship) และความเป็นศัตรู (Hostility) กับความพึงพอใจในชีวิตสมรส โดยเลือกกลุ่มคู่สมรสที่สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมใกล้เคียงกัน พบว่าระดับความเป็นเพื่อนคู่ชีวิตมีมากขึ้นก็จะยังมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสมากด้วย แต่ถ้าระดับของความเป็นศัตรูมีมากขึ้นก็จะยังมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสต่ำ

Huber and Spitze (1980 อ้างใน บุญประครอง ภาณุรัตน์, 2531) ได้ศึกษาสถานการณ์ในชีวิตสมรสของคู่สมรส พบว่าสตรีที่สมรสและออกไปทำงานนอกบ้านจะมีความพึงพอใจกับตนเองมากขึ้นและมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสน้อยลง เนื่องจากมีช่องทางเพิ่มมากขึ้นและมีโลกทัศน์กว้างขึ้น การมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสน้อยลงน่าจะมีผลทำให้เกิดความไม่มั่นคงในชีวิตสมรสขึ้นได้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเอาสถานการณ์แง่มุมต่าง ๆ ตามตัวกรอบเชิงทฤษฎีของ Lewis and Spanier (1979) อีกทั้ง Hawkins (1968) และ Burr (1970) ที่ได้รวบรวมปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสมาเป็นกรอบในการวิจัยโดยเลือกศึกษาเพียงตัวแปรที่พบว่าสำคัญและคาดว่าจะมีผลกระทบต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรส โดยคัดแปลงให้สอดคล้องกับผลงานวิจัยที่ผู้วิจัยไว้ในสภาพที่เป็นจริงสังคมไทย โดยมีรายละเอียดของตัวแปรที่ศึกษาดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรอิสระในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. ปัจจัยก่อนสมรส

- 1.1 อายุแรกสมรสของนักบินกองทัพอากาศไทย
- 1.2 อายุแรกสมรสของกลุ่มสมรส
- 1.3 ระดับการศึกษาของนักบินกองทัพอากาศไทย
- 1.4 ระดับการศึกษาของกลุ่มสมรส
- 1.5 ระยะเวลา รู้จักกันก่อนสมรส
- 1.6 เหตุผลในการเลือกคู่

2. ปัจจัยในช่วงสมรส

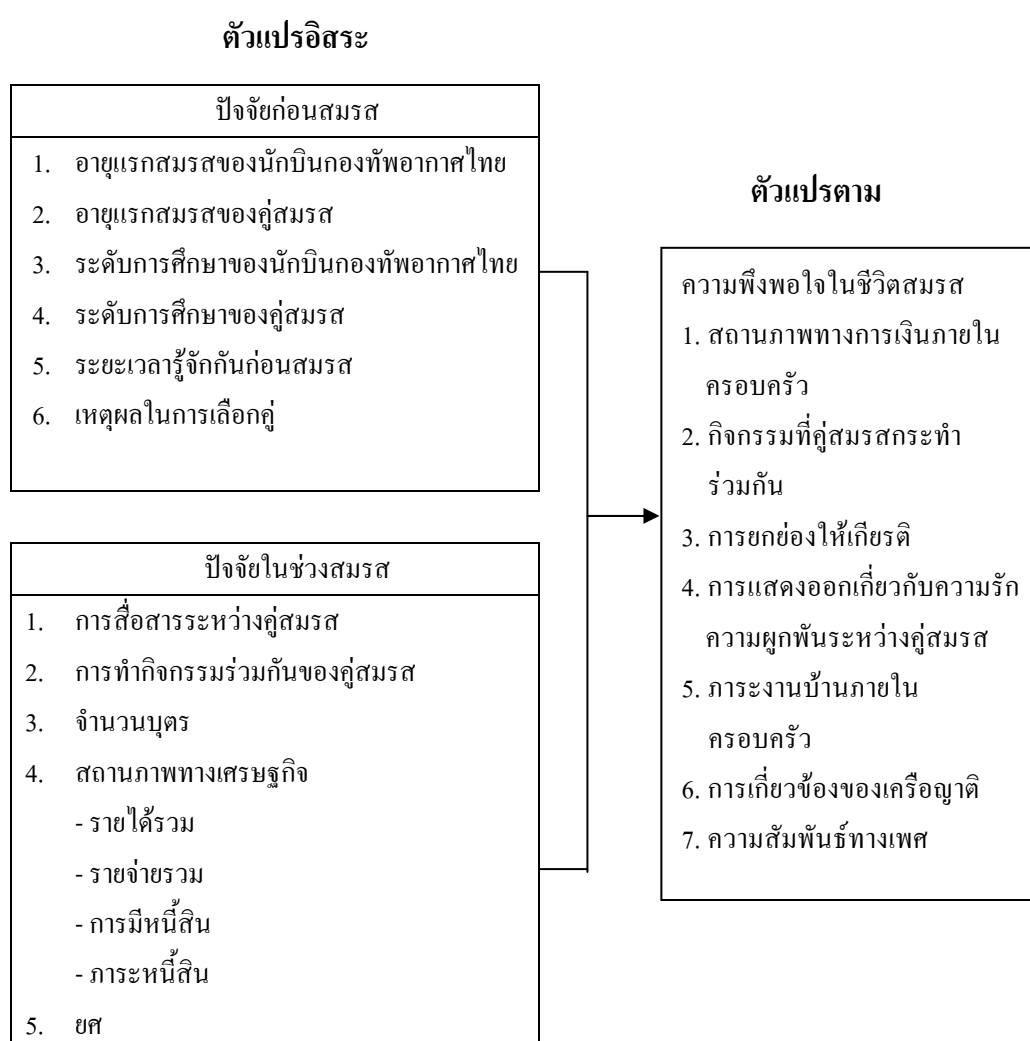
- 2.1 การสื่อสารระหว่างคู่สมรส
- 2.2 การทำกิจกรรมร่วมกันของกลุ่มสมรส
- 2.3 จำนวนบุตร
- 2.4 สถานภาพทางเศรษฐกิจ
 - 2.4.1 รายได้รวม
 - 2.4.2 รายจ่ายรวม
 - 2.4.3 การมีหนี้สิน
 - 2.4.4 ภาระหนี้สิน
- 2.5 ยศ

ตัวแปรตาม

สำหรับตัวแปรตามในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ความพึงพอใจในชีวิตสมรสของนักบินกองทัพอากาศไทยทั้ง 7 ด้าน คือ (1) สถานภาพทางการเงินภายในครอบครัว (2) กิจกรรมที่คู่สมรสกระทำร่วมกัน (3) การยกย่องให้เกียรติ (4) การแสดงออกเกี่ยวกับความรัก ความผูกพัน

ระหว่างคู่สมรส (5) ภาระงานบ้านภายในครอบครัว (6) การเกี่ยวข้องของเครือญาติและ(7) ความสัมพันธ์ทางเพศ

จากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 ผู้วิจัยได้สรุปและเสนอเป็นกรอบแนวคิด เพื่อกำหนดตัวแปรที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสของนักบินกองทัพอากาศไทย ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยก่อนสมรส ได้แก่ อายุแรกสมรสของนักบินกองทัพอากาศไทย อายุแรกสมรสของคู่สมรส ระดับการศึกษาของนักบินกองทัพอากาศไทย ระดับการศึกษาของคู่สมรส ระยะเวลา รู้จักกันก่อนสมรส เหตุผลในการเลือกคู่และปัจจัยในช่วงสมรส ได้แก่ การสื่อสารระหว่างคู่สมรส การทำกิจกรรมร่วมกันของคู่สมรส จำนวนบุตร สถานภาพทางเศรษฐกิจและยศ สามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสของนักบินกองทัพอากาศไทยได้

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการและอุปกรณ์ที่ใช้ในการวิจัยซึ่งประกอบด้วยประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่วิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักบินกองทัพอากาศไทยที่สมรสแล้วและปัจจุบันยังใช้ชีวิตคู่ร่วมกับคู่สมรส จำนวน 281 คน (กรมกำลังพลทหารอากาศ, 2548)

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากร 281 คน ดังนี้

1. คำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane (อ้างใน บุญธรรม กิจปรีดาภิสุทธ์, 2546) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

โดย n = จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างในที่นี้กำหนดให้เท่ากับร้อยละ 5

$$\text{แทนค่า } n = \frac{281}{1+281(.05)^2} = 165$$

ดังนั้นจำนวนของกลุ่มตัวอย่างจึงเท่ากับ 165 คน

2. ผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วน(Proportional Stratified Random Sampling) ตามสังกัดซึ่งได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างดังนี้ (ตารางที่ 2)

$$\text{สูตร } y = \frac{x * n}{N}$$

โดย y = จำนวนกลุ่มตัวอย่างของแต่ละสังกัด

x = จำนวนประชากรของแต่ละสังกัด

n = จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

ตารางที่ 2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างนักบินกองทัพอากาศไทยจำแนกตามหน่วยงาน สังกัดกองทัพอากาศไทย

หน่วยงานสังกัดกองทัพอากาศไทย	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1. กองพลบินที่ 1	2	1
2. กองบิน 2	40	23
3. กองบิน 6	61	36
4. กองพลบินที่ 2	2	1
5. กองบิน 1	22	13
6. กองบิน 21	12	7
7. กองบิน 23	12	7
8. กองพลบินที่ 3	2	1
9. กองบิน 4	30	18
10. กองบิน 41	13	8

ตารางที่ 2 (ต่อ)

หน่วยงานสังกัดกองทัพอากาศไทย	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
11. กองบิน 46	19	11
12. กองพลบินที่ 4	3	2
13. กองบิน 5	14	8
14. กองบิน 56	5	3
15. กองบิน 7	10	6
16. โรงเรียนการบิน	34	20
รวมทั้งสิ้น	281	165

3. สุ่มกลุ่มตัวอย่างแต่ละสังกัดโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการจับสลากรายชื่อแบบ ไม่แทนที่ตามจำนวนที่ได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนผลงานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องเป็นแบบสอบถามที่มี 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของนักบินกองทัพอากาศไทย ซึ่งถามเกี่ยวกับปัจจัยก่อนสมรสได้แก่ อายุแรกสมรสของนักบินกองทัพอากาศไทย อายุแรกสมรสของคู่สมรส ระดับการศึกษาของนักบินกองทัพอากาศไทย ระดับการศึกษาของคู่สมรส ระยะเวลารู้จักกันก่อนสมรส เหตุผลในการเลือกคู่และปัจจัยในช่วงสมรสได้แก่ สถานภาพทางเศรษฐกิจ จำนวนบุตรและยศของนักบินกองทัพอากาศไทย เป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check list) และแบบปลายเปิด มีจำนวน 20 ข้อ

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการสื่อสารระหว่างคู่สมรสของนักบินกองทัพอากาศไทย ลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับคือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็น

ด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อยและเห็นด้วยน้อยที่สุดหรือไม่เห็นด้วย ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 19 ข้อ

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างคู่สมรสของนักบินกองทัพอากาศไทย ลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตรประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับคือ เป็นประจำ บ่อยครั้ง บางครั้ง นานๆครั้งและไม่เคยเลย ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 13 ข้อ

ส่วนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของนักบินกองทัพอากาศไทย จำนวน 37 ข้อ ลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตรประเมินค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับคือตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด ตรงกับความเป็นจริงมาก ตรงกับความเป็นจริงปานกลาง ตรงกับความเป็นจริงน้อยและไม่ตรงกับความเป็นจริงเลย แบ่งเป็น 7 ด้านดังนี้

1. สถานภาพทางการเงินภายในครอบครัว ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 6 ข้อ ซึ่งเป็นข้อคำถามทางบวกได้แก่ข้อที่ 1-6
2. กิจกรรมที่คู่สมรสกระทำร่วมกัน ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 4 ข้อ ซึ่งเป็นข้อคำถามทางลบได้แก่ข้อที่ 7-10
3. การยกย่องให้เกียรติ ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 4 ข้อ ซึ่งเป็นข้อคำถามทางบวกได้แก่ข้อที่ 11-14
4. การแสดงออกเกี่ยวกับความรัก ความผูกพันระหว่างคู่สมรส ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 6 ข้อ แบ่งเป็นข้อคำถามทางบวกได้แก่ข้อที่ 15-18 และ 20 ข้อคำถามทางลบ 1 ข้อได้แก่ข้อที่ 19
5. ภาระงานบ้านภายในครอบครัว ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 5 ข้อ แบ่งเป็นข้อคำถามทางบวก 2 ข้อได้แก่ข้อที่ 22และ23 ข้อคำถามทางลบ 3 ข้อ ได้แก่ข้อที่ 21, 24และ25
6. การเกี้ยวพาราสีของเครือญาติ ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 6 ข้อ ซึ่งเป็นข้อคำถามทางลบได้แก่ข้อที่ 26-31

7. ความสัมพันธ์ทางเพศ ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 6 ข้อ ซึ่งเป็นข้อคำถามทางบวก ได้แก่ข้อที่ 32-37

การวัดตัวแปร

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวัดตัวแปรที่สำคัญในการวิจัยได้แก่ การสื่อสารระหว่างคู่สมรส การทำกิจกรรมร่วมกันของคู่สมรสและความพึงพอใจในชีวิตสมรสทั้ง 7 ด้าน ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับคือในส่วนการสื่อสารระหว่างคู่สมรส แบ่งเป็น เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อยและเห็นด้วยน้อยที่สุดหรือไม่เห็นด้วย ส่วนการทำกิจกรรมร่วมกันของคู่สมรส ระดับการกระทำแบ่งเป็นเป็นประจำ บ่อยครั้ง บางครั้ง นานๆครั้งและไม่เคยเลยและในส่วนความพึงพอใจในชีวิตสมรส แบ่งเป็น ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด ตรงกับความเป็นจริงมาก ตรงกับความเป็นจริงปานกลาง ตรงกับความเป็นจริงน้อยและไม่ตรงกับความเป็นจริงเลย

การวัดตัวแปรในส่วนการสื่อสารระหว่างคู่สมรสมีรายละเอียดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ระดับ	คะแนนข้อความทางบวก	คะแนนข้อความทางลบ
เห็นด้วยมากที่สุด	5	1
เห็นด้วยมาก	4	2
เห็นด้วยปานกลาง	3	3
เห็นด้วยน้อย	2	4
เห็นด้วยน้อยที่สุดหรือไม่เห็นด้วย	1	5

เมื่อรวบรวมข้อมูลและแจกแจงความถี่แล้วได้ใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างแบ่งการสื่อสารระหว่างคู่สมรส ออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับน้อย ระดับปานกลางและระดับดี โดยพิจารณาจากค่าพิสัย(Range) ดังนี้

$$\begin{aligned}\text{พิสัย} &= \frac{\text{คะแนนรายชื่อสูงสุด} - \text{คะแนนรายชื่อต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} \\ &= \frac{5 - 1}{3} \\ &= 1.33\end{aligned}$$

จากการพิจารณาดังกล่าวผู้วิจัยได้กำหนดระดับของการสื่อสารของคู่สมรส ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
1.00 – 2.33	การสื่อสารระหว่างคู่สมรสอยู่ในระดับไม่ดี
2.34 – 3.66	การสื่อสารระหว่างคู่สมรสอยู่ในระดับปานกลาง
3.67 – 5.00	การสื่อสารระหว่างคู่สมรสอยู่ในระดับดี

การวัดตัวแปรในส่วนการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างคู่สมรส มีรายละเอียดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ระดับ	คะแนนข้อความทางบวก	คะแนนข้อความทางลบ
เป็นประจำ	5	1
บ่อยครั้ง	4	2
บางครั้ง	3	3
นานๆครั้ง	2	4
ไม่เคยเลย	1	5

เมื่อรวบรวมข้อมูลและแจกแจงความถี่แล้วได้ใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างแบ่งการทำการกิจกรรมร่วมกันระหว่างคู่สมรส ออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับต่ำ ระดับปานกลางและระดับมากโดยพิจารณาจากค่าพิสัย(Range) ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{พิสัย} &= \frac{\text{คะแนนรายข้อสูงสุด} - \text{คะแนนรายข้อต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} \\
 &= \frac{5 - 1}{3} \\
 &= 1.33
 \end{aligned}$$

จากการพิจารณาดังกล่าวผู้วิจัยได้กำหนดระดับการทำการกิจกรรมร่วมกันของคู่สมรส ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
1.00 – 2.33	การทำการกิจกรรมร่วมกันของคู่สมรสอยู่ในระดับน้อย
2.34 – 3.66	การทำการกิจกรรมร่วมกันของคู่สมรสอยู่ในระดับปานกลาง
3.67 – 5.00	การทำการกิจกรรมร่วมกันของคู่สมรสอยู่ในระดับมาก

การวัดตัวแปรในส่วนความพึงพอใจในชีวิตสมรสทั้ง 7 ด้านมีรายละเอียดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ระดับ	คะแนนข้อความทางบวก	คะแนนข้อความทางลบ
ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด	5	1
ตรงกับความเป็นจริงมาก	4	2
ตรงกับความเป็นจริงปานกลาง	3	3
ตรงกับความเป็นจริงน้อย	2	4
ไม่ตรงกับความเป็นจริงเลย	1	5

เมื่อรวบรวมข้อมูลและแจกแจงความถี่แล้วได้ใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างแบ่งความพึงพอใจในชีวิตสมรสทั้ง 7 ด้านออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับน้อย ระดับปานกลางและระดับมาก โดยพิจารณาจากค่าพิสัย(Range) ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{พิสัย} &= \frac{\text{คะแนนรายชื่อสูงสุด} - \text{คะแนนรายชื่อต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} \\
 &= \frac{5 - 1}{3} \\
 &= 1.33
 \end{aligned}$$

จากการพิจารณาดังกล่าวผู้วิจัยได้กำหนดระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสทั้ง 7 ด้านดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
1.00 – 2.33	ความพึงพอใจในชีวิตสมรสในระดับน้อย
2.34 – 3.66	ความพึงพอใจในชีวิตสมรสในระดับปานกลาง
3.67 – 5.00	ความพึงพอใจในชีวิตสมรสในระดับมาก

การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้

1. การหาความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยได้ทดสอบหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามที่ได้ที่สร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ไปเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหาของคำถามว่าตรงตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยในครั้งนี้หรือไม่ หลังจากนั้นจึงนำมาปรับปรุงเพื่อดำเนินการในขั้นต่อไป

2. การทดลองใช้แบบสอบถาม (Try Out) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างคือ นักบินของบริษัทการบินไทย ที่สมรสแล้ว จำนวนทั้งสิ้น 30 ตัวอย่าง

3. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach's Coefficient Alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามแต่ละฉบับดังนี้

3.1 แบบสอบถามการสื่อสารระหว่างคู่สมรส ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.894

3.2 แบบสอบถามการทำกิจกรรมร่วมกันของคู่สมรส ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.879

3.3 แบบสอบถามความพึงพอใจในชีวิตสมรส ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.913 เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามรายด้านดังนี้

ความพึงพอใจในชีวิตสมรส	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบราซ
1. สถานภาพทางการเงินภายในครอบครัว	0.893
2. กิจกรรมที่คู่สมรสกระทำร่วมกัน	0.775
3. การยกย่องให้เกียรติ	0.757
4. การแสดงออกเกี่ยวกับความรักความผูกพันระหว่างคู่สมรส	0.739
5. ภาระงานบ้านภายในครอบครัว	0.722
6. การเกี่ยวข้องของเครือญาติ	0.918
7. ความสัมพันธ์ทางเพศ	0.901

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ขออนุญาตและขอความร่วมมือในการกรอกแบบสอบถามผ่านผู้บังคับบัญชาในแต่ละสังกัดของกลุ่มตัวอย่าง
2. นำแบบสอบถามไปแจกจ่ายด้วยตนเองทุกฉบับเพื่อชี้แจงการตอบแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่าง
3. เก็บรวบรวมข้อมูลจนครบจำนวน 165 ชุด โดยใช้เวลาประมาณ 30 วันตั้งแต่วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2550 ถึง 15 มีนาคม 2550

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างมาตรวจสอบพิจารณาความสมบูรณ์ครบถ้วนของแบบสอบถามทุกฉบับเพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติดังนี้

1. ค่าร้อยละ(Percentage) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ปัจจัยก่อนสมรส ได้แก่อายุแรกสมรสของนักบินกองทัพอากาศไทย อายุแรกสมรสของคู่สมรส ระดับการศึกษาของนักบินกองทัพอากาศไทย ระดับการศึกษาของคู่สมรส ระยะเวลารู้จักกันก่อนสมรส และเหตุผลในการเลือกคู่และปัจจัยในช่วงสมรสได้แก่จำนวนบุตร รายได้รวม รายจ่ายรวม ภาระหนี้สินและยศของนักบินกองทัพอากาศไทย
2. ค่าเฉลี่ย(Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้อธิบายระดับการสื่อสารระหว่างคู่สมรส การทำกิจกรรมร่วมกันของคู่สมรสและระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของนักบินกองทัพอากาศไทย
3. วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อใช้ในการวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยก่อนสมรสและปัจจัยในช่วงสมรสที่มีต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสของนักบินกองทัพอากาศไทย

ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์กำหนดไว้ที่ระดับ .05

บทที่ 4

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของนักบินกองทัพอากาศไทย โดยผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิจัยเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1	ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง
ตอนที่ 2	ปัจจัยก่อนสมรส
ตอนที่ 3	ปัจจัยในช่วงสมรส
ตอนที่ 4	ความพึงพอใจในชีวิตสมรส
ตอนที่ 5	การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

โดยมีรายละเอียดของแต่ละตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างนักบินกองทัพอากาศไทย ได้แก่ อายุ ระยะเวลาที่บิน ชั่วโมงบิน ภารกิจการบินพักผ่อนต่างถิ่น บุคคลที่มีบทบาทในการเลือกคู่และการทำงานของคู่สมรส จากการวิจัยผลเป็นดังนี้

กลุ่มตัวอย่างที่วิจัยซึ่งเป็นนักบินกองทัพอากาศไทยกว่า 1 ใน 3 มีอายุ 36 – 40 ปีคิดเป็นร้อยละ 38.8 มีอายุเฉลี่ย 33.86 ปี เป็นนักบินมานาน 11 – 15 ปีคิดเป็นร้อยละ 38.2 โดยมีระยะเวลาที่บินเฉลี่ยเท่ากับ 9.24 ปี มีชั่วโมงบินต่ำกว่าหรือเท่ากับ 1,000 ชั่วโมงคิดเป็นร้อยละ 37.0 โดยมีชั่วโมงบินเฉลี่ย 1,508.59 ชั่วโมง ส่วนใหญ่ต้องไปปฏิบัติภารกิจการบินพักผ่อนต่างถิ่นคิดเป็นร้อยละ 92.1 และเป็นผู้ที่เลือกคู่สมรสด้วยตนเองคิดเป็นร้อยละ 99.4 และคู่สมรสส่วนใหญ่มีงานทำคิดเป็นร้อยละ 76.4 ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของนักบินกองทัพอากาศไทยจำแนกตามข้อมูลทั่วไป

(n = 165)		
ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อายุ		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี	47	28.5
31 - 35 ปี	46	27.9
36 - 40 ปี	64	38.8
มากกว่า 40 ปี	8	4.8
อายุของนักบินเฉลี่ย 33.86 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.55 สูงสุด 47 ปี ต่ำสุด 25 ปี		
ระยะเวลาที่บิน		
1 - 5 ปี	49	29.7
6 - 10 ปี	46	27.9
11 - 15 ปี	63	38.2
มากกว่า 15 ปี	7	4.2
ระยะเวลาที่บินเฉลี่ย 9.24 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.62 สูงสุด 24 ปี ต่ำสุด 1 ปี		

ตารางที่ 3 (ต่อ)

(n=165)		
ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชั่วโมงบิน		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 1,000 ชั่วโมง	61	37.0
1,001 - 1,500 ชั่วโมง	27	16.4
1,501 - 2,000 ชั่วโมง	32	19.4
มากกว่า 2,000 ชั่วโมง	45	27.2
ชั่วโมงบินเฉลี่ย 1,508.59 ชั่วโมง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 918.40 สูงสุด 5,000 ชั่วโมง ต่ำสุด 250 ชั่วโมง		
ภารกิจการบินต่างถิ่น		
มี	152	92.1
ไม่มี	13	7.9
บุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการเลือกคู่		
ตัวท่านเอง	164	99.4
อื่น ๆ	1	0.6
การมีงานทำของคู่สมรส		
ไม่มี	39	23.6
มี	126	76.4

ตอนที่ 2 ปัจจัยก่อนสมรส

ข้อมูลปัจจัยก่อนสมรสของนักบินกองทัพอากาศไทย ได้แก่ อายุแรกสมรสของนักบิน กองทัพอากาศไทย อายุแรกสมรสของคู่สมรส ระดับการศึกษาของนักบินกองทัพอากาศไทย ระดับการศึกษาของคู่สมรส ระยะเวลา รู้จักกันก่อนสมรสและเหตุผลในการเลือกคู่ จากการวิจัย ผลเป็นดังนี้

กลุ่มตัวอย่างที่วิจัยซึ่งเป็นนักบินกองทัพอากาศไทย ประมาณ 3 ใน 5 มีอายุแรกสมรส อยู่ระหว่าง 25-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 60.0 โดยมีอายุแรกสมรสของนักบินกองทัพอากาศไทยเฉลี่ย เท่ากับ 28.8 ปี ส่วนอายุแรกสมรสของกลุ่มสมรสกว่าครึ่งหนึ่งมีอายุอยู่ระหว่าง 25-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 56.4 โดยมีอายุแรกสมรสเฉลี่ยเท่ากับ 26.97 ปี ในเรื่องระดับการศึกษานักบินกองทัพอากาศไทยจบการศึกษาระดับปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 89.7 ในขณะที่กลุ่มสมรสของนักบินกองทัพอากาศไทยส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 71.5 ประมาณ 1 ใน 3 ของนักบินกองทัพอากาศไทยมีระยะเวลา รู้จักกันก่อนสมรส มากกว่า 6 ปีคิดเป็นร้อยละ 35.2 โดยมีระยะเวลา รู้จักกันก่อนสมรสเฉลี่ยเท่ากับ 5.8 ปี สำหรับเหตุผลในการเลือกคู่ นักบินกองทัพอากาศไทยเกือบ ทั้งหมดชอบพอกันเองคิดเป็นร้อยละ 98.8 ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของนักบินกองทัพอากาศไทยจำแนกตามปัจจัยก่อนสมรส

(n=165)

ปัจจัยก่อนสมรส	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อายุแรกสมรสของนักบิน		
น้อยกว่า 25 ปี	22	13.3
25-30 ปี	99	60.0
มากกว่า 30 ปี	44	26.7
อายุแรกสมรสของนักบินเฉลี่ย 28.8 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.07 สูงสุด 38 ปี ต่ำสุด 23 ปี		
อายุแรกสมรสของกลุ่มสมรส		
น้อยกว่า 25 ปี	52	31.5
25-30 ปี	93	56.4
มากกว่า 30 ปี	20	12.1
อายุแรกสมรสของกลุ่มสมรสเฉลี่ย 26.97 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.81 สูงสุด 34 ปี ต่ำสุด 21 ปี		
ระดับการศึกษาของนักบิน		
ปริญญาตรี	148	89.7
ปริญญาโท	17	10.3

ตารางที่ 4 (ต่อ)

(n=165)

ปัจจัยก่อนสมรส	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับการศึกษาของกลุ่มสมรส		
ปวช.	1	0.6
ปวส./อนุปริญญา	5	3.0
ปริญญาตรี	118	71.6
ปริญญาโท	41	24.8
ระยะเวลา รู้จักกันก่อนสมรส		
น้อยกว่า 2 ปี	28	17.0
2-4 ปี	47	28.4
4-6 ปี	32	19.4
มากกว่า 6 ปี	58	35.2
ระยะเวลา รู้จักกันก่อนสมรสเฉลี่ย 5.8 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.03 สูงสุด 20 ปี ต่ำสุด 1 ปี		
เหตุผลในการเลือกคู่		
ชอบพอกันเอง	163	98.8
อื่น ๆ “ พี่สาวเลือกให้ ”	2	1.2
“ พ่อแม่เลือกให้ ”		

ตอนที่ 3 ปัจจัยในช่วงสมรส

ข้อมูลปัจจัยในช่วงสมรสของนักบินกองทัพอากาศไทย ได้แก่ การสื่อสารระหว่างคู่สมรส การทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างคู่สมรส จำนวนบุตร สถานภาพทางเศรษฐกิจ (ได้แก่ รายได้รวมของนักบินและคู่สมรส รายจ่ายรวมของนักบินและคู่สมรส การมีหนี้สินและภาระหนี้สิน) และ ยศ

ในเรื่องการสื่อสารระหว่างคู่สมรส ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เป็นรายข้อและเป็นภาพรวมผลการวิจัยเป็นดังนี้

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการสื่อสารระหว่างคู่สมรสของนักบิน
กองทัพอากาศไทย

(n = 165)

การสื่อสารระหว่างคู่สมรส	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ท่านมักพูดให้คู่สมรสของท่านรู้ว่าท่านรู้สึกนึกคิดอย่างไร	3.65	.96	ปานกลาง
2. ท่านเปิดโอกาสให้คู่สมรสได้แย้งความคิดเห็นของท่านได้	3.95	.88	ดี
3. คู่สมรสเปิดโอกาสให้ท่านได้แย้งความคิดเห็นของคู่สมรสได้	3.83	.87	ดี
4. หากมีความเห็นไม่ตรงกันหรือขัดแย้งกัน ท่านกล้าพูดกับคู่สมรสอย่างเปิดเผยและมีเหตุผลว่าไม่เห็นด้วย	3.85	.97	ดี
5. หากมีความเห็นไม่ตรงกันหรือขัดแย้งกัน คู่สมรสของท่านกล้าพูดกับท่านอย่างเปิดเผยและมีเหตุผลว่าไม่เห็นด้วย	3.89	.92	ดี
6. เวลาคุยกันเมื่อท่านรู้สึกไม่ดี เช่น โกรธ น้อยใจ คู่สมรสของท่านจะทราบความรู้สึกของท่านได้	3.87	.98	ดี
7. เวลาคุยกันเมื่อคู่สมรสของท่านรู้สึกไม่ดี เช่น โกรธ น้อยใจ ท่านจะทราบความรู้สึกของคู่สมรสได้	3.95	.97	ดี
8. ท่านสามารถพูดคุยกับคู่สมรสได้ทุกเรื่องเท่าที่ท่านต้องการ	3.66	1.06	ปานกลาง
9. ท่านสามารถพูดคุยกับคู่สมรสได้ทุกเวลาเท่าที่ท่านต้องการ	3.58	1.08	ปานกลาง
10. เวลาที่มีเรื่องต้องกังวล ถ้าได้พูดคุยกับคู่สมรสแล้วท่านจะรู้สึกดีขึ้น (สบายใจขึ้น)	3.85	.95	ดี
11. เมื่อมีปัญหาไม่สบายใจท่านเล่าปัญหาให้คู่สมรสฟัง	3.71	.90	ดี
12. ท่านและคู่สมรสสามารถแสดงความเห็นขัดแย้งได้โดยไม่โกรธหรือไม่โมโห	3.44	.92	ปานกลาง
13. เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องอะไร คู่สมรสของท่านจะได้แย้งอย่างมีเหตุผล	3.46	1.03	ปานกลาง
14. ท่านรู้สึกว่าคู่สมรสของท่านเป็นคนที่สื่อสารแล้วเข้าใจได้ยาก	3.61	1.05	ปานกลาง
15. ท่านกับคู่สมรสของท่านต่างให้กำลังใจและคำแนะนำที่ดีต่อกัน	3.88	.92	ดี
16. เมื่อมีโอกาสท่านจะแสดงความชื่นชมคู่สมรสของท่านเสมอ	3.78	.88	ดี
17. ท่านมักพูดแสดงความห่วงใยญาติพี่น้องคู่สมรสของท่าน	3.66	.89	ปานกลาง
18. คู่สมรสของท่านมักพูดแสดงความห่วงใยญาติพี่น้องของท่าน	3.62	.92	ปานกลาง
19. ท่านมีข้อขัดแย้งกับคู่สมรสของท่าน ท่านสามารถให้เหตุผลและอธิบายได้	3.90	.82	ดี
รวม	3.74	.65	ดี

จากตารางที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า นักบินกองทัพอากาศไทยมีการสื่อสารระหว่างคู่สมรสอยู่ในระดับดี คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 โดยพบว่ามี 2 ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีสูงกว่าข้ออื่นคือข้อที่ 2 ท่านเปิดโอกาสให้คู่สมรสได้แย่งความคิดเห็นของท่านได้และข้อที่ 7 เวลาคุยกันเมื่อคู่สมรสของท่านรู้สึกไม่ดี เช่น โกรธ น้อยใจ ท่านจะทราบความรู้สึกของคู่สมรสได้ คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 เท่ากัน

ส่วนการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างคู่สมรส ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เป็นรายข้อและเป็นภาพรวม ผลการวิจัยเป็นดังนี้

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างคู่สมรสของนักบินกองทัพอากาศไทย

(n = 165)			
การทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างคู่สมรส	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ทำกิจกรรมต่าง ๆ ในบ้านด้วยกัน เช่น รับประทานอาหารเย็นร่วมกัน	4.13	1.07	มาก
2. ไปทำบุญด้วยกัน เช่น วันเกิดหรือวันสำคัญทางศาสนา	3.80	1.07	มาก
3. ทำงานอดิเรกด้วยกัน เช่น ฟังเพลง ปลูกต้นไม้	3.42	.99	ปานกลาง
4. ไปท่องเที่ยวพักผ่อนต่างจังหวัดด้วยกัน	3.78	1.11	มาก
5. ใช้เวลาว่างไปพักผ่อนหย่อนใจนอกบ้านด้วยกัน เช่น ดูภาพยนตร์ รับประทานอาหารนอกบ้าน	3.92	1.11	มาก
6. ไปสังสรรค์กับเพื่อนฝูงของท่านด้วยกัน	3.07	.98	ปานกลาง
7. ไปสังสรรค์กับเพื่อนฝูงของคู่สมรสด้วยกัน	2.96	1.02	ปานกลาง
8. ไปเยี่ยมเยียนญาติผู้ใหญ่ของท่านด้วยกัน	3.74	1.02	มาก
9. ไปเยี่ยมเยียนญาติผู้ใหญ่ของคู่สมรสด้วยกัน	3.71	.98	มาก
10. ไปเยี่ยมหรือให้การดูแลพ่อแม่ พี่น้องและญาติของท่านซึ่งเจ็บป่วย ด้วยกัน	3.73	1.02	มาก
11. ไปเยี่ยมหรือให้การดูแลพ่อแม่ พี่น้องและญาติของคู่สมรสซึ่งเจ็บป่วย ด้วยกัน	3.70	1.02	มาก
12. ดูแลและเอาใจใส่กันและกัน เมื่อยามเจ็บป่วย	4.22	1.01	มาก
13. ทำกิจกรรมช่วยเหลือสังคมหรือสาธารณกุศลด้วยกัน	3.38	1.07	ปานกลาง
รวม	3.95	.78	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า การทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างคู่สมรสของนักบินกองทัพอากาศไทยอยู่ในระดับมาก คือมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 โดยพบว่าข้อที่ 7 มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าข้ออื่นทั้งหมด แต่ยังจัดอยู่ในระดับปานกลาง คือไปสังสรรค์กับเพื่อนฝูงของคู่สมรสด้วยกัน ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 2.96

สำหรับปัจจัยในช่วงสมรสด้านอื่นๆที่เหลือได้แก่ จำนวนบุตร สถานภาพทางเศรษฐกิจ (รายได้รวมของนักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรส รายจ่ายรวมของนักบินกองทัพอากาศไทย และคู่สมรส การมีหนี้สินและภาระหนี้สิน) และยศ ผลการวิจัยเป็นดังนี้

นักบินกองทัพอากาศไทยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างยังไม่มีบุตรจำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 39.4 มีบุตร 1 คน คิดเป็นร้อยละ 35.2 มีบุตร 2 คน คิดเป็นร้อยละ 23.6 และมีบุตร 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.8 ตามลำดับ ในเรื่องสถานภาพทางเศรษฐกิจ พบว่ารายได้ของนักบินกองทัพอากาศไทยประมาณเกือบ 1 ใน 3 อยู่ที่ 45,001-50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 30.9 โดยมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 45,988.97 บาท รายได้ของคู่สมรส พบว่าประมาณ 1 ใน 3 มีรายได้เฉลี่ยมากกว่า 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 33.9 โดยมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 23,741.52 บาท สำหรับรายได้รวมของนักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรสเกินกว่า 1 ใน 3 มีรายได้รวมมากกว่า 70,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 34.5 โดยมีรายได้รวมของนักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรสเฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 69,720.48 บาท รายจ่ายของนักบินกองทัพอากาศไทย พบว่าประมาณ 1 ใน 3 มีรายจ่ายอยู่ที่ 20,001-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 31.5 โดยมีรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 27,875.76 บาท รายจ่ายของคู่สมรส พบว่ามากกว่า 1 ใน 3 มีรายจ่ายของคู่สมรส มากกว่า 12,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 35.2 โดยมีรายจ่ายของคู่สมรสเฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 14,493.94 บาท สำหรับรายจ่ายรวมของนักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรส พบว่าประมาณ 1 ใน 3 มีรายจ่ายรวมของนักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรสมากกว่า 45,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 31.5 โดยมีรายจ่ายรวมของนักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรสเฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 42,369.70 บาท การมีหนี้สินของนักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรสพบว่ามากกว่า 1 ใน 3 มีหนี้สินคิดเป็นร้อยละ 70.9 และภาระหนี้สินพบว่าอยู่ระหว่าง 10,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 43.6 โดยมีภาระหนี้สินเฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 19,905.98 บาท และนักบินกองทัพอากาศไทยเกินกว่าครึ่งมียศระดับนาวาอากาศตรีถึงนาวาอากาศเอกคิดเป็นร้อยละ 67.3 และมีศเรืออากาศโทถึงเรืออากาศเอกคิดเป็นร้อยละ 32.7 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของนักบินกองทัพอากาศไทยจำแนกตามปัจจัยในช่วงสมรส

(n = 165)

ปัจจัยในช่วงสมรส	จำนวน (คน)	ร้อยละ
จำนวนบุตร		
0	65	39.4
1	58	35.2
2	39	23.6
3	3	1.8

จำนวนบุตรเฉลี่ย 1 คน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .83 สูงสุด 3 คน ต่ำสุด 0 คน

สถานภาพทางเศรษฐกิจ

รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนักบิน

น้อยกว่าหรือเท่ากับ 35,000 บาท	31	18.8
35,001-40,000 บาท	35	21.2
40,001-45,000 บาท	22	13.3
45,001-50,000 บาท	51	30.9
มากกว่า 50,000 บาท	26	15.8

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 45,988.97 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 16,082.47 บาท สูงสุด 200,000 บาท

รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของคู่สมรส

ไม่มีรายได้	39	23.6
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 15,000 บาท	27	16.4
15,001-20,000 บาท	43	26.1
มากกว่า 20,000 บาท	56	33.9

รายได้เฉลี่ยของคู่สมรสต่อเดือน 23,731.52 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 28,679.90 บาท สูงสุด 200,000 บาท ต่ำสุด 0 บาท

ตารางที่ 7 (ต่อ)

(n = 165)		
ปัจจัยในช่วงสมรส	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รายได้รวมของนักบินและคู่สมรส		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 50,000 บาท	48	29.2
50,001-60,000 บาท	38	23.0
60,001-70,000 บาท	22	13.3
มากกว่า 70,000 บาท	57	34.5
รายได้รวมเฉลี่ยของนักบินและคู่สมรสต่อเดือน 69,720.48 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 36,134.04 สูงสุด 255,000.00 บาท ต่ำสุด 30,000.00 บาท		
รายจ่ายของนักบิน		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	22	13.3
10,001-20,000 บาท	44	26.7
20,001-30,000 บาท	52	31.5
มากกว่า 30,000 บาท	47	28.5
รายจ่ายเฉลี่ยของนักบินต่อเดือน 27,875.76 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 14,244.75 สูงสุด 100,000 บาท ต่ำสุด 5,000 บาท		
รายจ่ายของคู่สมรส		
ไม่มีรายจ่าย	23	13.9
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 8,000 บาท	33	20.0
8,001-12,000 บาท	51	30.9
มากกว่า 12,000 บาท	58	35.2
รายจ่ายเฉลี่ยของคู่สมรสต่อเดือน 14,493.94 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 15,814.66 สูงสุด 100,000.00 บาท ต่ำสุด 0 บาท		

ตารางที่ 7 (ต่อ)

(n = 165)		
ปัจจัยในช่วงสมรส	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รายจ่ายรวมของนักบินและคู่สมรส		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 25,000 บาท	40	24.2
25,001-35,000 บาท	41	24.8
35,001-45,000 บาท	32	19.4
มากกว่า 45,000 บาท	52	31.5
รายจ่ายรวมเฉลี่ยของนักบินและคู่สมรสต่อเดือน 42,369.70 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 22,884.24 สูงสุด 150,000.00 บาท ต่ำสุด 10,000.00 บาท		
การมีหนี้สิน		
ไม่มี	48	29.1
มี	117	70.9
ภาระหนี้สิน		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	32	27.4
10,001-20,000 บาท	51	43.6
มากกว่า 20,000 บาท	34	29.0
ภาระหนี้สินเฉลี่ยต่อเดือน 19,905.98 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 12,138.25 สูงสุด 60,000.00 บาท ต่ำสุด 10,000.00 บาท		
ยศ		
ยศเรืออากาศโทถึงเรืออากาศเอก	54	32.7
ยศนาวาอากาศตรีถึงนาวาอากาศเอก	111	67.3

ตอนที่ 4 ความพึงพอใจในชีวิตสมรส

ความพึงพอใจในชีวิตสมรสของนักบินกองทัพอากาศไทยแบ่งออกเป็น 7 ด้าน ได้แก่ สถานภาพทางการเงินภายในครอบครัว กิจกรรมที่คู่สมรสกระทำร่วมกัน การยกย่องให้เกียรติ

การแสดงออกเกี่ยวกับความรักความผูกพันระหว่างคู่สมรส ภาระงานบ้านภายในครอบครัว การเกี่ยวข้องกับเครือญาติและ ความสัมพันธ์ทางเพศ ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรส เป็นดังนี้

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของนักบินกองทัพอากาศไทย

(n = 165)

ความพึงพอใจในชีวิตสมรส	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
สถานภาพทางการเงินภายในครอบครัว	3.74	.82	มาก
กิจกรรมที่คู่สมรสกระทำร่วมกัน	3.83	.85	มาก
การยกย่องให้เกียรติ	3.91	.81	มาก
การแสดงออกเกี่ยวกับความรักความผูกพันระหว่างคู่สมรส	3.94	.73	มาก
ภาระงานบ้านภายในครอบครัว	3.96	.71	มาก
การเกี่ยวข้องกับเครือญาติ	4.25	.84	มาก
ความสัมพันธ์ทางเพศ	3.75	.91	มาก
รวม	3.91	.63	มาก

จากตารางที่ 8 ผลการวิจัยพบว่าความพึงพอใจในชีวิตสมรสของนักบินกองทัพอากาศไทยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่านักบินกองทัพอากาศไทยมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสแต่ละด้าน ทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ ด้านสถานภาพทางการเงินภายในครอบครัว ด้านกิจกรรมที่คู่สมรสกระทำร่วมกัน ด้านการยกย่องให้เกียรติ ด้านการแสดงออกเกี่ยวกับความรัก ความผูกพันระหว่างคู่สมรส ด้านภาระงานบ้านภายในครอบครัว ด้านการเกี่ยวข้องกับเครือญาติและด้านความสัมพันธ์ทางเพศอยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 5 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ว่า ปัจจัยก่อนสมรส ได้แก่ อายุแรกสมรสของตนเอง อายุแรกสมรสของคู่สมรส ระดับการศึกษาของตนเอง ระดับการศึกษาของคู่สมรส ระยะเวลารู้จักกันก่อนสมรส เหตุผลในการเลือกคู่และปัจจัยในช่วงสมรส ได้แก่ การสื่อสารระหว่างคู่สมรส การทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างคู่สมรส สถานภาพทางเศรษฐกิจและยศ สามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสของนักบินกองทัพอากาศไทยได้

ก่อนทำการทดสอบสมมติฐานผู้วิจัยได้วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกันว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่และใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอน โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1. การศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยก่อนสมรส และปัจจัยในช่วงสมรสของนักบินกองทัพอากาศไทย

เนื่องจากเงื่อนไขของการวิเคราะห์การถดถอยพหุคือ ตัวแปรอิสระทุกตัวจะต้องไม่มีความสัมพันธ์กันสูงเกิน .80 ดังนั้นในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยก่อนสมรสและปัจจัยในช่วงสมรสของนักบินกองทัพอากาศไทย เพื่อตรวจสอบว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันเกิน .80 หรือไม่ เพราะถ้าตัวแปรอิสระไม่เป็นอิสระต่อกันจะทำให้แยกอิทธิพลของตัวแปรหนึ่งออกจากอีกตัวแปรหนึ่งไม่ได้ จึงทำให้เกิดปัญหาความสัมพันธ์พหุร่วมเชิงเส้น (Multicollinearity Problem) ซึ่งถ้าเกิดปัญหานี้ให้แก้ไขโดยการตัดตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กันสูงออกไป (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2546)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์และอักษรย่อในการแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

AGE P	แทน	อายุแรกสมรสของนักบินกองทัพอากาศไทย
AGE S	แทน	อายุแรกสมรสของกลุ่มสมรส
EDU P	แทน	ระดับการศึกษาของนักบินกองทัพอากาศไทย
EDU S	แทน	ระดับการศึกษาของกลุ่มสมรส
TIME	แทน	ระยะเวลารู้จักกันของกลุ่มสมรส
REASON	แทน	เหตุผลในการเลือกคู่
COMMU	แทน	การสื่อสารระหว่างกลุ่มสมรส
ACTI	แทน	การทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างกลุ่มสมรส
CHILD	แทน	จำนวนบุตร
INCOME	แทน	รายได้รวมของนักบินกองทัพอากาศไทยและกลุ่มสมรส
EXPEN	แทน	รายจ่ายรวมของนักบินกองทัพอากาศไทยและกลุ่มสมรส
DEBT	แทน	การมีหนี้สิน
DEBT 1	แทน	ภาระหนี้สิน

RANK	แทน	ยศ
SATIS ALL	แทน	ความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม
SATIS MON	แทน	ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านสถานภาพทางการเงินภายในครอบครัว
SATIS ACT	แทน	ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านกิจกรรมที่คู่สมรสกระทำร่วมกัน
SATIS HON	แทน	ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการยกย่องให้เกียรติ
SATIS LOV	แทน	ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการแสดงออกเกี่ยวกับความรักความผูกพันระหว่างคู่สมรส
SATIS WOR	แทน	ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการงานบ้านภายในครอบครัว
SATIS COU	แทน	ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการเกี้ยวพาราสีของเครือญาติ
SATIS SEX	แทน	ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านความสัมพันธ์ทางเพศ
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ใน t-test
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
Sig	แทน	ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ
R	แทน	ค่าสหสัมพันธ์หุ
R ²	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์
R ² adj	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เมื่อปรับแล้ว
Beta	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน
F Overall	แทน	ค่าสถิติ F-test ของสมการพยากรณ์
b	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ
a	แทน	ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์
SE b	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของ b
*	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ศึกษาได้กำหนดตัวแปรข้อมูลทั่วไปที่เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) ดังนี้

เหตุผลในการเลือกคู่(REASON)

ตัวท่านเอง	=	1
อื่น ๆ	=	0

จำนวนบุตร(CHILD)

ไม่มี	=	0
มี	=	1

ยศ(RANK)

ร.ต. – ร.อ.	=	0
น.ต. – น.อ.	=	1

การมีหนี้สิน(DEBT)

ไม่มี	=	0
มี	=	1

ส่วนระดับการศึกษาใช้ค่าจำนวนปีที่ศึกษาในแต่ละระดับการศึกษาโดย

ปวช.	=	12
ปวส./อนุปริญญา	=	14
ปริญญาตรี	=	16
สูงกว่าปริญญาตรี	=	18

ผลจากการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระพบว่า ไม่มีตัวแปรอิสระใดที่มีความสัมพันธ์กันเองสูงเกิน .80 อันเป็นข้อจำกัดของการใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุ โดยตัวแปรปัจจัยก่อนสมรสและปัจจัยในช่วงสมรส มีความสัมพันธ์เชิงบวกและเชิงลบกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 (ตารางที่ 8) แสดงว่า สามารถใช้ตัวแปรปัจจัยก่อนสมรสและ

ปัจจัยในช่วงสมรสทุกตัว เป็นตัวแปรอิสระเพื่อพยากรณ์ตัวแปรตามคือ ความพึงพอใจในชีวิต
สมรสของนักบินกองทัพอากาศไทยได้

ตารางที่ 9 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยก่อนสมรสกับปัจจัยในช่วงสมรสของนักบินกองทัพอากาศไทย

	AGE P	AGE S	EDU P	EDU S	TIME	REASON	COMMU	ACTI	CHILD	INCOME	EXPEN	DEBT	DEBT1	RANK
AGE P	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
AGE S	.666**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
EDU P	.215**	.257**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
EDU S	.170*	.134	.254*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
TIME	-.063	-.66	-.131	-.142	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
REASON	.013	.039	.038	.045	.009	-	-	-	-	-	-	-	-	-
COMMU	-.028	.015	.064	.047	-.217*	-.156*	-	-	-	-	-	-	-	-
ACTI	.036	.109	.121	.106	-.148	-.082	.644**	-	-	-	-	-	-	-
CHILD	.177*	.226*	.170*	.159	.255**	.051	-.135	.018	-	-	-	-	-	-
INCOME	.313**	.230*	.212*	.340*	-.070	-.076	.022	.066	.264**	-	-	-	-	-
EXPEN	.258**	.236*	.199*	.184*	-.144	-.059	.061	.076	.012	.501**	-	-	-	-
DEBT	-.010	-.014	-.090	-.003	-.044	-.071	.067	.055	-.094	.089	.127	-	-	-
DEBT 1	.067	.082	-.061	.060	-.059	-.089	.045	.047	-.036	.293**	.237*	.664**	-	-
RANK	.546**	.411**	.236*	.130	.110	.041	-.048	.053	.536**	.266*	.091	-.077	.000	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. การวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยก่อนสมรสและปัจจัยในช่วงสมรสสามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวมของนักบินกองทัพอากาศไทย

ตารางที่ 10 การวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอนของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวมของนักบินกองทัพอากาศไทย

ตัวแปรพยากรณ์	b	SE b	Beta	t	Sig
1. การสื่อสารระหว่างคู่สมรส (COMMU)	.631	.059	.655	10.677	.000
2. การทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างคู่สมรส (ACTI)	.151	.049	.198	3.221	.002
3. ยศ (RANK)	.187	.063	.139	2.965	.003
ค่าคงที่ (a)	.781	.185	-	4.270	.000
R = .806 R ² = .649 R ² adj = .643 F Overall = 99.398 Sig = .000					

จากตารางที่ 10 การวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอนของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวมของนักบินกองทัพอากาศไทย ด้วยตัวแปรปัจจัยก่อนสมรสและปัจจัยในช่วงสมรส พบว่า การสื่อสารระหว่างคู่สมรส การทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างคู่สมรสและยศ ของนักบินกองทัพอากาศไทยสามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวมของนักบินกองทัพอากาศไทยได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวมได้ร้อยละ 64.3 (R² adj = .643) และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุเท่ากับ .806 เมื่อนำตัวแปรทั้ง 3 ตัว ที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวมของนักบินกองทัพอากาศไทย มาเขียนเป็นสมการจะได้สมการถดถอยพหุในรูปของคะแนนดิบดังนี้

$$\text{SATIS ALL} = .789 + .635(\text{COMMU}) + .159(\text{ACTI}) + .187(\text{RANK})$$

และสมการถดถอยพหุในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$Z_{\text{SATIS ALL}} = .655(\text{COMMU}) + .198(\text{ACTI}) + .139(\text{RANK})$$

จากสมการพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวมของนักบินกองทัพอากาศไทยพบว่า ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในการทำนายความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวมของนักบินกองทัพอากาศไทยได้ดีที่สุดคือ การสื่อสารระหว่างคู่สมรส รองลงมาคือ การทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างคู่สมรส และยศ ตามลำดับ

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยก่อนสมรสและปัจจัยในช่วงสมรสสามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านสถานภาพทางการเงินภายในครอบครัวของนักบินกองทัพอากาศไทย

ตารางที่ 11 การวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอนของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านสถานภาพทางการเงินภายในครอบครัวของนักบินกองทัพอากาศไทย

ตัวแปรพยากรณ์	b	SE b	Beta	t	Sig
1. การทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างคู่สมรส(ACTI)	.405	.080	.385	5.080	.000
2. การสื่อสารระหว่างคู่สมรส (COMMU)	.364	.096	.287	3.790	.000
3. รายได้รวมของนักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรส (INCOME)	.0000612	.000	.267	4.404	.000
4. ภาระหนี้สิน (DEBT1)	-.0001459	.000	-.240	-3.971	.000
ค่าคงที่ (a)	.552	.303	-	1.823	.070
R = .682 R ² = .466 R ² adj = .452 F Overall = 34.861 Sig = .000					

จากตารางที่ 11 การวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอนของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านสถานภาพทางการเงินภายในครอบครัวของนักบินกองทัพอากาศไทย ด้วยตัวแปรปัจจัยก่อนสมรสและปัจจัยในช่วงสมรส พบว่าการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างคู่สมรส การสื่อสารระหว่างคู่สมรส รายได้รวมของนักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรสและภาระหนี้สิน สามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านสถานภาพทางการเงินภายในครอบครัวของนักบินกองทัพอากาศไทย ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับ .001 โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านสถานภาพทางการเงินภายในครอบครัวได้ร้อยละ 45.2 ($R^2_{adj} = .452$) และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุเท่ากับ .682 เมื่อนำตัวแปรทั้ง 4 ตัว ที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านสถานภาพทางการเงินภายในครอบครัวของนักบินกองทัพอากาศไทยมาเขียนเป็นสมการ จะได้สมการถดถอยพหุในรูปของคะแนนดิบดังนี้

$$\text{SATIS MON} = .552 + .405 (\text{ACTI}) + .364 (\text{COMMU}) + .0000612 (\text{INCOME}) - .0001459 (\text{DEBT1})$$

และสมการถดถอยพหุในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$Z_{\text{SATIS MON}} = .385 (\text{ACTI}) + .287 (\text{COMMU}) + .267 (\text{INCOME}) - .240 (\text{DEBT1})$$

จากสมการพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านสถานภาพทางการเงินภายในครอบครัวของนักบินกองทัพอากาศไทยพบว่า ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในการทำนายความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านสถานภาพทางการเงินภายในครอบครัวของนักบินกองทัพอากาศไทยได้ดีที่สุดคือ การทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างคู่สมรส รองลงมาคือ การสื่อสารระหว่างคู่สมรส รายได้รวมของนักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรสและภาระหนี้สิน ตามลำดับ

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยก่อนสมรสและปัจจัยในช่วงสมรสสามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านกิจกรรมที่คู่สมรสกระทำร่วมกันของนักบินกองทัพอากาศไทย

ตารางที่ 12 การวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอนของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านกิจกรรมที่คู่สมรสกระทำร่วมกันของนักบินกองทัพอากาศไทย

ตัวแปรพยากรณ์	b	SE b	Beta	t	Sig
1. การสื่อสารระหว่างคู่สมรส (COMMU)	.638	.089	.488	7.143	.000
ค่าคงที่ (a)	1.443	.339	-	4.250	.000
R = .484	$R^2 = .238$	$R^2_{adj} = .234$	F Overall = 51.018	Sig = .000	

จากตารางที่ 12 การวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอนของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านกิจกรรมที่คู่สมรสกระทำร่วมกันของนักบินกองทัพอากาศไทย ด้วยตัวแปรปัจจัยก่อนสมรสและปัจจัยในช่วงสมรส พบว่ามีเพียงการสื่อสารระหว่างคู่สมรสปัจจัยเดียวที่สามารถพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านกิจกรรมที่คู่สมรสกระทำร่วมกันของนักบินกองทัพอากาศไทยได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยสามารถพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านกิจกรรมที่คู่สมรสกระทำร่วมกันได้ร้อยละ 23.4 ($R^2 \text{ adj} = .234$) และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุเท่ากับ .484 เมื่อนำตัวแปรดังกล่าว ที่สามารถพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านกิจกรรมที่คู่สมรสกระทำร่วมกันของนักบินกองทัพอากาศไทย มาเขียนเป็นสมการ จะได้สมการถดถอยพหุในรูปของคะแนนดิบดังนี้

$$\text{SATIS ACTI} = 1.443 + .638 (\text{COMMU})$$

และสมการถดถอยพหุในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$Z_{\text{SATIS ACTI}} = .488 (\text{COMMU})$$

สมมติฐานที่ 4 ปัจจัยก่อนสมรสและปัจจัยในช่วงสมรสสามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการยกย่องให้เกียรติของนักบินกองทัพอากาศไทย

ตารางที่ 13 การวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอนของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการยกย่องให้เกียรติของนักบินกองทัพอากาศไทย

ตัวแปรพยากรณ์	b	SE b	Beta	t	Sig
1. การสื่อสารระหว่างคู่สมรส (COMMU)	.762	.079	.608	9.606	.000
2. การทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างคู่สมรส (ACTI)	.224	.066	.216	3.396	.001
3. อายุแรกสมรสของคู่สมรส (AGE S)	.475	.014	.164	3.359	.001
ค่าคงที่ (a)	-1.108	.441	-	-2.515	.013
R = .790 R ² = .617 R ² adj = .617 F Overall = 89.146 Sig = .000					

จากตารางที่ 13 การวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอนของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการยกย่องให้เกียรติของนักบินกองทัพอากาศไทย ด้วยตัวแปรปัจจัยก่อนสมรสและปัจจัยในช่วงสมรส พบว่า การสื่อสารระหว่างคู่สมรส การทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างคู่สมรสและอายุแรกสมรสของคู่สมรส สามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการยกย่องให้เกียรติของนักบินกองทัพอากาศไทยได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการยกย่องให้เกียรติได้ร้อยละ 61.7 ($R^2 \text{ adj} = .617$) และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุเท่ากับ .790 เมื่อนำตัวแปรทั้ง 3 ตัว ที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการยกย่องให้เกียรติของนักบินกองทัพอากาศไทยมาเขียนเป็นสมการ จะได้สมการถดถอยพหุในรูปของคะแนนดิบดังนี้

$$\text{SATIS HON} = -1.108 + .762 (\text{COMMU}) + .224 (\text{ACTI}) + .475 (\text{AGE S})$$

และสมการถดถอยพหุในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$Z_{\text{SATIS HON}} = .608 (\text{COMMU}) + .216 (\text{ACTI}) + .164 (\text{AGE S})$$

จากสมการพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการยกย่องให้เกียรติของนักบินกองทัพอากาศไทยพบว่า ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในการทำนายความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการยกย่องให้เกียรติของนักบินกองทัพอากาศไทยได้ดีที่สุดคือ การสื่อสารระหว่างคู่สมรส รองลงมา คือ การทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างคู่สมรส และอายุแรกสมรสของคู่สมรส ตามลำดับ

สมมติฐานที่ 5 ปัจจัยก่อนสมรสและปัจจัยในช่วงสมรสสามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการแสดงออกเกี่ยวกับความรัก ความผูกพันระหว่างคู่สมรสของนักบินกองทัพอากาศไทย

ตารางที่ 14 การวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอนของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการแสดงออกเกี่ยวกับความรักความผูกพันระหว่างคู่สมรสของนักบินกองทัพอากาศไทย

ตัวแปรพยากรณ์	b	SE b	Beta	t	Sig
1. การสื่อสารระหว่างคู่สมรส (COMMU)	.640	.080	.570	7.987	.000
2. การทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างคู่สมรส (ACTI)	.191	.066	.205	2.876	.005
ค่าคงที่ (a)	.796	.243	-	3.277	.001
R = .720 R ² = .518 R ² adj = .512 F Overall = 86.940 Sig = .000					

จากตารางที่ 14 การวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอนของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการแสดงออกเกี่ยวกับความรัก ความผูกพันระหว่างคู่สมรสของนักบินกองทัพอากาศไทย ด้วยตัวแปรปัจจัยก่อนสมรสและปัจจัยในช่วงสมรส พบว่าการสื่อสารระหว่างคู่สมรส และการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างคู่สมรสสามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการแสดงออกเกี่ยวกับความรัก ความผูกพันระหว่างคู่สมรสของนักบินกองทัพอากาศไทยได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการแสดงออกเกี่ยวกับความรัก ความผูกพันระหว่างคู่สมรสได้ร้อยละ 51.2 (R² adj = .512) และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุเท่ากับ .720 เมื่อนำตัวแปรทั้ง 2 ตัว ที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการแสดงออกเกี่ยวกับความรัก ความผูกพันระหว่างคู่สมรสของนักบินกองทัพอากาศไทย มาเขียนเป็นสมการ จะได้สมการถดถอยพหุในรูปของคะแนนดิบดังนี้

$$\text{SATIS LOV} = .796 + .640 (\text{COMMU}) + .191 (\text{ACTI})$$

และสมการถดถอยพหุในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$Z_{\text{SATIS LOV}} = .570 (\text{COMMU}) + .205 (\text{ACTI})$$

จากสมการพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการแสดงออกเกี่ยวกับความรัก ความผูกพันระหว่างคู่สมรสของนักบินกองทัพอากาศไทยพบว่า ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในการทำนายความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการแสดงออกเกี่ยวกับความรัก ความ

ผูกพันระหว่างคู่สมรสของนักบินกองทัพอากาศไทยได้ดีที่สุดคือ การสื่อสารระหว่างคู่สมรส รองลงมา คือ การทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างคู่สมรส

สมมติฐานที่ 6 ปัจจัยก่อนสมรสและปัจจัยในช่วงสมรสสามารถร่วมกันพยากรณ์ ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการงานบ้านภายในครอบครัวของนักบินกองทัพอากาศไทย

ตารางที่ 15 การวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอนของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการงานบ้านภายในครอบครัวของนักบินกองทัพอากาศไทย

ตัวแปรพยากรณ์	b	SE b	Beta	t	Sig
1. การสื่อสารระหว่างคู่สมรส (COMMU)	.715	.064	.650	11.223	.000
2. อายุแรกสมรสของคู่สมรส (AGE S)	.450	.015	.177	2.968	.003
3. รายได้รวมของนักบินกองทัพอากาศไทย และคู่สมรส (INCOME)	-.0000256	.000	-.129	-2.167	.032
ค่าคงที่ (a)	.244	.464	-	.527	.599
R = .678 R ² = .460 R ² adj = .450 F Overall = 45.697 Sig = .000					

จากตารางที่ 15 การวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอนของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการงานบ้านภายในครอบครัวของนักบินกองทัพอากาศไทย ด้วยตัวแปรปัจจัยก่อนสมรสและปัจจัยในช่วงสมรส พบว่า การสื่อสารระหว่างคู่สมรส อายุแรกสมรสของคู่สมรสและรายได้รวมของนักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรสสามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการงานบ้านภายในครอบครัวของนักบินกองทัพอากาศไทยได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการงานบ้านภายในครอบครัวได้ร้อยละ 45 (R² adj = .450) และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุเท่ากับ .678 เมื่อนำตัวแปรทั้ง 3 ตัว ที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการงานบ้านภายในครอบครัวของนักบินกองทัพอากาศไทย มาเขียนเป็นสมการ จะได้สมการถดถอยพหุในรูปของคะแนนดิบดังนี้

$$\text{SATIS WOR} = .244 + .715 (\text{COMMU}) + .450(\text{AGE S}) -.0000256(\text{INCOME})$$

และสมการถดถอยพหุในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$Z_{\text{SATIS WOR}} = .650 (\text{COMMU}) + .177 (\text{AGE S}) -.129 (\text{INCOME})$$

จากสมการพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการงานบ้านภายในครอบครัวของนักบินกองทัพอากาศไทยพบว่า ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในการทำนายความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการงานบ้านภายในครอบครัวของนักบินกองทัพอากาศไทยได้ดีที่สุด คือ การสื่อสารระหว่างคู่สมรส รองลงมา คือ อายุแรกสมรสของคู่สมรสและรายได้รวมของนักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรสตามลำดับ

สมมติฐานที่ 7 ปัจจัยก่อนสมรสและปัจจัยในช่วงสมรสสามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการเกี่ยวข้องของเครือญาติของนักบินกองทัพอากาศไทย

ตารางที่ 16 การวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอนของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการเกี่ยวข้องของเครือญาติของนักบินกองทัพอากาศไทย

ตัวแปรพยากรณ์	b	SE b	Beta	t	Sig
1. การสื่อสารระหว่างคู่สมรส (COMMU)	.645	.084	.501	7.649	.000
2. อายุแรกสมรสของคู่สมรส (AGE S)	.669	.020	.224	3.332	.001
3. รายจ่ายรวมของนักบินกองทัพอากาศไทย และคู่สมรส (EXPEN)	-.0000077	.000	-.210	-3.119	.002
ค่าคงที่ (a)	.362	.614	-	.590	.556
R = .560 R ² = .313 R ² adj = .300 F Overall = 24.466 Sig = .000					

จากตารางที่ 16 การวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอนของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการเกี่ยวข้องของเครือญาติของนักบินกองทัพอากาศไทย ด้วยตัวแปรปัจจัยก่อนสมรสและปัจจัยในช่วงสมรส พบว่า การสื่อสารระหว่างคู่สมรส อายุแรกสมรสของคู่สมรสและรายจ่ายรวมของนักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรสสามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรส ด้านการเกี่ยวข้องของเครือญาติของนักบินกองทัพอากาศไทยได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิต

สมรสด้านการเกี่ยวข้องของเครือข่ายของนักบินกองทัพอากาศไทยได้ร้อยละ 30 ($R^2_{adj} = .300$) และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุเท่ากับ .560 เมื่อนำตัวแปรทั้ง 3 ตัว ที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการเกี่ยวข้องของเครือข่ายของนักบินกองทัพอากาศไทยมาเขียนเป็นสมการ จะได้สมการถดถอยพหุในรูปของคะแนนดิบดังนี้

$$\text{SATIS COU} = .362 + .645 (\text{COMMU}) + .669 (\text{AGE S}) -.0000077 (\text{EXPEN})$$

และสมการถดถอยพหุในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$Z_{\text{SATIS COU}} = .501 (\text{COMMU}) + .224 (\text{AGE S}) -.210 (\text{EXPEN})$$

จากสมการพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการเกี่ยวข้องของเครือข่ายของนักบินกองทัพอากาศไทยพบว่า ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในการทำนายความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการเกี่ยวข้องของเครือข่ายของนักบินกองทัพอากาศไทยได้ดีที่สุดคือ การสื่อสารระหว่างคู่สมรส รองลงมาคือ อายุแรกสมรสของคู่สมรส และรายจ่ายรวมของนักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรสตามลำดับ

สมมติฐานที่ 8 ปัจจัยก่อนสมรสและปัจจัยในช่วงสมรสสามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านความสัมพันธ์ทางเพศของนักบินกองทัพอากาศไทย

ตารางที่ 17 การวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอนของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านความสัมพันธ์ทางเพศของนักบินกองทัพอากาศไทย

ตัวแปรพยากรณ์	b	SE b	Beta	t	Sig
1. การสื่อสารระหว่างคู่สมรส (COMMU)	.893	.085	.635	10.494	.000
ค่าคงที่ (a)	.410	.323	-	1.268	.207
R = .635	$R^2 = .403$	$R^2_{adj} = .400$	F Overall = 110.129		Sig = .000

จากตารางที่ 17 การวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอนของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านความสัมพันธ์ทางเพศของนักบินกองทัพอากาศไทยด้วยตัวแปรปัจจัยก่อนสมรสและปัจจัยในช่วงสมรส พบว่ามีเพียงปัจจัยการสื่อสารระหว่างคู่

สมรสปัจจัยเดียวที่สามารถพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านความสัมพันธ์ทางเพศของนักบินกองทัพอากาศไทยได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยสามารถพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านความสัมพันธ์ทางเพศได้ร้อยละ 40 ($R^2 \text{ adj} = .400$) และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุเท่ากับ .635 เมื่อนำตัวแปรดังกล่าวที่สามารถพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านความสัมพันธ์ทางเพศของนักบินกองทัพอากาศไทย มาเขียนเป็นสมการจะได้สมการถดถอยพหุในรูปของคะแนนดิบดังนี้

$$\text{SATIS SEX} = .410 + .893 (\text{COMMU})$$

และสมการถดถอยพหุในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$Z_{\text{SATIS SEX}} = .635 (\text{COMMU})$$

ผู้วิจัยขอนำเสนอผลสรุปตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสของนักบินกองทัพอากาศไทยโดยรวมและรายด้าน ดังตารางที่ 18

ตารางที่ 18 ตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสของนักบินกองทัพอากาศไทย

ตัวแปรอิสระ	ความพึงพอใจในชีวิตสมรส							
	M	1	2	3	4	5	6	7
1. อายุแรกสมรสของนักบินกองทัพอากาศไทย	-	-	-	-	-	-	-	-
2. อายุแรกสมรสของกลุ่มสมรส	-	-	-	✓	-	✓	✓	-
3. ระดับการศึกษาของนักบินกองทัพอากาศไทย	-	-	-	-	-	-	-	-
4. ระดับการศึกษาของกลุ่มสมรส	-	-	-	-	-	-	-	-
5. ระยะเวลาที่รู้จักก่อนสมรส	-	-	-	-	-	-	-	-
6. เหตุผลในการเลือกคู่	-	-	-	-	-	-	-	-
7. การสื่อสารระหว่างคู่สมรส	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
8. การทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างคู่สมรส	✓	✓	-	✓	✓	-	-	-
9. จำนวนบุตร	-	-	-	-	-	-	-	-
10. รายได้รวมของนักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรส	-	✓	-	-	-	✓	-	-
11. รายจ่ายรวมของนักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรส	-	-	-	-	-	-	✓	-
12. การมีหนี้สิน	-	-	-	-	-	-	-	-
13. ภาระหนี้สิน	-	✓	-	-	-	-	-	-
14. ยศ	✓	-	-	-	-	-	-	-
R	.806	.682	.484	.790	.720	.678	.560	.635
R ² _{adj}	.643	.452	.234	.617	.512	.450	.300	.400

หมายเหตุ: M = ความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม

1 = ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านสถานภาพทางการเงินภายในครอบครัว

2 = ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านกิจกรรมที่คู่สมรสกระทำร่วมกัน

3 = ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการยกย่องให้เกียรติ

4 = ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการแสดงออกเกี่ยวกับความรัก ความผูกพัน
ระหว่างคู่สมรส

5 = ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านภาระงานบ้านภายในครอบครัว

6 = ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการเกี่ยวข้องของเครือญาติ

7 = ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านความสัมพันธ์ทางเพศ

✓ = มีอิทธิพล

- = ไม่มีอิทธิพล

ข้อวิจารณ์

การวิจัยเรื่องความพึงพอใจในชีวิตสมรสของนักบินกองทัพอากาศไทย ผู้วิจัยขอ
นำเสนอข้อวิจารณ์ผลการวิจัยดังต่อไปนี้

ปัจจัยก่อนสมรส

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษากับนักบินกองทัพอากาศไทยส่วนใหญ่มีอายุแรกสมรส 25-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 60.0 ซึ่งถือว่าเป็นวัยที่เหมาะสมสำหรับการมีครอบครัวและอายุแรกสมรสของกลุ่มสมรสจะอยู่ในช่วงอายุ 25-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 56.4 ซึ่งเป็นวัยที่เหมาะสมในการมีบุตร ซึ่งพร้อมทางด้านร่างกาย ส่วนระดับการศึกษาของนักบินกองทัพอากาศไทยมีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 98.8 ซึ่งเป็นภาคบังคับของนักบินกองทัพอากาศไทยทุกคนที่การศึกษาขั้นต่ำต้องเป็นระดับปริญญาตรี ซึ่งจบการศึกษาจากโรงเรียนนายเรืออากาศ ในเรื่องระยะเวลาที่รู้จักกันก่อนสมรส โดยส่วนใหญ่ใช้เวลาทำความรู้จักกันมากกว่า 6 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.2 ซึ่งเป็นช่วง เวลาของการศึกษาซึ่งกันและกัน เรียนรู้นิสัยใจคอกันก่อนแต่งงานและใช้เวลานานหลายปีเพื่อให้ เกิดความมั่นใจก่อนแต่งงาน จึงตกลงใจใช้ชีวิตคู่ร่วมกันโดยไม่ต้องการมีปัญหาในชีวิตสมรส และเหตุผลในการเลือกคู่ของนักบินกองทัพอากาศไทยเกือบทั้งหมดให้เหตุผลว่าชอบพอกันเอง คิดเป็นร้อยละ 98.8 มีเพียงร้อยละ 1.2 เท่านั้น ที่มีเหตุผลอื่นในการเลือกคู่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ นักบินกองทัพอากาศไทยมีวุฒิภาวะแล้วสามารถตัดสินใจเลือกคู่ครองที่ตนเองรักและชอบด้วย ตนเอง

ปัจจัยในช่วงสมรส

ปัจจัยในช่วงสมรสได้แก่ การสื่อสารระหว่างคู่สมรส การทำกิจกรรมร่วมกัน จำนวน บุตร รายได้รวมของนักบินกองทัพอากาศและคู่สมรส รายจ่ายรวมของนักบินกองทัพอากาศและ คู่สมรส ภาระหนี้สินและยศ โดยผลการวิจัยพบว่า นักบินกองทัพอากาศไทยมีการสื่อสารระหว่าง คู่สมรสอยู่ในระดับดี คือมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 เพราะนักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรสมีวุฒิ การศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่และด้วยลักษณะการทำงานของนักบินกองทัพอากาศ ไทยเป็นอาชีพที่ต้องใช้การติดต่อสื่อสาร อีกทั้งนักบินกองทัพอากาศไทยได้ผ่านกระบวนการคัด เลือกโดยการตรวจสอบทางจิตเวชมาแล้วและการเป็นทหารอาชีพที่ผ่านการฝึก การอบรม ทำให้

มีวินัย ใช้คำพูดที่สุภาพให้เกียรติและต่อผู้อื่น ทำให้การสื่อสารระหว่างคู่สมรสของนักบินกองทัพอากาศไทยออกมาในระดับดี ในส่วนของการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างคู่สมรสอยู่ในระดับมาก คือมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 อาจเป็นเพราะเนื่องด้วยก่อนสมรส นักบินกองทัพอากาศไทยนั้นเลือกคู่สมรสด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการตัดสินใจเลือกคู่ด้วยความรักมากกว่าฟังความคิดเห็นของผู้อื่น จึงทำให้นักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรสมีชีวิตสมรสด้วยความสุขโดยมีการสร้างสรรค์ทำกิจกรรมร่วมกันในระหว่างใช้ชีวิตคู่และด้วยลักษณะงานของนักบินกองทัพอากาศไทยที่ต้องไปปฏิบัติภารกิจต่างถิ่นทำให้บางครั้งไม่มีเวลาสำหรับครอบครัว ดังนั้นเมื่อมีโอกาสอำนวยให้นักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรสในระหว่างที่อยู่ด้วยกัน จึงหากิจกรรมทำร่วมกันให้ออกมาดีที่สุดในส่วนของจำนวนบุตร มากกว่า 1 ใน 3 ไม่มีบุตรถึง 65 คน คิดเป็นร้อยละ 39.4 อาจเกิดจากความไม่พร้อมที่จะมีบุตร เพราะนักบินส่วนใหญ่ทำงานและประจำที่ฐานบินต่างจังหวัด สำหรับรายได้ของนักบินกองทัพอากาศไทยส่วนใหญ่อยู่ที่ 45,001-50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 30.9 เพราะนอกจากเงินเดือนประจำตามชั้นยศแล้วและยังมีเงินเพิ่มนักบินกับเงินเพิ่มผู้บังคับอากาศยานอีกทำให้มีรายได้สูงกว่าข้าราชการทั่วไป รายได้ของคู่สมรสมากกว่า 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 33.9 สำหรับรายได้รวมของนักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรส มากกว่า 70,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 34.5 เพราะนักบินกองทัพอากาศไทยบางคนได้ไปทำการบินกับสายการบินพาณิชย์เนื่องจากเป็นข้อตกลงของกองทัพอากาศกับสายการบินนั้น รายจ่ายรวมของนักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรส มากกว่า 45,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 31.5 เพราะเมื่อมีรายได้สูงทำให้มีความต้องการในคุณภาพชีวิตที่สูงขึ้นตามไปด้วย เช่นที่อยู่อาศัย รถ การศึกษาของบุตรเป็นต้น ส่วนใหญ่นักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรสมีหนี้สินคิดเป็นร้อยละ 70.9 และภาระหนี้สินรวมอยู่ระหว่าง 10,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 30.9 โดยเป็นการใช้เงินสำหรับการกู้ยืมสหกรณ์ และการออมกับสหกรณ์ออมทรัพย์ของกองทัพอากาศ สำหรับนักบินกองทัพอากาศไทยบางคนได้นำไปจ่ายสำหรับที่อยู่อาศัย สำหรับยศของนักบินกองทัพอากาศไทยที่สมรสแล้วมียศระดับนาวาอากาศตรีถึงนาวาอากาศเอก คิดเป็นร้อยละ 67.2 ซึ่งเป็นเพราะนักบินกองทัพอากาศไทยจะต้องทำการฝึกบินและเรียนรู้ หาประสบการณ์ด้านการบินในห้วงแรกของการรับราชการจึงทำให้ใช้ระยะเวลาศึกษาคู่สมรสและลักษณะงานทำให้ยังไม่พร้อมที่จะทำการสมรสในการเริ่มต้นรับราชการในช่วงยศเรืออากาศตรีถึงเรืออากาศเอก

ความพึงพอใจในชีวิตสมรส

จากการวิจัยพบว่าความพึงพอใจในชีวิตสมรสของนักบินกองทัพอากาศไทยโดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน จากการพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

ด้านสถานภาพทางการเงินภายในครอบครัว อยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากระบบราชการมีกฎหมาย ระเบียบ พระราชบัญญัติและพระราชกฤษฎีกาในการกำหนดรายได้และผลตอบแทนที่เป็นมาตรฐาน ที่ใช้กับข้าราชการทั่วประเทศ การปรับอัตราเงินเดือนและค่าตอบแทนอื่นๆ ต้องขึ้นอยู่กับการพิจารณาและเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี หากพิจารณาเปรียบเทียบรายได้ของข้าราชการส่วนใหญ่กับนักบินกองทัพอากาศไทยพบว่า นักบินเป็นวิชาชีพที่มีรายได้มากกว่าข้าราชการอื่นๆ หากไม่นับรวมข้าราชการแพทย์ ข้าราชการสายตุลาการ และข้าราชการนักการเมือง แต่ถ้าเทียบกับนักบินพาณิชย์ อยู่ในเกณฑ์ปานกลางแต่เมื่อพิจารณาจากรายได้จึงทำให้มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านนี้อยู่ในระดับมาก

ด้านการยกย่องให้เกียรติ อยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากอาชีพนักบินกองทัพอากาศไทยเป็นอาชีพที่ถูกปลูกฝังเรื่องระเบียบ วินัย ได้รับการอบรมสั่งสอนให้เป็นสุภาพบุรุษ ที่สุภาพทั้งกายวาจา ตั้งแต่เป็นนักเรียนเตรียมทหาร นักเรียนนายเรืออากาศ ดังนั้นการมีระเบียบ วินัย ความสุภาพทั้งกายวาจาจึงกลายเป็นนิสัยที่นักบินกองทัพอากาศไทยปฏิบัติต่อทุกคนที่พบเจอ รวมถึงคู่สมรสของตนด้วยนั่นเอง ซึ่งนิสัยที่ดีเหล่านี้จะนำมาซึ่งการยกย่องให้เกียรติกัน ไม่ว่าจะอยู่ ณ สถานที่แห่งใด ดังนั้นจึงอาจทำให้ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านนี้อยู่ในระดับมาก

ด้านกิจกรรมที่คู่สมรสกระทำร่วมกัน อยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากนักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรสเล็งเห็นถึงความสำคัญของการทำกิจกรรมร่วมกันอยู่แล้ว และเห็นว่าตนเองมีได้อยู่ด้วยกันตลอดเวลา ดังนั้นหากมีเวลาว่างอยู่ด้วยกันจึงหากิจกรรมที่ตนและคู่สมรสชอบมาเป็นกิจกรรมร่วมกันนั่นเอง หรืออาจเป็นการช่วยเหลือแบ่งเบาภาระงานในบ้านกันและกัน เนื่องจากโดยมากแล้วคู่สมรสจะต้องรับภาระงานในบ้านด้วยตนเองไม่มีทหารคอยรับใช้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกันเหล่านี้ทำให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านกิจกรรมที่คู่สมรสกระทำร่วมกัน อยู่ในระดับมาก

ด้านการแสดงออกเกี่ยวกับความรัก ความผูกพันระหว่างคู่สมรส อยู่ในระดับมาก อาจสืบเนื่องมาจากการยกย่องให้เกียรติและด้านกิจกรรมที่คู่สมรสกระทำร่วมกัน การที่คู่สมรสและนักบินกองทัพอากาศไทยมีการกระทำทั้งสองด้านที่กล่าวมาอยู่ในระดับดีแล้ว ย่อมทำให้อีกฝ่ายสัมผัสได้ถึงความรัก ความห่วงใย ไม่ว่าจะเป็นความรู้สึกที่สัมผัสได้จากอีกฝ่ายที่ผ่านมาจากการให้เกียรติกันหรือการช่วยเหลือแบ่งเบาภาระหน้าที่กันนั่นเอง และความผูกพันก็เกิดขึ้นมาจากการที่ทั้งสองได้ร่วมกันทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างมีความสุขนั่นเอง สิ่งเหล่านี้ส่งผลให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการแสดงออกเกี่ยวกับความรัก ความผูกพันระหว่างคู่สมรสอยู่ในระดับมาก

ด้านภาระงานบ้านภายในครอบครัว อยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากภาระงานบ้านภายในครอบครัวถือเป็นภาระงานที่ต้องช่วยกันทำและไม่ได้โยนให้เป็นภาระของคนใดคนหนึ่ง ดังนั้นจึงทำให้นักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรสต้องช่วยกันรับผิดชอบภาระงานบ้านต่าง ๆ ร่วมกัน การกระทำเช่นนี้จะทำให้ทั้งคู่ต่างฝ่ายต่างรู้สึกถึงความมีน้ำใจ ห่วงใย อยากช่วยเหลือกัน จึงนำมาซึ่งความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านภาระงานบ้านอยู่ในระดับมาก

ด้านการเกี่ยวข้องของเครือญาติ อยู่ในระดับมาก จากการวิเคราะห์แสดงว่านักบินกองทัพอากาศไทยมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านนี้มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.25 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะนักบินกองทัพอากาศไทยใช้เวลาทำความรู้จักกับคู่สมรสส่วนใหญ่มากกว่า 6 ปี ขึ้นไป ซึ่งแสดงว่าทั้งนักบินและคู่สมรสนั้นมีรู้จักมักคุ้นกับญาติพี่น้องของทั้งสองฝ่าย เป็นที่ยอมรับของญาติพี่น้องทั้งสองฝ่าย ก่อนคู่สมรสได้ตกลงใจแต่งงานกัน ดังนั้นจึงทำให้นักบินกองทัพอากาศไทยมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการเกี่ยวข้องของเครือญาติอยู่ในระดับมาก

ด้านความสัมพันธ์ทางเพศ อยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากนักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรสที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้ผ่านการศึกษาในระดับอุดมศึกษามาแล้วซึ่งมีการให้ความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ ความสัมพันธ์ทางเพศ/เพศศึกษามาแล้ว จึงทำให้ทั้งสองฝ่ายมีความรู้ ความเข้าใจเรื่องเพศในระดับหนึ่ง ประกอบกับปัจจุบันมีรายการ วิทยุ โทรทัศน์ วารสาร เอกสารต่าง ๆ ให้ความรู้ในเรื่องนี้ จึงทำให้เรื่องราวของเพศสัมพันธ์ไม่ใช่เรื่องที่อายของคนในยุคสมัยนี้ เหตุผลนี้เองทำให้คู่สมรสในปัจจุบันนี้รวมทั้งนักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรสกล้าที่จะพูดคุยถึงความต้องการของแต่ละฝ่ายอยู่เสมอ เพื่อปรับทัศนคติ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ทำความเข้าใจและเรียนรู้ถึงรู้ความสัมพันธ์ทางเพศ/เพศศึกษา มีการตอบสนองความต้องการทางเพศซึ่งกันและกัน

เอาใจใส่ในด้านความสัมพันธ์ทางเพศ ด้วยเหตุผลเหล่านี้เองทำให้นักบินกองทัพอากาศไทย ได้มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านความสัมพันธ์ทางเพศอยู่ในระดับมาก

การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยก่อนสมรสและปัจจัยในช่วงสมรสสามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวมของนักบินกองทัพอากาศไทย

ผลการวิจัยพบว่า การสื่อสารระหว่างคู่สมรส การทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างคู่สมรส และยศของนักบินกองทัพอากาศไทยสามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวมของนักบินกองทัพอากาศไทยได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ร้อยละ 64.9 โดยการสื่อสารระหว่างคู่สมรส การทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างคู่สมรส และยศของนักบินกองทัพอากาศไทยนั้นมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวมของนักบินกองทัพอากาศไทย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของอุบลรัตน์ พิชญ์ชยะนนท์ (2531) ซึ่งทำการศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตสมรส: ศึกษากรณีข้าราชการสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ในเรื่องประสิทธิผลของการสื่อสารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของข้าราชการสังกัดกรุงเทพมหานคร

เหตุผลที่ปัจจัย 3 ปัจจัย ซึ่งก็คือ การสื่อสารระหว่างคู่สมรส การทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างคู่สมรสและยศของนักบินกองทัพอากาศไทยสามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวมของนักบินกองทัพอากาศไทยได้ และการที่ทั้ง 3 ปัจจัยนั้นมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวมของนักบินกองทัพอากาศไทยนั้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากว่าสิ่งสำคัญที่สุดของการสร้างชีวิตสมรสให้สมบูรณ์มีความสุขและเป็นที่พึงพอใจของทั้งสองฝ่ายนั้น จะต้องมีการปรับตัวที่ดีของทั้งสองฝ่ายเข้าหาอีกฝ่ายหนึ่ง เรียนรู้ความต้องการและให้ความเข้าใจกันและกัน ซึ่งสิ่งที่จะนำไปสู่ภาวะดังกล่าวนี้ได้จะต้องอาศัยการสื่อสารระหว่างคู่สมรส และการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างคู่สมรส (Lewis and Spanier, 1979) เพื่อสร้างความสนิทสนม ปรับความเข้าใจกัน เรียนรู้ว่าอีกฝ่ายชอบสิ่งใดไม่ชอบสิ่งใด และสร้างความผูกพันกันให้มากขึ้นนั่นเอง นักบินกองทัพอากาศไทยก็เช่นกันได้ใช้การสื่อสารระหว่างคู่สมรส และการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างคู่สมรสเพื่อสร้างสิ่งเหล่านี้

ในส่วนของปัจจัยเรื่อง ยศของนักบินกองทัพอากาศไทยนั้นอาจเนื่องมาจากเรื่องของฐานะหน้าตาในสังคม หากนักบินกองทัพอากาศไทยเลื่อนยศสูงขึ้นจะทำให้ตนเองและคู่สมรสมีเกียรติในสังคมมากขึ้น มีคนนับหน้าถือตามากขึ้น และที่สำคัญคือรายได้จะเพิ่มขึ้นตามการเลื่อนขึ้นของยศ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ย่อมทำให้คู่สมรสของนักบินกองทัพอากาศไทยเกิดความภูมิใจ ชื่นชม ยกย่องในความสามารถของสามีตน และเล็งเห็นถึงความเหน็ดเหนื่อยที่จะได้มาซึ่งการเลื่อนยศครั้งนี้ทำให้คู่สมรสมีความเต็มใจที่จะช่วยเหลือแบ่งเบาภาระงานอื่นๆของสามีตนมากขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่ความรัก ความเข้าใจ ความพึงพอใจกันและกันมากขึ้นนั่นเอง

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยก่อนสมรสและปัจจัยในช่วงสมรสสามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านสถานภาพทางการเงินภายในครอบครัวของนักบินกองทัพอากาศไทย

จากการวิจัยพบว่า การทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างคู่สมรส การสื่อสารระหว่างคู่สมรส รายได้รวมของนักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรสและภาระหนี้สิน สามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านสถานภาพทางการเงินภายในครอบครัวของนักบินกองทัพอากาศไทยได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ร้อยละ 45.2 โดยการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างคู่สมรส การสื่อสารระหว่างคู่สมรส รายได้รวมของนักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรส นั้นมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านสถานภาพทางการเงินภายในครอบครัวของนักบินกองทัพอากาศไทย ซึ่งสอดคล้องกับนันทกานต์ วงษ์ปัญญา (2542) ซึ่งทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในชีวิตสมรสกับความไว้วางใจคู่สมรส ที่กล่าวไว้ว่าการที่คู่สมรสทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันพยายามทั้งกิจกรรมภายในและภายนอกบ้าน มีเวลาพูดคุยปรึกษาหารือกันเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่แน่นแฟ้นและทำให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้วย ส่วนภาระหนี้สินนั้นมีความสัมพันธ์เชิงลบกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านสถานภาพทางการเงินภายในครอบครัวของนักบินกองทัพอากาศไทย ซึ่งสอดคล้องกับ นันทกานต์ วงษ์ปัญญา (2542) ซึ่งทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในชีวิตสมรสกับความไว้วางใจคู่สมรส ที่กล่าวไว้ว่าความพึงพอใจในชีวิตสมรสมักมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีรายได้สูง ส่วนการขาดแคลนทรัพย์สิน การมีรายได้ลดลงและการตกงานมักมีความสัมพันธ์กับการหย่าร้างซึ่งสามารถอธิบายเหตุผลได้ดังนี้

เหตุผลของความสัมพันธ์ของการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างคู่สมรสและการสื่อสารระหว่างคู่สมรส เป็นไปตามที่ได้อธิบายไว้ในสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ว่าสิ่งสำคัญที่สุดของการสร้างชีวิตสมรสให้สมบูรณ์มีความสุขและเป็นที่พึงพอใจของทั้งสองฝ่ายนั้น จะต้องมีการปรับตัวที่ดีของทั้งสองฝ่ายเข้าหาอีกฝ่ายหนึ่ง เรียนรู้ความต้องการและให้ความเข้าใจกันและกัน ซึ่งสิ่งที่จะนำไปสู่ภาวะดังกล่าวนี้ได้จะต้องอาศัย การสื่อสารระหว่างคู่สมรส และการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างคู่สมรส (Lewis and Spanier, 1979) เพื่อสร้างความสนิทสนม ปรับความเข้าใจกัน เรียนรู้ ว่าอีกฝ่ายชอบสิ่งใดไม่ชอบสิ่งใด และสร้างความผูกพันกันให้มากขึ้นนั่นเอง เนื่องจากเรื่องการเงินเป็นเรื่องที่สำคัญอันดับต้น ๆ ของการสร้างครอบครัวให้มีความสุขสมบูรณ์ การที่ต่างฝ่ายต่างมีเวลาทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างคู่สมรสบ่อยๆ ได้พูดคุยสื่อสารกันบ่อยๆ ย่อมทำให้เกิดความเข้าใจกัน เป็นห่วงกันและกัน ถามไถ่และเล่าเรื่องราวกันซึ่งรวมถึงเรื่องราวสถานะภาพทางการเงินของกันและกัน ไม่ปิดบังกันว่าสถานะภาพทางการเงินของตนเป็นอย่างไร มีรายได้เท่าไร มีรายจ่ายเท่าไร มีเงินออมเท่าไร มีหนี้สินเท่าไร ซึ่งผลจากการสื่อสารนี้ทำให้ได้มาซึ่งข้อมูลสำหรับการวางแผนการเงิน นำมาจัดทำงบการเงินในครอบครัวเพื่อสามารถบริหารจัดการการเงินให้เพียงพอ รู้ว่าสถานะทางการเงินของครอบครัวเป็นเช่นไร และสามารถแก้ไขปัญหาการเงินต่าง ๆ ได้ทันเวลา ไม่กลายเป็นปัญหาให้เกิดการทะเลาะวิวาท ไม่เข้าใจกันไปในที่สุด

ส่วนตัวแปรอิสระในเรื่องรายได้รวมของนักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรสและภาระหนี้สินนั้น หากนักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรสได้พูดคุยสื่อสารจนรับรู้ว่าคุณและคู่สมรสมีรายได้รวมมาก อาจทำให้คุณและคู่สมรสรู้สึกพึงพอใจในชีวิตสมรสมากกว่าการที่มีรายได้รวมน้อย แต่ทั้งนี้ยังขึ้นอยู่กับภาระหนี้สินอีกด้วยเพราะหากคุณและคู่สมรสมีภาระหนี้สินมาก ย่อมมีการคิดมากเกี่ยวกับหนี้สินทำให้เกิดความเครียดและทำให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตสมรสน้อยอันเนื่องมาจากภาระหนี้สินที่มีอยู่นั่นเอง

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยก่อนสมรสและปัจจัยในช่วงสมรสสามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านกิจกรรมที่คู่สมรสกระทำร่วมกันของนักบินกองทัพอากาศไทย

ผลการวิจัยพบว่า มีเพียง การสื่อสารระหว่างคู่สมรส เพียงอย่างเดียวที่สามารถพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านกิจกรรมที่คู่สมรสกระทำร่วมกันของนักบิน

กองทัพอากาศไทยได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ร้อยละ 23.4 โดยการสื่อสารระหว่างคู่สมรสมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านกิจกรรมที่คู่สมรสกระทำร่วมกันของนักบินกองทัพอากาศไทย

จากการวิเคราะห์คำตอบจากแบบสอบถามโดยละเอียดทำให้ทราบว่าตัวแปรอิสระตัวนี้มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านกิจกรรมที่คู่สมรสกระทำร่วมกันของนักบินกองทัพอากาศไทยนั้นน่าจะเป็นเหตุผลมาจากคุณลักษณะโดยทั่วไปของทหาร(นักบินกองทัพอากาศไทยเป็นส่วนหนึ่งของข้าราชการทหารประจำการของกองทัพอากาศ) ที่ได้ผ่านการฝึกตามแบบธรรมเนียมของทหารและมีการฝึกภายใต้ความกดดัน เชื่อฟังผู้บังคับบัญชา มีลักษณะผู้นำที่ต้องดูแล สั่งการผู้ใต้บังคับบัญชา จึงอาจทำให้มีลักษณะนิสัยที่เคร่งครัดมาด เก็บความรู้สึก เสียศักดิ์ พุดน้อย ไม่ชอบกล่าวคำชื่นชม ดุด่อคำสั่ง ส่วนด้านคู่สมรส (เพศหญิง) มักจะเกรงกลัว คิดมาก ใจน้อย โมห่ง่าย หงุดหงิด สาเหตุเหล่านี้ล้วนทำให้ปัญหาในการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างนักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรสอันเนื่องมาจากกิจกรรมที่เลือกทำไม่ตรงใจของคู่สมรสแต่คู่สมรสไม่กล้าที่จะบอกความจริงกับสามี หรือบางทีผลลัพธ์ของการการทำกิจกรรมร่วมกันไม่เป็นไปตามความคาดหวังของทั้งสองฝ่าย ทำให้เกิดการหงุดหงิดตามมา ดังนั้นจึงทำให้ให้นักบินกองทัพอากาศไทยมีความคิดเห็นว่าหากตนเองและคู่สมรสได้มีการพูดคุย สื่อสารปรึกษากันมากเท่าไรก็จะทำให้มีความเข้าใจกันมากขึ้น โดยเฉพาะในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ก็ย่อมทำให้กิจกรรมนั้นเป็นไปตามความต้องการของแต่ละฝ่ายมากขึ้นเท่านั้น เกิดความสนุกสนานในการทำในสิ่งที่ตนชอบ และยังสามารถทำกิจกรรมงานต่าง ๆ สำเร็จลุล่วงไปได้อย่างรวดเร็วเนื่องจากการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งนำมาซึ่งความพึงพอใจในการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันและพึงพอใจในผลลัพธ์ของการทำกิจกรรมนั้น ๆ ร่วมกัน ซึ่งอาจนำไปสู่ความอยากที่จะทำกิจกรรมร่วมกันอีกในอนาคต

สมมติฐานที่ 4 ปัจจัยก่อนสมรสและปัจจัยในช่วงสมรสสามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการยกย่องให้เกียรติของนักบินกองทัพอากาศไทย

จากการวิจัยพบว่า การสื่อสารระหว่างคู่สมรส การทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างคู่สมรส และอายุแรกสมรสของคู่สมรส สามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการยกย่องให้เกียรติของนักบินกองทัพอากาศไทยได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ร้อยละ 61.7 โดยการสื่อสารระหว่างคู่สมรส การทำกิจกรรม

ร่วมกันระหว่างคู่สมรสและอายุแรกสมรสของคู่สมรสนั้นมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการยกย่องให้เกียรติของนักบินกองทัพอากาศไทย

สำหรับเหตุผลของการสื่อสารระหว่างคู่สมรสและการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างคู่สมรสกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการยกย่องให้เกียรติของนักบินกองทัพอากาศไทยนั้น เป็นไปตามที่ได้อธิบายไว้ในสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ว่าสิ่งสำคัญที่สุดของการสร้างชีวิตสมรสให้สมบูรณ์มีความสุขและเป็นที่พึงพอใจของทั้งสองฝ่ายนั้น จะต้องมีการปรับตัวที่ดีของทั้งสองฝ่าย เข้าหาอีกฝ่ายหนึ่งเรียนรู้ความต้องการและให้ความเข้าใจกันและกัน ซึ่งสิ่งที่จะนำไปสู่ภาวะดังกล่าวนี้ได้จะต้องอาศัย การสื่อสารระหว่างคู่สมรส และการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างคู่สมรส (Lewis and Spanier, 1979) เพื่อสร้างความสนิทสนม ปรับความเข้าใจกัน เรียนรู้ที่อีกฝ่ายชอบสิ่งใดไม่ชอบสิ่งใด และรู้จักหน้าที่และขอบเขตของตนเองในทุกสถานที่ไม่ว่าจะเป็นในที่สาธารณะชนหรือที่บ้าน และไม่ล่วงล้ำหน้าที่หรือสิทธิอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งสิ่งเหล่านี้เองจะนำมาซึ่งความพึงพอใจในยกย่องให้เกียรติกันและกันไม่ว่าจะอยู่ในสถานที่ใดก็ตาม

ส่วนตัวแปรอายุแรกสมรสของคู่สมรสนั้นอาจเป็นไปตามผลการศึกษาของ Burr (1970) ที่พบว่าบุคคลที่แต่งงานในขณะที่อายุน้อยนั้นบุคลิกภาพตามธรรมชาติโดยเฉลี่ยแล้วย่อมมีน้อยกว่าผู้ที่มีอายุสูงวัยกว่า ดังนั้นการที่ลักษณะอาชีพของนักบินกองทัพอากาศไทยมักต้องเดินทางไปต่างจังหวัดอยู่เสมอ การที่นักบินไม่ได้อยู่กับคู่สมรสทุกวันอาจทำให้คู่สมรสรู้สึกโดดเดี่ยว อ้างว้าง มีความทุกข์ หงุดหงิด เมื่อมีปัญหาที่ไม่มีสามีช่วยในขณะนั้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อพฤติกรรมที่ปฏิบัติต่อคู่สมรสคือนักบินกองทัพอากาศไทยให้เป็นไปในทางประชดประชัน พุดจาไม่ดี เรียกร้องความต้องการ ไม่พอใจกับสิ่งที่ตนได้รับ ต้องการให้นักบินกองทัพอากาศไทยดูแลเอาใจใส่ตนเองมากกว่าที่ตนเองจะต้องเอาใจใส่นักบินกองทัพอากาศไทย จนทำให้นักบินรู้สึกราวกับว่าคู่สมรสมิได้ยกย่องให้เกียรติตนเพียงพอ พฤติกรรมที่กล่าวมานี้จะเกิดมากหรือน้อยต่างกันไปตามบุคลิกภาพของคู่สมรส ดังนั้นหากอายุแรกสมรสของคู่สมรสน้อยอาจทำให้มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ คำพูด การแสดงออกต่อสามีไม่ว่าจะอยู่ ณ สถานที่ใดได้ต่ำกว่าการที่คู่สมรสมีอายุแรกสมรสของคู่สมรสมาก ซึ่งดูเหมือนจะเป็นการยกย่องให้เกียรติน้อยนั่นเอง จึงทำให้นักบินกองทัพอากาศไทยเห็นว่าอายุแรกสมรสของคู่สมรสมีผลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสของตนด้านการยกย่องให้เกียรติ

สมมติฐานที่ 5 ปัจจัยก่อนสมรสและปัจจัยในช่วงสมรสสามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการแสดงออกเกี่ยวกับความรักความผูกพันระหว่างคู่สมรสของนักบินกองทัพอากาศไทย

ผลการวิจัยพบว่า การสื่อสารระหว่างคู่สมรสและการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างคู่สมรส สามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการแสดงออกเกี่ยวกับความรักความผูกพันระหว่างคู่สมรสของนักบินกองทัพอากาศไทยได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ร้อยละ 51.2 โดยการสื่อสารระหว่างคู่สมรสและ การทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างคู่สมรสนั้นมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการแสดงออกเกี่ยวกับความรัก ความผูกพันระหว่างคู่สมรสของนักบินกองทัพอากาศไทย ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักบินกองทัพอากาศไทยมีความรู้สึว่าการพูดคุยสื่อสารระหว่างคู่สมรสและการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างคู่สมรสนั้นทำให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างกัน จึงมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการแสดงออกเกี่ยวกับความรัก ความผูกพันระหว่างคู่สมรสของนักบินกองทัพอากาศไทย

สมมติฐานที่ 6 ปัจจัยก่อนสมรสและปัจจัยในช่วงสมรสสามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการะงานบ้านภายในครอบครัวของนักบินกองทัพอากาศไทย

จากการวิจัยพบว่า การสื่อสารระหว่างคู่สมรส อายุแรกสมรสของคู่สมรสและรายได้รวมสามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการะงานบ้านภายในครอบครัวของนักบินกองทัพอากาศไทยได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ร้อยละ 45 โดยการสื่อสารระหว่างคู่สมรส และอายุแรกสมรสของคู่สมรสนั้นมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการะงานบ้านภายในครอบครัวของนักบินกองทัพอากาศไทย ตรงข้ามกับรายได้รวมของนักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรสนั้นกลับมีความสัมพันธ์เชิงลบกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการะงานบ้านภายในครอบครัวของนักบินกองทัพอากาศไทย

เหตุผลของความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระการสื่อสารระหว่างคู่สมรสกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการะงานบ้านภายในครอบครัวของนักบินกองทัพอากาศไทย อาจ

เนื่องจากการที่คู่สมรสและนักบินได้มีโอกาสสื่อสารระหว่างกันมากจะทำให้ฝ่ายตรงข้ามรับทราบถึงปัญหา ภาระหน้าที่ของอีกฝ่ายว่าเป็นอย่างไร ต้องการความช่วยเหลือหรือไม่อย่างไร ซึ่งการรับรู้สิ่งนี้จะนำไปสู่การแบ่งเบาภาระงานบ้านภายในครอบครัวระหว่างนักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรส นอกจากนี้การสื่อสารระหว่างคู่สมรสกับนักบินกองทัพอากาศไทยยังเป็นวิธีการที่ดีอย่างหนึ่งที่จะแสดงถึงความรู้สึกห่วงใยที่ต่างฝ่ายต่างมีให้กันอันเนื่องจากการงานต่าง ๆ อันนำมาซึ่งความพึงพอใจด้านภาระงานบ้านภายในครอบครัวของทั้งสองฝ่าย

ปัจจัยอายุแรกสมรสของคู่สมรสนั้นหากอายุแรกสมรสของคู่สมรสน้อยจะส่งผลให้ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านภาระงานบ้านภายในครอบครัวของนักบินต่ำด้วย เนื่องจากนักบินต้องรับภาระงานในครอบครัวมากกว่าการที่นักบินแต่งงานกับคู่สมรสที่มีอายุแรกสมรสมาก ซึ่งโดยมากแล้วจะเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบและมีความสามารถในการจัดการต่อภาระหน้าที่ต่าง ๆ ได้ดีกว่าผู้ที่มีอายุน้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Burr (1970) ที่กล่าวไว้ว่า อายุแรกสมรสมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวในชีวิตสมรส ซึ่งความสัมพันธ์นั้นเป็นความสัมพันธ์ในเชิงบวก คู่สมรสที่มีอายุแรกสมรสต่ำ การปรับตัวในชีวิตสมรสจะต่ำกว่าคู่สมรสที่มีอายุแรกสมรสสูงกว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าบุคคลที่แต่งงานในขณะอายุน้อยนั้นความรับผิดชอบต่าง ๆ ตามธรรมชาติโดยเฉลี่ยแล้วย่อมมีน้อยกว่าผู้ที่มีอายุสูงวัยกว่าเมื่อการปรับตัวกระทำได้ในระดับที่ต่ำย่อมส่งผลทำให้ความพึงพอใจในชีวิตสมรสต่ำไปด้วย

ส่วนปัจจัยทางด้านรายได้ก็นั้น หากรายได้รวมของนักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรสน้อย ทำให้มีการวางแผนการใช้เงินอย่างรอบคอบและประหยัดเพียงพอต่อรายได้โดยช่วยกันรับผิดชอบแบ่งเบาภาระงานบ้าน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จึงเกิดความใกล้ชิด ความเข้าใจ เห็นอกเห็นใจ ทำให้มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสมากกว่าหากรายได้รวมของนักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรสมาก ซึ่งจะทำให้มีการว่าจ้างคนมาช่วยแบ่งเบาภาระงานบ้าน ทำให้นักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรสไม่ได้รับผิดชอบงานบ้านร่วมกันและไม่ได้มีโอกาสใกล้ชิดจึงไม่ได้รับรู้และเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน

สมมติฐานที่ 7 ปัจจัยก่อนสมรสและปัจจัยในช่วงสมรสสามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการเกี่ยวข้องของเครือญาติของนักบินกองทัพอากาศไทย

ผลการวิจัยพบว่า การสื่อสารระหว่างคู่สมรส อายุแรกสมรสของคู่สมรสและรายจ่ายรวมสามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการเกี่ยวข้องของเครือญาติของนักบินกองทัพอากาศไทยได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ร้อยละ 30 โดยการสื่อสารระหว่างคู่สมรสและอายุแรกสมรสของคู่สมรสมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการเกี่ยวข้องของเครือญาติของนักบินกองทัพอากาศไทย แต่รายจ่ายรวมของนักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรสนั้นก็กลับมีความสัมพันธ์เชิงลบกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการเกี่ยวข้องของเครือญาติของนักบินกองทัพอากาศไทย

เนื่องจากการสมรสนั้น คือการนำบุคคลตั้งแต่สองคนที่มีวิถีชีวิตที่แตกต่างกัน มาใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันและทั้งสองต่างก็มีญาติพี่น้องของแต่ละฝ่าย ซึ่งไม่สามารถหลีกเลี่ยงที่จะเข้ามาเกี่ยวข้องได้อย่างแน่นอน ดังนั้นการสื่อสารระหว่างคู่สมรสจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญอันดับแรกที่ใช้ในการทำให้ต่างฝ่ายต่างได้ปรับตัวเข้าหาครอบครัวหรือเครือญาติของอีกฝ่ายได้ ซึ่งเริ่มตั้งแต่การแนะนำให้รู้จัก อธิบายถึงลักษณะนิสัยส่วนตัวของญาติพี่น้องแต่ละคนให้อีกฝ่ายเข้าใจและยอมรับในสิ่งที่แต่ละญาติพี่น้องคนเป็นเพื่อลดปัญหาในการสร้างความสัมพันธ์กัน และนำมาซึ่งความ สัมพันธ์อันดีต่อกันในหมู่เครือญาติและคู่สมรส

สำหรับตัวแปรอายุแรกสมรสนั้นสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Burr (1970) ที่กล่าวไว้ว่า อายุแรกสมรสมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวในชีวิตสมรส ความสัมพันธ์นั้นเป็นความสัมพันธ์ในเชิงบวก คู่สมรสที่มีอายุแรกสมรสน้อยการปรับตัวในชีวิตสมรสจะแยกว่าคู่สมรสที่มีอายุแรกสมรสมากกว่า การปรับตัวเข้าหาเครือญาติของอีกฝ่ายก็เป็นเช่นเดียวกัน หากคู่สมรสของนักบินกองทัพอากาศไทยที่มีอายุแรกสมรสน้อย การปรับตัวเข้าหาเครือญาติของอีกฝ่ายก็จะแยกว่าคู่สมรสที่มีอายุแรกสมรสมากกว่าเช่นกัน ซึ่งอาจเป็นผลมาจากวุฒิภาวะทางอารมณ์และสังคมของบุคคลนั้นรวมถึงประสบการณ์ในการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลแปลกหน้า

ส่วนตัวแปรเรื่องของรายจ่ายรวมของนักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรสมีอิทธิพลเชิงลบกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการเกี่ยวข้องของเครือญาตินั้น อาจเนื่องจากอาชีพนักบินกองทัพอากาศไทยถือว่าเป็นอาชีพข้าราชการประเภทหนึ่ง ถึงแม้ว่าจะมีเงินเดือนมากกว่าข้าราชการทั่วไปแต่เป็นที่รู้กันดีว่ามีรายได้ไม่มากนักเหมือนนักบินพาณิชย์ ดังนั้นหากรายจ่ายรวมของครอบครัวนักบินสูง ย่อมทำให้มีเงินเก็บออมน้อย การที่จะออกไปพบปะสังสรรค์กับหมู่

ญาติคงเป็นไปได้ยาก เนื่องจากการออกไปพบปะสังสรรค์กันนั้นย่อมมีค่าใช้จ่ายต่าง ๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็นค่าเดินทาง ค่ารับประทานอาหารร่วมกัน ค่าของฝาก และอื่นๆ ทำให้นักบินกองทัพอากาศไทยมีความรู้สึกพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการเกี่ยวข้องของเครือญาติของนักบินกองทัพอากาศไทยต่ำ ในบางกรณีอาจเป็นผลมาจากรายจ่ายรวมที่มากเกินไปทำให้ต้องมีการหยีบยืมจากญาติพี่น้องซึ่งอาจทำให้นักบินกองทัพอากาศไทยรู้สึกอับอาย กลัวว่าญาติพี่น้องจะบอกต่อกันและมองตนเองไม่ดี ทำให้ความรู้สึกพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการเกี่ยวข้องของเครือญาติของนักบินกองทัพอากาศไทยต่ำลงนั่นเอง

สมมติฐานที่ 8 ปัจจัยก่อนสมรสและปัจจัยในช่วงสมรสสามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านความสัมพันธ์ทางเพศของนักบินกองทัพอากาศไทย

จากการวิจัยพบว่า มีเพียงการสื่อสารระหว่างคู่สมรส เพียงอย่างเดียวที่สามารถพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านความสัมพันธ์ทางเพศของนักบินกองทัพอากาศไทยได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ร้อยละ 40 โดยการสื่อสารระหว่างคู่สมรสมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านความสัมพันธ์ทางเพศของนักบินกองทัพอากาศไทย แสดงให้เห็นว่า ยิ่งคู่สมรสมีการสื่อสารระหว่างกันมากเท่าใด ก็จะมีผลทำให้ทั้งคู่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านความสัมพันธ์ทางเพศมากขึ้นเท่านั้น เนื่องจากการใช้ชีวิตคู่จำเป็นต้องเรียนรู้นิสัยใจคอ ความชอบหรือไม่ชอบ รวมถึงรสนิยมต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของนิยม บุญมี (2530) ซึ่งทำการศึกษาเรื่องครอบครัวสัมพันธ์ ที่กล่าวไว้ว่าความสัมพันธ์ทางเพศเป็นสิ่งที่สามารถปรับได้ คู่สมรสจะต้องไม่ปิดบังกันและจำเป็นต้องมีการสังเกตรสนิยมของกันและกัน เพราะความสัมพันธ์ทางเพศจำเป็นที่ทั้งสองฝ่ายจะต้องได้รับความสุขและความพึงพอใจพอ ๆ กัน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องความพึงพอใจในชีวิตสมรสของนักบินกองทัพอากาศไทย มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของนักบินกองทัพอากาศไทย และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสของนักบินกองทัพอากาศไทย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักบินกองทัพอากาศไทยที่สมรสแล้วและปัจจุบันยังใช้ชีวิตคู่ร่วมกับคู่สมรสจำนวน 165 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอน(Stepwise Multiple Regression Analysis) โดยกำหนดนัยสำคัญสถิติที่ระดับ .05 สำหรับค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามปัจจัยในช่วงสมรสได้แก่การสื่อสารระหว่างคู่สมรส ทั้งฉบับเท่ากับ 0.894 แบบสอบถามการทำกิจกรรมร่วมกันของคู่สมรสมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.879 และแบบสอบถามความพึงพอใจในชีวิตสมรสมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.913 โดยผลการศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้

ปัจจัยในช่วงสมรส

ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยในช่วงสมรสในเรื่องการสื่อสารระหว่างคู่สมรสของนักบินกองทัพอากาศไทยอยู่ในระดับดี (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74) ส่วนเรื่องการทำกิจกรรมร่วมกันของคู่สมรสอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95) สำหรับในเรื่องจำนวนบุตรนั้น โดยเฉลี่ยนักบินกองทัพอากาศไทยมีบุตรจำนวน 1 คน ร้อยละ 35.2 และพบว่า ส่วนนักบินที่มีบุตร 2 และ 3 คนนั้น คิดเป็นร้อยละ 23.6 และ 1.8 ตามลำดับ

ปัจจัยในช่วงสมรสในเรื่องอื่น ๆ นั้นพบว่าในเรื่องสถานภาพทางเศรษฐกิจ รายได้ของนักบินกองทัพอากาศไทยส่วนใหญ่อยู่ที่ 45,001-50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 30.9 รายได้ของคู่

สมรสมากกว่า 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 33.9 สำหรับรายได้รวมของนักบินกองทัพอากาศไทย และคู่สมรสมากกว่า 70,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 34.5 รายจ่ายของนักบินกองทัพอากาศไทยอยู่ที่ 20,001-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 31.5 รายจ่ายของคู่สมรสอยู่ที่มากกว่า 12,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 35.2 รายจ่ายรวมของนักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรสมากกว่า 45,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 31.5 นักบินและคู่สมรสมีหนี้สินคิดเป็นร้อยละ 70.9 และภาระหนี้สินอยู่ระหว่าง 10,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 30.9 ในเรื่องยศนั้น โดยมากนักบินมียศระดับนาวาอากาศตรี ถึงนาวาอากาศเอกซึ่งคิดเป็นร้อยละ 67.2

ความพึงพอใจในชีวิตสมรส

ผลการวิจัยพบว่านักบินกองทัพอากาศไทยมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวมและรายด้าน(ทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ด้านสถานภาพทางการเงินภายในครอบครัว ด้านกิจกรรมที่คู่สมรสกระทำร่วมกัน ด้านการยกย่องให้เกียรติ ด้านการแสดงออกเกี่ยวกับความรัก ความผูกพันระหว่างคู่สมรส ด้านภาระงานบ้านภายในครอบครัว ด้านการเกี่ยวข้องของเครือญาติและด้านความสัมพันธ์ทางเพศ) อยู่ในระดับมาก

ผลการทดสอบสมมติฐาน

1. การสื่อสารระหว่างคู่สมรส การทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างคู่สมรส และยศ ของนักบินกองทัพอากาศไทยสามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวมของนักบินกองทัพอากาศไทยได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวมได้ร้อยละ 64.3 ($R^2 \text{ adj} = .643$) และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุเท่ากับ .806

2. การทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างคู่สมรส การสื่อสารระหว่างคู่สมรส รายได้รวมของนักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรสและภาระหนี้สิน สามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านสถานภาพทางการเงินภายในครอบครัวของนักบินกองทัพอากาศไทยได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านสถานภาพทางการเงินภายในครอบครัวได้ร้อยละ 45.2 ($R^2 \text{ adj} = .452$) และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุเท่ากับ .682

3. การสื่อสารระหว่างคู่สมรสที่สามารถพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านกิจกรรมที่คู่สมรสกระทำร่วมกันของนักบินกองทัพอากาศไทยได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยสามารถพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านกิจกรรมที่คู่สมรสกระทำร่วมกันได้ร้อยละ 23.4 ($R^2 \text{ adj} = .234$) และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุเท่ากับ .484

4. การสื่อสารระหว่างคู่สมรส การทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างคู่สมรสและอายุแรกสมรสของคู่สมรส สามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการยกย่องให้เกียรติของนักบินกองทัพอากาศไทยได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการยกย่องให้เกียรติได้ร้อยละ 61.7 ($R^2 \text{ adj} = .617$) และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุเท่ากับ .790

5. การสื่อสารระหว่างคู่สมรสและการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างคู่สมรส สามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการแสดงออกเกี่ยวกับความรัก ความผูกพันระหว่างคู่สมรสของนักบินกองทัพอากาศไทยได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการแสดงออกเกี่ยวกับความรัก ความผูกพันระหว่างคู่สมรสได้ร้อยละ 51.2 ($R^2 \text{ adj} = .512$) และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุเท่ากับ .720

6. การสื่อสารระหว่างคู่สมรส อายุแรกสมรสของคู่สมรสและรายได้รวมของนักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรสสามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการงานบ้านภายในครอบครัวของนักบินกองทัพอากาศไทยได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการงานบ้านภายในครอบครัวได้ร้อยละ 45 ($R^2 \text{ adj} = .450$) และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุเท่ากับ .678

7. การสื่อสารระหว่างคู่สมรส อายุแรกสมรสของคู่สมรสและรายจ่ายรวมของนักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรสสามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรส ด้านการเกี่ยวข้องของเครือญาติของนักบินกองทัพอากาศไทยได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการเกี่ยวข้องของเครือญาติของนักบินกองทัพอากาศไทยได้ร้อยละ 30 ($R^2 \text{ adj} = .300$) และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุเท่ากับ .560

8. การสื่อสารระหว่างคู่สมรสสามารถพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านความสัมพันธ์ทางเพศของนักบินกองทัพอากาศไทยได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยสามารถพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านความสัมพันธ์ทางเพศได้ร้อยละ 40 ($R^2 \text{ adj} = .400$) และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุเท่ากับ .635

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องความพึงพอใจในชีวิตสมรสของนักบินกองทัพอากาศไทย ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. จากการวิจัยพบว่าการสื่อสารระหว่างคู่สมรส สามารถพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวมและรายด้านได้ทุกด้าน ดังนั้นนักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรสจึงควรให้ความสำคัญกับการสื่อสารระหว่างกันมากยิ่งขึ้น เพราะผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการสื่อสารระหว่างกันมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวมและรายด้านได้ทุกด้าน นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยนี้มีความเชื่อมโยงไปสู่ประเด็นอื่น ๆ อีกด้วยไม่ว่าจะเป็น การทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างคู่สมรส หรือสถานภาพทางเศรษฐกิจก็ตาม คือ หากมีการสื่อสารที่ดีระหว่างกันมากจะทำให้คู่สมรสอยากที่จะทำกิจกรรมร่วมกันมากขึ้นและสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมายของกิจกรรมนั้นไปได้ด้วยดี ส่วนในเรื่องของสถานภาพทางเศรษฐกิจนั้น หากคู่สมรสมีการสื่อสารระหว่างกันเสมอ ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจการเงินจะไม่เกิดขึ้นหรือสามารถแก้ไขปัญหานั้นได้ตั้งแต่ต้น ๆ ไม่ลุกลามบานปลาย เนื่องจากทั้งสองฝ่ายรู้สถานภาพทางการเงินรวมของครอบครัว ทำให้ทราบว่าสามารถใช้จ่ายได้เท่าไร ต้องเก็บออมเท่าไร มีหนี้สินเท่าไร ต้องหาเงินเพิ่มเติมเท่าไร และทราบว่าจัดสรรเงินอย่างไร รวมถึงทราบว่าลักษณะการใช้จ่ายเงินเป็นอย่างไร ฟุ่มเฟือยกันหรือไม่ หากเป็นเช่นนั้นอีกฝ่ายก็ต้องอาศัยการพูดคุยสื่อสารไปยังอีกฝ่ายหนึ่งทราบว่าต้องปรับเปลี่ยนเช่นไรเพื่อให้อีกฝ่ายรับทราบปัญหาและเข้าใจกัน รวมถึงไม่เก็บมาเป็นปัญหาให้ไม่เข้าใจกัน

ในเรื่องการสื่อสารระหว่างนักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรสนั้นสามารถกระทำได้โดยหลายวิธีโดยอาศัยสื่อที่ต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นการพูดคุยสื่อสารโดยตรงผ่านโทรศัพท์ การส่ง

จดหมาย จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ข้อความ (SMS, MMS) การสนทนาผ่านระบบออนไลน์บนอินเทอร์เน็ต การสื่อสารโดยใช้ภาษากาย การส่งสายตาหรือแม้กระทั่งการสัมผัส การให้กำลังใจกัน เป็นต้น

จากที่กล่าวมานั้นจึงเป็นการดีหากนักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรสได้มีการสื่อสารที่ดีระหว่างกันอย่างสม่ำเสมอเพราะเป็นช่องทางที่สำคัญอย่างยิ่งในการส่งผ่านข้อมูลความรู้สึกต่าง ๆ ไปยังฝ่ายตรงข้าม ไม่ว่าจะเป็นการพูดจาถามไถ่ว่าวันนี้ทำกิจกรรมอะไรบ้าง เจออะไรบ้าง มีปัญหาอะไรหรือไม่ มีเงินใช้จ่ายเพียงพอหรือไม่ เหน็ดเหนื่อยจากงานหรือไม่ มีความต้องการอะไรหรือไม่ คิดถึงกันหรือไม่ รักกันแค่ไหน เป็นต้น เพื่อให้ต่างฝ่ายต่างรู้สึกรู้ว่าแม้ตัวของทั้งคู่จะห่างกันแต่ใจยังคิดถึงกันเสมอ รวมทั้งพร้อมที่จะรับฟังและเข้าใจอีกฝ่ายหนึ่งตลอดเวลา

2. จากการวิจัยพบว่าการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างคู่สมรส สามารถพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวมและรายด้านได้ได้ถึง 3 ด้าน คือ ด้านความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านสถานภาพทางการเงินภายในครอบครัว ด้านการยกย่องให้เกียรติและด้านการแสดงออกเกี่ยวกับความรัก ความผูกพันระหว่างคู่สมรสของนักบินกองทัพอากาศไทย ดังนั้นนักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรสจึงควรหาเวลาว่างเพื่อทำกิจกรรมร่วมกับคู่สมรสหรือบุตร อย่างไรก็ตามก่อนเลือกทำกิจกรรมใดๆ นั้น คู่สมรสควรมีการสื่อสารเลือกกิจกรรมที่จะทำก่อนเพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของทั้งคู่ไม่ทำให้เบียดเบียนทั้งกิจกรรมในและนอกบ้าน แต่หากคู่สมรสและนักบินกองทัพอากาศไทยไม่ชอบที่จะออกไปนอกบ้าน นักบินหรือคู่สมรสควรที่จะจัดหาอุปกรณ์ เครื่องเล่นที่สามารถทำกิจกรรมร่วมกันในบ้านได้ ไม่ว่าจะเป็น อุปกรณ์จัดสวน ล้างรด อุปกรณ์ที่ใช้เล่นเกมสกีที่เสริมสร้างทักษะต่างๆหรือกีฬาในบ้านได้ เพื่อไม่ให้ชีวิตที่อยู่ในบ้านของทั้งคู่เป็นชีวิตที่น่าเบื่อไป อย่างไรก็ตามกิจกรรมที่สำคัญและสามารถทำได้ง่ายที่สุดที่คู่สมรสไม่ควรละเลยคือการรับประทานอาหารและช่วยจัดทำอาหารพร้อมกัน เนื่องจากกิจกรรมบนโต๊ะกินข้าวเป็นกิจกรรมที่ทำร่วมกันทุกคนในครอบครัวและเป็นช่วงเวลาที่สำคัญที่สุดในการพูดคุยสอบถามสารทุกข์สุขดิบกันอีกด้วย

3. สำหรับข้อเสนอแนะในข้อนี้ขอกล่าวรวม 3 ปัจจัย ที่เป็นเรื่องสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว ซึ่งก็คือ เรื่องรายได้รวมของนักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรส รายจ่ายรวมของนักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรสและภาระหนี้สิน จากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าทั้งสามปัจจัยสามารถพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการงานบ้านภายในครอบครัว

ด้านการเกี่ยวข้องของเครือญาติและด้านสถานภาพทางการเงินภายในครอบครัวของนักบินกองทัพอากาศไทยได้ ดังนั้นทั้งนักบินกองทัพอากาศไทยและคู่สมรสจะต้องมีการวางแผนทางการเงินให้ดี มีการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย-หนี้สินราย-เงินออมรายเดือน เพื่อทราบรายรับทั้งหมด ค่าใช้จ่ายในแต่ละด้าน (เช่น ค่าเดินทาง ค่าอาหาร ค่าโทรศัพท์ ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่ารักษาโรค ค่าใช้จ่ายในการพักผ่อนหย่อนใจ ค่าใช้จ่ายในการเข้าสังคม ฯลฯ) ตลอดจนหนี้สินคงค้าง (หนี้สินระยะสั้น หนี้สินระยะยาว ดอกเบี้ยจากหนี้สิน) เพื่อใช้ในการตัดค่าใช้จ่ายสิ่งฟุ่มเฟือยไม่จำเป็นต่างๆ ลดค่าใช้จ่ายบางส่วนลงหรือป้องกันการใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือย เพื่อให้ครอบครัวมีเงินเพียงพอสำหรับใช้จ่ายภายในบ้าน ค่าใช้จ่ายในการเข้าสังคม และเก็บออมไว้เพื่อใช้ในอนาคต

4. จากการวิจัยพบว่าอายุแรกสมรสของคู่สมรสสามารถพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านการยกย่องให้เกียรติภายในครอบครัว ด้านภาระงานบ้านภายในครอบครัวและด้านการเกี่ยวข้องของเครือญาติของนักบินกองทัพอากาศไทย หากเป็น ไปได้นักบินกองทัพอากาศไทยควรเลือกคู่สมรสที่มีอายุแรกสมรสมากพอสมควรเพราะเป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะที่เป็นผู้ใหญ่สามารถเข้าใจปัญหาและแก้ไขปัญหาดังๆ ในครอบครัวได้เป็นอย่างดี สามารถรับฟังและเป็นที่ปรึกษาให้กับคู่สมรสได้ จากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าหากคู่สมรสมีอายุแรกสมรสมากพอสมควรจนมีความรู้ความสามารถที่เพียงพอจะทำให้คู่สมรสรวมทั้งเครือญาติของนักบินยกย่องให้เกียรติภรรยาตน ส่งผลให้สามารถเข้ากันได้ด้วยดีกับทุกคนและไม่เกิดปัญหาการแบ่งแยกใดๆ อีกทั้งประสบการณ์คู่สมรสที่มีมากพอสมควรตามอายุจะทำให้สามารถอดทนและจัดการกับงานบ้านต่างๆ ด้วยความเรียบร้อย ดังนั้นนักบินกองทัพอากาศไทยจึงควรใช้เวลาศึกษาว่าที่คู่สมรสให้นานหรือให้เวลาว่าที่คู่สมรสในการพัฒนาวุฒิภาวะทั้งทางอารมณ์และทางสังคมให้ดีกว่าก่อนที่จะทำการตัดสินใจแต่งงานกันหรือถ้าคู่สมรสมีอายุแรกสมรสสูง นั่นคือมีวุฒิภาวะทำให้มีการควบคุมอารมณ์ ประสบการณ์ การตัดสินใจและความเข้าใจที่ดี นำไปสู่ความพึงพอใจในชีวิตสมรสที่สูงได้

5. จากการวิจัยพบว่าคู่สมรสสามารถพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวมได้ ดังนั้นนักบินกองทัพอากาศไทยจึงควรใช้เวลากับการทำงานและพัฒนาตนเองในอาชีพนักบินประจำกองทัพอากาศไทยให้เต็มที่ และสร้างความสัมพันธ์อันดีกับหัวหน้าและเพื่อนร่วมงานเพื่อความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน นอกจากนี้คู่สมรสถือเป็นบุคคลสำคัญในเรื่องความก้าวหน้าในหน้าที่การงานนักบินกองทัพอากาศไทย คือ ควรแบ่งเบาระสามิเพื่อสนับสนุนสามิให้มีเวลาในการทำงานและพัฒนาตนเองได้เต็มที่ นอกจากนี้ยังควรทำความรู้จักสร้างความสัมพันธ์อันดีกับ

หัวหน้าและเพื่อนร่วมงานตลอดจนครอบครัวของบุคคลเหล่านั้นอีกด้วยเพื่อช่วยต่อการเข้าสังคมกับนักบินกองทัพอากาศไทยนั่นเอง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาตัวแปรอื่นที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสเพิ่มเติม เช่น ความสอดคล้องระหว่างความคาดหวังทางบทบาทและพฤติกรรมที่เป็นจริง เป็นต้น
2. ศึกษาตัวแปรด้านการสื่อสารระหว่างคู่สมรสให้ลึกมากขึ้นว่า การสื่อสารรูปแบบใดมีผลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสของนักบินกองทัพอากาศไทย มากที่สุด
3. ขยายขอบเขตการศึกษาในเรื่องกลุ่มประชากรเพิ่มเติมโดยศึกษาจากข้าราชการกองทัพอากาศไทยอื่นๆ เช่น ข้าราชการชั้นประทวนของกองทัพอากาศไทย เป็นต้น

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กรมกำลังพลทหารอากาศ. 2548. กองทัพอากาศไทย ดอนเมือง กรุงเทพมหานคร.

คณะกรรมการด้านครอบครัว. 2537. การพัฒนาครอบครัว. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ, สำนักราชบัณฑิตยสถาน.

จันทร์เพ็ญ คุปต์กาญจนากุล. 2526. ตัวแบบสมมุติฐานความพึงพอใจในชีวิตสมรส: การทดสอบเฉพาะกรณีข้าราชการกระทรวงอุตสาหกรรม. วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยศิลปากร สาขาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ทิมมพร ศรีสังข์. 2539. ความพึงพอใจในชีวิตสมรสของข้าราชการตำรวจในเมืองพัทยา. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยาประยุกต์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

นันทกานต์ วงษ์ปัญญา. 2542. ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในชีวิตสมรสกับความไว้วางใจคู่สมรส. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาสังคม, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นิยม บุญมี. 2530. ครอบครัวสัมพันธ์ พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิไลประสานมิตร.

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2546. สถิติวิเคราะห์เพื่อการวิจัย พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์.

บุญประครอง ภาณุรัตน์. 2531. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความไม่มั่นคงในชีวิตสมรส :

ศึกษากรณีสตรีที่สมรสแล้ว ภาครัฐบาล รัฐวิสาหกิจและเอกชน.

วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยศิลปากร สาขาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. 2542. กรุงเทพมหานคร: บริษัทศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์ จำกัด.

พวงผกา ประเสริฐศิลป์. 2542. **ประเพณีไทยกับการเปลี่ยนแปลงตามกระแสวัฒนธรรมโลก**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

พิมพ์พรรณ สุรนันทน์. 2533. **คุณภาพชีวิตสมรส: ศึกษาเฉพาะกรณีข้าราชการสังกัดกรมประชาสัมพันธ์ กรุงเทพมหานคร: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.**

มัลลิกา สมสกุล. 2543. **คุณภาพชีวิตสมรส: ศึกษากรณีปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของข้าราชการสำนักงานประมง. วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต สาขาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**

สนธิ์ สมการ. 2539. **มีเงินนับว่าน้อย มีทองนับว่าดี ระบบครอบครัวและเครือญาติของไทย**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทมิตรภาพการพิมพ์และสตีดิโอจำกัด.

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2546. **ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ พิมพ์ครั้งที่ 12**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทเฟื่องฟ้าพริ้นดิงจำกัด.

สายสุรี จุติกุล. 2542. **นันทนาการครอบครัวไทยในสหัสวรรษใหม่. วารสารการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม 22 (4): 87-90.**

สุพัตรา สุภาพ. 2540. **สังคมวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 19 กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชจำกัด.**

โสภา ชปิลมันท์. 2534. **การศึกษารูปแบบของครอบครัวไทยที่พึงปรารถนาในสังคมเมืองในประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร: สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย.

- สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2540. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่แปด พ.ศ. 2540-2544**. กรุงเทพมหานคร: หจก. เนินทรายพรีนติ้งจำกัด.
- สำนักทะเบียนราษฎร. 2545. **สถิติงานการทะเบียน**. กรุงเทพมหานคร: กรมการปกครอง, กระทรวงมหาดไทย.
- เอมอร มณีวัฒนา. 2538. **สัมพันธภาพกับคุณภาพชีวิตของกลุ่มสมรส**. วิทยานิพนธ์คหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาคหกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อุบลรัตน์ พิษณุชยชนนท์. 2531. **คุณภาพชีวิตสมรส: ศึกษากรณีข้าราชการสังกัดกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยามหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Adamek, R. J. 1984. Changes in coed's sex role concepts : 1969 and 1989. **Sociological Spectrum** 4: 71-87. อ้างใน S. J. Bahr. 1989. **Family Interaction**. New York: Macmillan.
- Antill, J. K. 1983. Sex role complementarity versus similarity in married couples. **Journal of Personality and Social Psychology** 45: 145-155. อ้างใน นันทกานต์ วงษ์ปัญญา. 2542. **ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในชีวิตสมรสกับความไว้วางใจคู่สมรส**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาสังคม, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Bahr, S. J. 1989. **Family Interaction**. New York: Macmillan.
- Booth, A. and L. K. White. 1980. Thinking about divorce. **Journal of Marriage and the Family** 42: 605-616. อ้างใน S. J. Bahr. 1989. **Family Interaction**. New York: Macmillan.

- Brinkerhoff, D. B. and L. K. White. 1978. Marital satisfaction in an economically marginal population. **Journal of Marriage and the Family** 40: 259-267.
- อ้างอิงใน S. J. Bahr. 1989. **Family Interaction**. New York: Macmillan.
- Burchinal, L. G. 1974. Survival rates among religiously homogenous and Inter-religious marriage. **Social Forces** 41: 353-362. อ้างอิงใน E. M. Duvall. 1977. **Marriage and Family Development** (5th ed.). Philadelphia: J. B. Lippincott.
- Burgess, E. W. and L. Cottrell. 1930. **Predicting Success or Failure in Marriage**. New York: Prentice-Hall. อ้างอิงใน W. R. Burr. 1970. "Satisfaction with Various Aspects of Marriage over the Life Cycle: A Random Middle Class Sample." **Journal of Marriage and the Family** 32 (2): 29 - 38.
- Burr, W. R. 1970. "Satisfaction with Various Aspects of Marriage over the Life Cycle: A Random Middle Class Sample. " **Journal of Marriage and the Family** 32 (2): 29 - 38.
- Cole, C. L. and D. G. Dean. 1978. **Emotional maturity and marital adjustment : A decade of replication**. Paper Presented in the Research and Theory Section at the National Council on Family Relations Annual Meetings, Philadelphia.
- อ้างอิงใน S. J. Bahr. 1989. **Family Interaction**. New York: Macmillan.
- Demanis, A. and G. R. Leslie. 1984. Cohabitation with the Future Spouse : Its Influence upon Marital Satisfaction and Communication. **Journal of Marriage and the Family** 46: 77-84. อ้างอิงใน S. J. Bahr. 1989. **Family Interaction**. New York: Macmillan.
- Duvall, E. M. 1977. **Marriage and Family Development** (5th ed.). Philadelphia: J. B. Lippincott.

- Erickson, R. J. 1973. Re-conceptualizing family work : The effect of emotional work on perception of marital quality. **Journal of Marriage and Family** 55: 888-900.
- อ้างอิงใน S. J. Bahr. 1989. **Family Interaction**. New York: Macmillan.
- Eshleman, J. R. 1974. **The Family : An Introduction** (7th ed.). Massachusetts: Wayne State University.
- Figley, C. R. 1973. Child density and the marital relationship. **Journal of Marriage and the Family** 35: 272-282. อ้างอิงใน S. J. Bahr. 1989. **Family Interaction**. New York: Macmillan.
- Hawkins, J. L. 1968. Association between companionship, hostility and marital satisfaction. **Journal of Marriage and the Family** 30: 647-650.
- Huber, J. and G. Spitze. 1980. "Considering divorce : An expansion of Becker's theory of marital instability". **American Journal of Sociology** 86: 75-89. อ้างอิงใน บุญประกอบ ภาณุรัตน์. 2531. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความไม่มั่นคงในชีวิตสมรส : ศึกษากรณีสตรีที่สมรสแล้ว ภาครัฐบาล รัฐวิสาหกิจและเอกชน. วิทยานิพนธ์ สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยมหิดล สาขาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Jackson , S. E. and C. Maslach. 1982. After-effected of job related stress : Family as victims. **Journal of Occupational Behavior** 3: 63-77 อ้างอิงใน บุญประกอบ ภาณุรัตน์. 2531. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความไม่มั่นคงในชีวิตสมรส : ศึกษากรณีสตรีที่สมรสแล้ว ภาครัฐบาล รัฐวิสาหกิจและเอกชน. วิทยานิพนธ์ สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยมหิดล สาขาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- Lauer, R. H. 1986. Factors in long-long-term marriage. **Journal of Family Issues** 7 (4): 382-390. อ้างใน S. J. Bahr. 1989. **Family Interaction**. New York: Macmillan.
- Lewis, R. A. and G. B. Spanier. 1979. "Theorizing about the Quality and Stability Marriage". 269-277. **Contemporary Theories about the Family. Vol 2**. New York: The Free Press.
- Lupri, E. and J. Frideres. 1981. The quality of marriage and the passage of time : Marital satisfaction over the family life cycle. **Canadian Journal of Sociology** 6: 283-305. อ้างใน S. J. Bahr. 1989. **Family Interaction**. New York: Macmillan.
- Megnahan, E. 1982. Measuring coping effectiveness : A parallel analysis of marital problems and coping Efforts. **Journal of Health and Social Behavior** 23: 220-234 อ้างใน S. J. Bahr. 1989. **Family Interaction**. New York: Macmillan.
- Miller, C. 1976. "A Multivariate Development Made of Marital Satisfaction". **Journal of Marriage and the Family** 38: 50-58.
- Porter, L. and E. E. Lawler. 1968. "Managers attitudes toward interaction episodes". **Journal of Applied Psychology** 12: 432-439. อ้างใน จันทรเพ็ญ กุปต์กาญจนากุล. 2526. **ตัวแบบสมมุฐานความพึงพอใจในชีวิตสมรส : การทดสอบเฉพาะกรณีข้าราชการกระทรวงอุตสาหกรรม**. วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัย สาขาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Renne, K. S. 1970. "Correlates of Dissatisfaction in Marriage." **Journal of Marriage and the Family** 32: 56-57.
- Rollins, B. C. and K. L. Cannon. 1974. Marital satisfaction over the family life cycle : A reevaluation. **Journal of Marriage and the Family** 36: 271-272. อ้างใน S. J. Bahr. 1989. **Family Interaction**. New York: Macmillan.

- Schafer, R. B. and P. M. Keith. 1984. A causal analysis of the relationship between the self-concept and marital quality. **Journal of Marriage and the Family** 46: 909-914 อ้างใน S. J. Bahr. 1989. **Family Interaction**. New York: Macmillan.
- Spendlove, D. C. 1990. Marital adjustment among house staff and new attorney. **Academic Medicine** 65: 599-603.
- Stinnett, N. W. 1984. **Relationship in Marriage and the Family** (2nd ed.). New York: Macmillan.
- Watson, R. E. L. 1983. Premarital cohabitation versus traditional courtship : Their effects on subsequent marital adjustment. **Family Relations** 32: 139-147 อ้างใน S. J. Bahr. 1989. **Family Interaction**. New York: Macmillan.
- Wilson, M. R. and E. E. Filsinger. 1986. "Religiosity and Marital Adjustment : Multidimensional interrelationships." **Journal of Marriage and the Family** 48: 147-151.
- Wolf, R. 1996. **Marriages and Families in a Diverse Society**. New York: Harper Collins College Publishers.
- Wyatt, G. E. and S. L. Rowe. 1990. African American women's sexual satisfaction as a dimension of their sex role. **Sex Role** 22: 509-525.
- Ying, Y. W. 1991. Marital satisfaction among San Francisco Chinese American. **Journal of Social Psychiatry** 37: 201-213.

ภาคผนวก

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามชุดนี้ ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจในชีวิตสมรสของนักบินกองทัพอากาศไทย ในฐานะที่ท่านเป็นผู้หนึ่งที่จะให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย คำตอบของท่านจึงมีคุณค่าต่อการวิจัยเป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยใคร่ขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามนี้อย่างครบถ้วนและเป็นความจริงมากที่สุด ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามนี้จะเก็บไว้เป็นความลับและจะไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถามแต่อย่างใด รวมทั้งการนำเสนอผลการวิจัยจะนำเสนอเป็นภาพรวม ขอให้ท่านโปรดตอบข้อคำถามทุกข้อตามความเป็นจริงของท่านด้วยตัวท่านเอง

แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป
- ส่วนที่ 2 การสื่อสารระหว่างคู่สมรส
- ส่วนที่ 3 การทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างคู่สมรส
- ส่วนที่ 4 ความพึงพอใจในชีวิตสมรส

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านมา ณ โอกาสนี้

นางชไมลักษณ์ เกษมธนเสถียร
นิสิตปริญญาโท สาขาพัฒนาสังคม
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้วิจัย

แบบสอบถามส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () หน้าข้อความหรือเติมข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริงของท่าน

1. ปัจจุบันนี้ท่านมีอายุ.....ปี
2. ท่านเป็นนักบินมานาน.....ปี
3. ปัจจุบันท่านมีชั่วโมงบินรวม.....ชั่วโมงบิน
4. ในภารกิจการบินของท่าน ต้องมีการบินเดินทางไปฝึกต่างพื้นที่หรือปฏิบัติการกิจด้านการบิน ณ สนามบินต่างถิ่น ซึ่งต้องพักแรมในระหว่างห้วงการปฏิบัติการหรือไม่
 1. () มี
 2. () ไม่มี
5. ท่านรู้จักกับคู่สมรสของท่านก่อนอยู่กินกันที่สามักรรขมานาน.....ปี.....เดือน
6. ท่านเริ่มอยู่กินกันที่สามักรรขากับคู่สมรส ท่านมีอายุ.....ปีเดือน
7. เมื่อท่านเริ่มอยู่กินกันที่สามักรรขากับคู่สมรส เมื่อคู่สมรสของท่านมีอายุ.....ปี.....เดือน
8. ระดับการศึกษาสูงสุดของท่าน.....
9. ระดับการศึกษาสูงสุดของคู่สมรสของท่าน.....
10. บุคคลใดมีบทบาทสำคัญที่สุดในการเลือกคู่สมรสของท่าน
 1. () ตัวท่านเอง
 2. () อื่น ๆ โปรดระบุ

11. เหตุผลในการแต่งงานกับคู่สมรสคนปัจจุบัน คือ
 1. () ชอบพอกันเอง
 2. () อื่น ๆ โปรดระบุ.....
12. ท่านมีบุตรกับคู่สมรสคนปัจจุบันหรือไม่
 1. () ไม่มี
 2. () มี จำนวน.....คน
13. รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของท่าน..... บาท/เดือน
14. ปัจจุบันคู่สมรสของท่านมีงานทำหรือไม่
 1. () ไม่มี (ข้ามไปข้อ 16.)
 2. () มี
15. รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของคู่สมรส.....บาท/เดือน
16. รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของท่าน.....บาท/เดือน
17. รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของคู่สมรส.....บาท/เดือน
18. ปัจจุบันท่านและคู่สมรสมีหนี้สินหรือไม่
 1. () ไม่มี (ข้ามไปข้อ 20)
 2. () มี
19. ท่านและคู่สมรสมีภาระหนี้สินที่ต้องชำระ.....บาท/เดือน
20. ปัจจุบันท่าน มี ยศ.....

ส่วนที่ 2 การสื่อสารระหว่างคู่สมรส

คำชี้แจง ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับความคิดเห็นท้ายข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด โดยแต่ละระดับคะแนนมีความหมายดังนี้

ระดับคะแนน	1	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด หรือไม่เห็นด้วย
ระดับคะแนน	2	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
ระดับคะแนน	3	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
ระดับคะแนน	4	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
ระดับคะแนน	5	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	1	2	3	4	5
1. ท่านมักพูดให้คู่สมรสของท่านรู้ว่าท่านรู้สึกนึกคิดอย่างไร					
2. ท่านเปิดโอกาสให้คู่สมรสได้แย้งความคิดเห็นของท่านได้					
3. คู่สมรสเปิดโอกาสให้ท่านได้แย้งความคิดเห็นของคู่สมรสได้					
4. หากมีความเห็นไม่ตรงกันหรือขัดแย้งกัน ท่านกล้าพูดกับคู่สมรส อย่างเปิดเผยและมีเหตุผลว่าไม่เห็นด้วย					
5. หากมีความเห็นไม่ตรงกันหรือขัดแย้งกัน คู่สมรสของท่านกล้าพูดกับท่านอย่างเปิดเผยและมีเหตุผลว่าไม่เห็นด้วย					
6. เวลาคุยกันเมื่อท่านรู้สึกไม่ดี เช่น โกรธ น้อยใจ คู่สมรสของท่านจะทราบความรู้สึกของท่านได้					
7. เวลาคุยกันเมื่อคู่สมรสของท่านรู้สึกไม่ดี เช่น โกรธ น้อยใจ ท่านจะทราบความรู้สึกของคู่สมรสได้					
8. ท่านสามารถพูดคุยกับคู่สมรสได้ทุกเรื่องเท่าที่ท่านต้องการ					
9. ท่านสามารถพูดคุยกับคู่สมรสได้ทุกเวลาเท่าที่ท่านต้องการ					
10. เวลาที่มีเรื่องต้องกังวล ถ้าได้พูดคุยกับคู่สมรสแล้วท่านจะรู้สึกดีขึ้น(สบายใจขึ้น)					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	1	2	3	4	5
11. เมื่อมีปัญหาไม่สบายใจท่านเล่าปัญหาให้คู่สมรสฟัง					
12. ท่านและคู่สมรสสามารถแสดงความเห็นขัดแย้งได้โดยไม่โกรธหรือไม่โมโห					
13. เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องอะไร คู่สมรสของท่านจะได้แย้งอย่างมีเหตุผล					
14. ท่านรู้สึกว่าคุณสมรสของท่านเป็นคนที่สื่อสารแล้วเข้าใจได้ยาก					
15. ท่านกับคู่สมรสของท่านต่างให้กำลังใจและคำแนะนำที่ดีต่อกัน					
16. เมื่อมีโอกาстанจะแสดงความชื่นชมคู่สมรสของท่านเสมอ					
17. ท่านมักพูดแสดงความห่วงใยญาติพี่น้องคู่สมรสของท่าน					
18. คู่สมรสของท่านมักพูดแสดงความห่วงใยญาติพี่น้องของท่าน					
19. ท่านมีข้อขัดแย้งกับคู่สมรสของท่าน ท่านสามารถให้เหตุผลและอธิบายได้					

ส่วนที่ 3 การทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างคู่สมรส

คำชี้แจง ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับการกระทำ พ้ายข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด โดยแต่ละระดับคะแนนมีความหมายดังนี้

ระดับคะแนน	1	หมายถึง	ไม่เคยเลย
ระดับคะแนน	2	หมายถึง	นาน ๆ ครั้ง
ระดับคะแนน	3	หมายถึง	บางครั้ง
ระดับคะแนน	4	หมายถึง	บ่อยครั้ง
ระดับคะแนน	5	หมายถึง	เป็นประจำ

ข้อความ	ระดับการกระทำ				
	1	2	3	4	5
1. ทำกิจกรรมต่าง ๆ ในบ้านด้วยกัน เช่น รับประทานอาหารเย็นร่วมกัน					
2. ไปทำบุญด้วยกัน เช่น วันเกิดหรือวันสำคัญทางศาสนา					
3. ทำงานอดิเรกด้วยกัน เช่น ฟังเพลง ปลูกต้นไม้					
4. ไปท่องเที่ยวพักผ่อนต่างจังหวัดด้วยกัน					
5. ใช้เวลาว่างไปพักผ่อนหย่อนใจนอกบ้านด้วยกัน เช่น ดูภาพยนตร์ รับประทานอาหารนอกบ้าน					
6. ไปสังสรรค์กับเพื่อนฝูงของท่านด้วยกัน					
7. ไปสังสรรค์กับเพื่อนฝูงของกลุ่มสมรสด้วยกัน					
8. ไปเยี่ยมเยียนญาติผู้ใหญ่ของท่านด้วยกัน					
9. ไปเยี่ยมเยียนญาติผู้ใหญ่ของกลุ่มสมรสด้วยกัน					
10. ไปเยี่ยมหรือให้การดูแลพ่อแม่ พี่น้องและญาติของท่านซึ่งเจ็บป่วยด้วยกัน					
11. ไปเยี่ยมหรือให้การดูแลพ่อแม่ พี่น้องและญาติของกลุ่มสมรสซึ่งเจ็บป่วยด้วยกัน					
12. ดูแลและเอาใจใส่กันและกัน เมื่อยามเจ็บป่วย					
13. ทำกิจกรรมช่วยเหลือสังคมหรือสาธารณกุศลด้วยกัน					

ส่วนที่ 4 ความพึงพอใจในชีวิตสมรส

คำชี้แจง ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างท้ายข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด โดยแต่ละระดับคะแนนมีความหมายดังนี้

ระดับคะแนน	1	หมายถึง	ไม่ตรงกับความเป็นจริงเลย
ระดับคะแนน	2	หมายถึง	ตรงกับความเป็นจริงน้อย
ระดับคะแนน	3	หมายถึง	ตรงกับความเป็นจริงปานกลาง
ระดับคะแนน	4	หมายถึง	ตรงกับความเป็นจริงมาก
ระดับคะแนน	5	หมายถึง	ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

ข้อความ	1	2	3	4	5
1. ท่านและคู่สมรสไม่มีปัญหาเรื่องการเงินเพราะมีรายได้เพียงพอและไม่ต้องรับผิดชอบภาระภายนอกครอบครัว					
2. ท่านและคู่สมรสมีการจัดการที่เหมาะสมด้านการเงินภายในครอบครัว					
3. ท่านและคู่สมรสมีรายได้ที่เหมาะสมกับรายจ่ายของครอบครัว					
4. ท่านและคู่สมรสมีระบบการใช้จ่ายที่เหมาะสมภายในครอบครัว					
5. ท่านและคู่สมรสมีการเก็บออมเงิน					
6. ท่านและคู่สมรสช่วยกันหารายได้เพื่อใช้จ่ายในครอบครัว					
7. ท่านและคู่สมรสไม่มีเวลาออกไปเที่ยวกันตามลำพัง					
8. ถ้าเลี้ยงได้ท่านจะไม่ออกงานพร้อมคู่สมรสของท่าน					
9. ถ้าเลี้ยงได้ท่านจะไม่ท่านจะไม่ไปทานอาหารนอกบ้านพร้อมคู่สมรสของท่าน					
10. ท่านและคู่สมรสไม่เคยทำงานอดิเรกร่วมกัน					
11. ท่านและคู่สมรสให้เกียรติและยกย่องซึ่งกันและกันเสมอ					
12. ท่านให้เกียรติและยกย่องคู่สมรสของท่านในที่สาธารณะเสมอ					

ข้อความ	1	2	3	4	5
13. ท่านพุดจาสุภาพต่อคู่สมรสของท่านในที่สาธารณะชนเสมอและเมื่ออยู่กันตามลำพัง					
14. ท่านปฏิบัติตนดีต่อคู่สมรสของท่านทั้งต่อหน้าและลับหลัง					
15. เมื่อถึงเทศกาลสำคัญ เช่น วันเกิด วันครบรอบแต่งงาน ท่านมีของขวัญมาให้คู่สมรสเสมอ					
16. เมื่อคู่สมรสของท่านเจ็บป่วยท่านจะอยู่ดูแลและเป็นกำลังใจให้เสมอ					
17. ถ้าคู่สมรสของท่านประสบปัญหาในเรื่องใด ๆ ท่านจะคอยปลอบใจและช่วยแก้ไขปัญหามาเสมอ					
18. ท่านคิดถึงคู่สมรสของท่านเสมอในเวลาที่จำเป็นต้องแยกกันอยู่ เช่น ไปปฏิบัติภารกิจการบิน เป็นต้น					
19. ท่านไม่เคยแสดงความเอาใจใส่ต่อคู่สมรสของท่านทั้งทางกายและวาจา					
20. ท่านไม่สนใจในความรู้สึกของคู่สมรสของท่านในเรื่องต่าง ๆ					
21. ภาระงานภายในบ้านทำให้ท่านไม่มีความสุขในชีวิตสมรส					
22. ท่านและคู่สมรสช่วยกันทำงานบ้าน					
23. ท่านและคู่สมรสร่วมกันจัดแบ่งภาระงานภายในบ้านอย่างเหมาะสม					
24. ท่านไม่เคยช่วยแบ่งเบาภาระงานในบ้านของท่าน					
25. คู่สมรสของท่านไม่เคยช่วยแบ่งเบาภาระงานในบ้าน					
26. ญาติพี่น้องของท่านมักมารบกวนท่าน จนทำให้คู่สมรสไม่พึงพอใจ					
27. ท่านไม่ให้ความเคารพนับถือญาติพี่น้องของคู่สมรส					
28. คู่สมรสของท่านไม่ให้ความเคารพนับถือญาติพี่น้องของท่าน					

ข้อความ	1	2	3	4	5
29. พ่อแม่และญาติพี่น้องของท่านทำให้ท่านรำคาญใจ					
30. พ่อแม่และญาติพี่น้องของคุณสมรสทำให้ท่านรำคาญใจ					
31. ท่านไม่ค่อยได้รับความช่วยเหลือจากพ่อแม่หรือญาติพี่น้อง เมื่อท่านมีปัญหาต้องการความช่วยเหลือ					
32. ท่านมีความสุขในด้านเพศสัมพันธ์กับคู่สมรสของท่าน					
33. ท่านและคู่สมรสมีความสัมพันธ์ทางเพศบ่อยครั้ง					
34. ท่านเอาใจใส่ต่อความรู้สึกของคุณสมรสในเรื่องความสัมพันธ์ทางเพศเสมอ					
35. ท่านพึงพอใจกับเพศสัมพันธ์ระหว่างท่านกับคู่สมรส					
36. ท่านเบื่อหน่ายในความสัมพันธ์ทางเพศกับคู่สมรสของท่าน					
37. คู่สมรสสามารถตอบสนองความต้องการทางเพศของท่านได้ดี					

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือเป็นอย่างดีของท่าน

ประวัติการศึกษาและการทำงาน

ชื่อ — นามสกุล

นางชไมลักษณ์ เกษมธนเสถียร

วัน เดือน ปี ที่เกิด

วันที่ 13 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2512

สถานที่เกิด

จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ประวัติการศึกษา

บริหารธุรกิจบัณฑิต (การบริหารทรัพยากรมนุษย์)

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต